

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०२४-२०२५

गृह विभाग

(भाग-२)

(राज्य उत्पादन शुल्क)

गृह विभागाने तयार केलेल्या कार्यक्रम अंदाजपत्रकांची यादी

कार्यक्रम अंदाजपत्रक क्रमांक	कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचे नाव
१	.. गृह विभाग (सर्वसाधारण)
१	.. Home Department (General)
२	.. गृह विभाग (राज्य उत्पादन शुल्क)
२	.. Home Department (State Excise)
३	.. गृह विभाग (परिवहन)
३	.. Home Department (Transport)
४	.. गृह विभाग (पोलीस)
४	.. Home Department (Police)
५	.. गृह विभाग (तुरुंग)
५	.. Home Department (Jail)

अनुक्रमणिका

अ. क्र.	कार्यक्रमाचा तपशील	पृष्ठ क्रमांक
१.	प्रस्तावना	.. ०१
२.	रचनात्मक तक्ता	.. ०९
३.	समग्र कार्यक्रम	.. ११
४.	विभागामार्फत देण्यात येणाऱ्या विविध अनुज्ञप्त्यांचे प्रकार व त्यांचा उद्देश	.. १६
५.	मळीव्यतिरिक्त इतर पदार्थापासून/धान्यापासून मद्यार्क निर्मितीकरिता मंजूर करण्यात आलेल्या कार्यरत नमुना " I " अनुज्ञप्तीची यादी.	.. १८
६.	मळीपासून मद्यार्क निर्मितीसाठी मंजूर करण्यात आलेल्या कार्यरत असलेल्या नमुना " I " अनुज्ञप्ती घटकांची यादी	.. २०
७.	री-डिस्टिलेशन व पॉट डिस्टिलेशन मद्यार्क निर्मितीकरिता कार्यरत असलेल्या नमुना " I " अनुज्ञप्तीची यादी	.. ३०
८.	देशी मद्य निर्माणीची यादी (सीएल-1 अनुज्ञप्तीधारक)	.. ३२
९.	विदेशी मद्य निर्माणी घटक (पीएलएल) नूतनीकरण सद्यःस्थितीबाबतची माहिती	.. ३५
१०.	द्राक्षाधारित मद्यार्कापासून ब्रॅंडी तयार करण्यासाठी निर्माणी (पीएलएल)/कार्यरत बीआरएल अनुज्ञप्तीची यादी	३८
११.	उत्पादन शुल्क आकारण्यात येणाऱ्या वस्तूच्या वाहतूक, आयात, निर्यात, विशेष शुल्क याबाबतचे अबकारी करांचे दर.	.. ४०
१२.	उत्पादन शुल्कांचे दर व एमआरपीचे सूत्र	.. ४४
१३.	सन २०२४-२०२५ करिता मद्यार्काचे अंदाजपत्रक/उत्पादन शुल्काचे दर व एमआरपीचे सूत्र BIO साठी ..	४५
१४.	मळी, देशी-विदेशी दारू, बीअर व वाईन इत्यादीसंबंधीची माहिती	.. ४६
१५.	मळी विवरणपत्र	.. ४९
१६.	आसवनी व मद्य/बीअर निर्माणीची संख्या	.. ५०
१७.	देशी/विदेशी मद्य ठोक व किरकोळ विक्री अनुज्ञप्तीची संख्या	.. ५०
१८.	एकूण अर्थसंकल्पाचा कार्यक्रमनिहाय तपशील	.. ५१
१९.	सन २०२४-२०२५ च्या वार्षिक योजनांचे विवरण	.. ५२
२०.	वित्तीय आवश्यकता	.. ६०
२१.	निरीक्षण आणि प्रतिबंध आस्थापना (कार्यक्रमाचा कार्यभाराचा सारांश)	.. ६७
२२.	राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या भरारी पथकाच्या कामगिरीबाबत	.. ७१
२३.	कर्मचारीविषयक गोषवारा	.. ७४
२४.	सन २०२३-२०२४ विभागातील कार्यालयाची माहिती	.. ७७
२५.	अफूची खरेदी	.. ७८
२६.	राज्य उत्पादन शुल्क जमा महसूल तक्ता	.. ८०

राज्य उत्पादन शुल्क विभाग अंदाजपत्रक माहिती

प्रस्तावना

ब्रिटीश काळामध्ये या विभागास अबकारी विभाग असे संबोधण्यात येत होते. महसूल संकलित करण्यासाठी मद्य, ताडी, अफू, गांजा व भांग इत्यादी बाबी नंतर प्रांतिक सरकारच्या नियंत्रणाखाली देण्यात आला. राज्यास महसूल मिळण्याच्यादृष्टीने उत्पादन शुल्क आकारण्याची पद्धत सुरु झाली. सन १८७८ मध्ये मद्य व गुंगी आणणाऱ्या पदार्थांच्या व्यापारावर जादा महसूल मिळविण्यासाठी अबकारी कायदा अमलात आणण्यात आला.

तदनंतर दारूबंदी अमलात आणण्यासाठी मुंबई दारूबंदी कायदा, १९४९ अमलात आणण्यात आला. दिनांक १६ जून १९४९ रोजी दारूबंदी कायदा अमलात आणल्यानंतर या विभागाचे नाव “दारूबंदी आणि उत्पादन शुल्क” असे करण्यात आले.

भारतीय संविधान १६६ अनुच्छेदान्वये महाराष्ट्र राज्य शासकीय कामकाज नियमात शासन अधिसूचना, सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक आरओबी-१०८९/अठरा (ओ. अँड एम.), दिनांक २८ डिसेंबर १९८९, पाचवी सुधारित नियमावली, १९८९ मध्ये अस्तित्वात आली. तदनुसार या विभागाचे “दारूबंदी आणि उत्पादन शुल्क” हे नाव बदलून “राज्य उत्पादन शुल्क” असे करण्यात आले आहे.

या विभागाकडून खालील अधिनियमांची अंमलबजावणी करण्यात येते.

- (अ) महाराष्ट्र दारूबंदी अधिनियम, १९४९;
- (ब) महाराष्ट्र अफू ओढण्याबाबत अधिनियम, १९३६;
- (क) महाराष्ट्र औषधिद्रव्ये (नियंत्रण) अधिनियम, १९५९;
- (ड) मुंबई मळी (नियंत्रण) अधिनियम, १९५६;
- (इ) दि नारकोटिक ड्रग्स अँड सायकोट्रॉपिक सबस्टन्सेस अधिनियम, १९८५.

२. या विभागाची प्रमुख कामे म्हणजे अधिनियमातील अनुज्ञप्त्या देणे व त्यांची तपासणी करणे आणि प्राधान्याने मुंबई दारूबंदी अधिनियम, १९४९ व अन्य अधिनियमानुसार विविध नियंत्रणांची अंमलबजावणी करणे, तसेच पेय मद्यावर आणि मद्यार्क व नारकोटिक्स तथा नारकोटिक ड्रग्स मूळ औषधातील कर वसूल करणे ही महत्त्वाची कर्तव्ये आहेत. त्याशिवाय एन. डी. पी. एस. कायदा, १९८५ अंतर्गत अंमली पदार्थविषयक गुन्द्यांचा तपास करणे, गुन्हे नोंदवून त्यासंबंधीची प्रकरणे न्यायालयात दाखल करणे इत्यादी जबाबदारीही या विभागाकडे सोपविण्यात आलेली आहे.

३. शासन पत्र, गृह विभाग क्रमांक ईएसटी-१४७४/आय-३, दिनांक २१ मे १९७४ अन्वये राज्य उत्पादन शुल्क विभागातील निरीक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्यांना त्यांनी उघडकीस आणलेल्या दारूबंदी कायद्यांतर्गत गुन्द्यांचा तपास करून असे गुन्हे स्वतंत्रपणे न्यायालयात दाखल करण्याचे अधिकार देण्यात आलेले आहेत. तदनंतर शासन अधिसूचना गृह विभाग क्रमांक बीपीए१०८८/१७९४/पीआरओ-३, दिनांक १६ जानेवारी १९९१ व शुद्धीपत्रक दिनांक २६ एप्रिल १९९१ अन्वये दुय्यम निरीक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्यांनासुद्धा गुन्हा नोंद करण्याचे व तपास करण्याचे अधिकार प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क हे भारतीय प्रशासन सेवेतील सचिव दर्जाचे अधिकारी या विभागाचे प्रमुख आहेत. या विभागातील दिवसेंदिवस वाढणारा कामाचा व्याप व उत्तरोत्तर उत्पादन शुल्कात होणारी वाढ व विभागाची महसूल वाढीची क्षमता लक्षात घेऊन हा विभाग अधिक कार्यक्षम करण्याच्या उद्देशाने शासनाने शासन निर्णय, गृह विभाग क्रमांक ईएसटी-१३८९/४०२(१)/पीआरओ-४, दिनांक २० सप्टेंबर १९८९ अन्वये सहआयुक्तांचे एक व्यपगत झालेले पद पुनर्जीवित करून भरण्यास मंजूरी दिली आहे. दारूबंदी (शिक्षण) संबंधीचे कार्य समाजकल्याण विभागाकडे वर्ग केल्यानंतर संचालक, दारूबंदी (शिक्षण) हे पद उत्पादन शुल्क विभागामध्ये ठेवण्यात व त्या पदाचे सहआयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क या पदात रूपांतर करण्यास शासनाने मंजूरी दिली आहे.

४. शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक असंक-१००१/प्र. क्र. २९/२००१/वित्तीय सुधारणा, दिनांक १० सप्टेंबर २००१ अन्वये राज्यातील सर्व विभागांत अस्तित्वात असलेल्या पदांचा आढावा घेऊन अनिवार्य व अनावश्यक पदांची संख्या ठरविण्यासाठी उच्चस्तरीय सचिव समिती नियुक्त करण्यात आली होती. सदर समितीने राज्य उत्पादन शुल्क विभागाचा आढावा घेऊन शासनास सादर केलेल्या, विभागाच्या सुधारित आकृतिबंधातील काही ठळक वैशिष्ट्ये पुढीलप्रमाणे आहेत.—
वि (एच) - ४०१ - २

(अ) विभागाच्या कामकाजाच्या पूर्ततेसाठी तथा अंमलबजावणीसाठी एक अपर आयुक्तांचे पद शासन निर्णय, क्रमांक ईएसटी-२००२/सीआर-९६/ईएक्ससी-४, दिनांक १ जानेवारी २००३ अन्वये निर्माण करण्यात आले आहे व सदर पद विभागातील सहआयुक्त पदावरील सेवाजेष्ठता व इतर पात्रता पूर्ण करणाऱ्या अधिकाऱ्यांच्या पदोन्नतीमधून भरण्यात येते.

(ब) विभागाचा वाढता महसूल विचारात घेऊन राज्यातील विविध कोषागारात चलनाद्वारे जमा होणाऱ्या रकमेची पडताळणी वेळेवर करून खोट्या चलनाद्वारे होणारी फसवणूक टाळण्याच्या दृष्टिकोनातून सध्याच्या लेखा व कोषागारे विभागाच्या मुख्य लेखा अधिकाऱ्यांच्या पदावर सहायक संचालक या श्रेणीच्या अधिकाऱ्याऐवजी सहसंचालक, लेखा व कोषागारे या अधिकाऱ्याची नेमणूक करण्यात आलेली होती. सदर पद सहसंचालक, लेखा व कोषागारे या अधिकाऱ्यांच्या नियुक्तीने भरण्याचा निर्णय, दिनांक १ जानेवारी २००३ च्या शासन निर्णयाद्वारे घेण्यात आलेला होता.

(क) आयुक्त, जिल्हा स्तरावरील राज्य उत्पादन शुल्क विभागाचे अधिकारी यांचे दरम्यान विभागीय पातळीवर पर्यवेक्षणाच्या दृष्टीने आवश्यक असलेली कोणतीही यंत्रणा नसल्यामुळे तसेच जिल्हा पातळीवरील कार्यालयावर पर्यवेक्षण व प्रशासकीय प्रभावी नियंत्रण असण्याच्या दृष्टीने शासनाने शा. नि. वि. क्र. ईएसटी-२३८९/४०१/पीआरओ-४, दिनांक ७ सप्टेंबर १९८९ अन्वये राज्यातील चार विभागीय मुख्यालयांच्या ठिकाणी चार विभागीय कार्यालये उघडण्यास मंजुरी दिली असून शासनाने उपरोल्लिखित दिनांक १ जानेवारी २००३ च्या शासन निर्णयाद्वारे कोल्हापूर व नाशिक येथे विभागीय उपआयुक्तांची दोन नवीन कार्यालये स्थापण्यास मंजुरी दिली आहे व सदरची विभागीय कार्यालये कार्यरतही झालेली आहेत.

तसेच शासन निर्णय क्र. बीजीटी-१०२१/प्र.क्र. ९६/राउशु-१, दिनांक ५ जानेवारी २०२२ अन्वये राज्य उत्पादन शुल्क विभागातील नागपूर व छत्रपती संभाजीनगर या विभागाचे विभाजन करून अमरावती व नांदेड हे प्रादेशिक विभाग नव्याने निर्माण करण्यास मान्यता दिलेली आहे. विभागीय कार्यालये व कार्यक्षेत्राची रचना पुढीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	मुख्यालय	कार्यक्षेत्र
१	२	३
१	ठाणे	.. मुंबई (शहर), मुंबई (उपनगरे), ठाणे, रायगड, पालघर
२	पुणे	.. पुणे, सोलापूर, अहमदनगर
३	कोल्हापूर	.. कोल्हापूर, सांगली, सातारा, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग
४	छत्रपती संभाजीनगर	.. छत्रपती संभाजीनगर, जालना, धाराशिव, बीड
५	नाशिक	.. नाशिक, धुळे, नंदुरबार, जळगाव
६	नागपूर	.. नागपूर, गोंदिया, भंडारा, चंद्रपूर, गडचिरोली, वर्धा
७	अमरावती	.. अमरावती, यवतमाळ, अकोला, वाशिम, बुलढाणा
८	नांदेड	.. नांदेड, लातूर, परभणी, हिंगोली

(ड) उपरोक्त आठ विभागीय उपआयुक्तांच्या पदांखेरीज मुख्यालयात वरिष्ठ श्रेणी उपआयुक्तांची दोन व कनिष्ठ श्रेणी उपआयुक्तांची दोन पदे कार्यरत आहेत.

(इ) गुन्हे अन्वेषणाच्या कामात पोलीस विभाग व राज्य उत्पादन शुल्क विभागात समन्वय साधण्याच्या दृष्टिकोनातून संचालक (अंमलबजावणी व दक्षता) या पदाची निर्मिती करण्यात आली असून सदर पद पोलीस विभागातील जिल्हा पोलीस अधीक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्यांच्या पदनियुक्ती किंवा विभागातील उपआयुक्त (वरिष्ठ श्रेणी) संवर्गातून भरण्याच्या तरतुदी आहेत. संचालक (अंमलबजावणी व दक्षता) यांच्यावर राज्यातील भरारी पथकांमार्फत व अन्य कार्यकारी अधिकाऱ्यांमार्फत केल्या जाणाऱ्या गुन्हे अन्वेषणाच्या कामावर नियंत्रण ठेवण्याची जबाबदारी सोपविली आहे.

महाराष्ट्र दारूबंदी अधिनियम, १९४९ च्या अंमलबजावणीचे काम प्रभावीपणे करता यावे. तसेच या व इतर अन्य बाबी समवेत मह्यार्क निर्मिती, वापर व व्यापार यासाठी दिलेल्या अनुज्ञप्तीधारकांनी केलेल्या गैरप्रकाराबाबतची चौकशी करणे, भरारी पथकाच्या कामकाजावर देखरेख ठेवणे व हातभट्ट्यांना आळा घालणे, पोलीस व राज्य उत्पादन शुल्क विभागातील अधिकारी यांच्यामध्ये समन्वय साधणे याकरिता शासन निर्णय गृह विभाग क्रमांक पीईओ/०१८०/३/(२६०)-पीआरओ-४, दिनांक २० ऑगस्ट १९८० अन्वये उपआयुक्त, दारूबंदी आणि उत्पादन शुल्क (दक्षता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई या नावाने नव्याने पद निर्माण करण्यात आले. सदरचे पद अधीक्षक, दारूबंदी व

उत्पादन शुल्क, वर्ग-१ या दर्जाचे करण्यात आले. तदनंतर शासन निर्णय क्रमांक ईएसटी-३३८९/४०२(१)/पीआरओ-४, दिनांक २० सप्टेंबर १९८९ अन्वये संचालक (दक्षता) या पदाचे नाव बदलून व त्याच्या श्रेणीमध्ये वाढ करून संचालक (अंमलबजावणी व दक्षता) असे करण्यात आले आणि अंमलबजावणी व दक्षता ही दोन्ही कामे त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्याचे निश्चित करण्यात आले. सदर पद पोलीस अधीक्षक श्रेणीतील अधिकारी प्रतिनियुक्तीवर घेऊन भरण्यात यावे असा निर्णय घेण्यात आला. तदनंतर शासन अधिसूचना क्रमांक ईएसटी-३३९६/६०/ईएक्ससी-४, दिनांक ५ एप्रिल २००२ अन्वये सदर पद उपआयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क (वरिष्ठ श्रेणी) किंवा भारतीय पोलीस सेवेतील पोलीस अधीक्षक / पोलीस उपआयुक्त श्रेणीमधून प्रतिनियुक्तीद्वारे बदलीने भरण्यात येईल अशी नियमात तरतूद करण्यात आलेली आहे. त्यामुळे उक्त पदावर नियुक्ती दिनांक ५ एप्रिल २००२ च्या नियमानुसार अन्वये करण्यात येत असते.

(ई) नंदुरबार, वाशिम, हिंगोली व गोंदिया या ४ नवनिर्मित जिल्ह्यांसाठी अधीक्षकांच्या कार्यालयाची स्थापना करण्यास उपरोक्त शासन निर्णयाद्वारे मान्यता दिली आहे.

(फ) राज्यातील जिल्ह्यांची अनुज्ञप्त्यांच्या संख्येआधारे “अ”, “ब”, “क” व “ड” गटात विभागणी करण्यात आली असून १,००० पेक्षा अधिक प्रदान अनुज्ञप्त्या असलेल्या ४ जिल्ह्यांचा अंतर्भाव “अ” श्रेणीत करण्यात आला आहे, ४०० ते १००० प्रधान अनुज्ञप्त्या असलेल्या जिल्ह्यांचा अंतर्भाव “ब” श्रेणीच्या जिल्ह्यात, ४०० पर्यंत अनुज्ञप्त्या असलेल्या जिल्ह्यांचा अंतर्भाव “क” गटात आणि एकही प्रधान अनुज्ञप्ती नसलेल्या वर्धा व गडचिरोली या दोन जिल्ह्यांचा अंतर्भाव “ड” गटात करण्यात आला आहे.

(ग) “अ” व “ब” श्रेणीतील जिल्ह्यांसाठी १२५ प्रदान अनुज्ञप्त्यांकरिता निरीक्षकांचा एक गट तर “क” श्रेणीतील जिल्ह्यांसाठी १०० मुख्य अनुज्ञप्त्यांसाठी निरीक्षकांचा एक गट अशी पुनर्रचना करण्यास शासनाने मान्यता दिली आहे. निरीक्षकांच्या एका गटात १ निरीक्षक, २ दुय्यम निरीक्षक व १ सहायक दुय्यम निरीक्षक (रायटर), ३ जवान व १ जवान-नि-वाहनचालक अशा ८ कर्मचाऱ्यांचा १ घटक मंजूर करण्यात आला आहे.

(म) विभागाचा दिवसेंदिवस वाढत जाणारा कामाचा व्याप विचारात घेऊन मुंबई (उपनगरे), पुणे व नागपूर या जिल्ह्यांकरिता सध्याच्या उपअधीक्षकांखेरीज प्रत्येकी एक अतिरिक्त उपअधीक्षकाचे एक पद निर्माण करण्यास व त्याखेरीज खालील जिल्ह्यांत प्रत्येकी एक उपअधीक्षकाचे नवीन पद निर्माण करण्यास उपरोक्त शासन निर्णयाद्वारे मान्यता दिली आहे.

१. रत्नागिरी, २. रायगड, ३. सांगली, ४. नाशिक, ५. कोल्हापूर, ६. छत्रपती संभाजीनगर.

(भ) परराज्यातून होणाऱ्या मद्य तस्करीचे व त्यामुळे होणाऱ्या महसूल चोरीचे परिणाम विचारात घेऊन आज रोजी राज्यात विभागाचे एकूण १२ तपासणी नाके कार्यरत आहेत.

राज्य उत्पादन शुल्क विभागाचे सध्या कार्यरत असलेले सीमा तपासणी नाके

अ. क्र.	तपासणी नाका	तालुका	जिल्हा
१	दापचारी	डहाणू	पालघर
२	करंजळी	पेठ	नाशिक
३	हाडाखेड	शिरपूर	धुळे
४	खेडदिगर	शहादा	नंदुरबार
५	पुर्नाड	मुक्ताईनगर	जळगाव
६	वरुड	वरुड	अमरावती
७	मानेगाव टेक	रामटेक	नागपूर

अ. क्र.	तपासणी नाका	तालुका	जिल्हा
८	देवरी	देवराई	गोंदिया
९	उमरगा	उमरगा	धाराशिव
१०	मंद्रुप	दक्षिण सोलापूर	सोलापूर
११	कागल	कागल	कोल्हापूर
१२	इन्सुली	सावंतवाडी	सिंधुदुर्ग

५. राज्यात अस्तित्वात असलेल्या ४५ भरारी पथकांची पुनर्रचना करून सातारा, कोल्हापूर व सांगली या जिल्ह्यांतील २ भरारी पथकांपैकी १ भरारी पथक कमी करून १ भरारी पथकाचे पुनर्वाटप नंदुरबार, धुळे व बीड जिल्ह्यांसाठी व छत्रपती संभाजीनगरकरिता मंजूर असलेल्या २ भरारी पथकांपैकी १ भरारी पथक जालना जिल्ह्यासाठी बदलण्यात आले आहे. शासन गृह विभाग यांचे आदेश क्रमांक ईएसटी-१७१४/प्र. क्र. ५०/राउशु-१, दिनांक २० नोव्हेंबर २०१५ च्या शासन निर्णयान्वये अधीक्षक, पालघर कार्यालय अधीक्षक, लघुलेखक (निम्नश्रेणी), लेखापाल व जवान-नि-वाहन चालक यांचे प्रत्येकी एक पद मंजूर करण्यात आले आहे.

“शासन निर्णय क्रमांक ईएसटी-१७१४/प्रक्र-५०/राउशु-१, दिनांक ३० जून २०१६ अन्वये अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, ठाणे यांच्या आस्थापनेवरील कार्यकारी / अकार्यकारी पदे अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, पालघर यांच्या आस्थापनेवर वर्ग करण्यास मंजुरी देण्यात येत असल्याचे कळविले आहे. तसेच भरारी पथक क्रमांक २ ठाणे हे अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, पालघर यांच्या नियंत्रणाखाली ‘जिल्हा भरारी पथक पालघर’ या नावाने कार्यरत राहिल व त्याचे मुख्यालय पालघर राहिल असे नमूद केले आहे. त्यामुळे ठाणे जिल्ह्यात कार्यरत असलेले भरारी पथक क्रमांक १ यांचे कार्यक्षेत्र संपूर्ण ठाणे जिल्हा तर भरारी पथक क्रमांक २, ठाणे यांचे नाव ‘जिल्हा भरारी पथक, पालघर’ असे झाल्याने व त्यांचे मुख्यालय पालघर करण्यात आलेले असल्यामुळे आयुक्तांनी कार्यक्षेत्र पुनर्वाटप आदेश क्रमांक ईएसटी-११२०१८/का. क्षेत्र पुनर्रचना/१९०१४/बारा-२ (क), दिनांक ६ सप्टेंबर २०१८ अन्वये भरारी पथक ठाणे क्रमांक २ यांचे कार्यक्षेत्र संपूर्ण पालघर जिल्हा असल्याचे आदेश पारित करण्यात आलेले आहेत.”

आयुक्तांच्या देखरेखीखाली व संचालक (अंमलबजावणी व दक्षता) यांच्या प्रत्यक्ष नियंत्रणाखाली पूर्ण राज्याचे कार्यक्षेत्र असलेले महाराष्ट्र भरारी पथक कार्यरत आहे. गंभीर प्रकार जेथे दृष्टिपथास येतील अशा ठिकाणी बऱ्याच वेळा या भरारी पथकास त्वरित चौकशीसाठी पाठविण्यात येते. तसेच अंमली पदार्थांचा व्यापार करणाऱ्यांविरुद्ध त्वरित कारवाई करण्यासाठी या भरारी पथकाचा उपयोग करण्यात येतो. शासन निर्णय क्रमांक ईएसटी-३३८९/२९४/पीआरओ-४, दिनांक १८ ऑगस्ट १९८९ अन्वये या पथकात निरीक्षकांची २, उपनिरीक्षकांची ४, पेटी ऑफिसर (सहायक दुय्यम निरीक्षक) ४, शिपाई/जवान १०, वाहन चालक २ अशी पदे मंजूर करण्यात आलेली होती. परंतु तदनंतर दिनांक १ जानेवारी २००३ अन्वये विभागाचा सुधारित आकृतिबंध मंजूर करण्यात आलेला आहे त्यामध्ये जवानांची २० पदे मंजूर करण्यात आलेली असून उर्वरित पदे कायम करण्यात आलेली आहेत.

सन २००३ नंतर शासनाने सन २०१७ मध्ये सर्व विभागाच्या पदांचा आढावा घेण्यासाठी शासन निर्णय जारी केला होता. त्या शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या पदांचा आढावा घेऊन शासन निर्णय क्रमांक ईएसटी-१६१६/प्र.क्र. २००/राउशु-१, दिनांक २ सप्टेंबर २०२१ अन्वये सुधारित आकृतिबंध निश्चित करण्यात आला आहे. या विभागाकरिता शासनाच्या उच्चस्तरीय समितीने ३१ संवर्गामधील ३८०० पदांच्या सुधारित आकृतीबंधास मान्यता देण्यात आली आहे.

राज्य उत्पादन शुल्क विभागातील पदांच्या आढाव्यानुसार सुधारित आकृतिबंध खालीलप्रमाणे

अ. क्र.	पदनाम	सुधारित आकृतिबंधानुसार मंजूर पदे
१	२	४
१	आयुक्त (भा.प्र.से.)	१
२	अपर आयुक्त	१
३	सह. आयुक्त	२
४	उपआयुक्त (वरिष्ठ)	८
५	संचालक (अंमलबजावणी व दक्षता)	१
६	मुख्य लेखा अधिकारी	१
७	उप-संचालक (सांख्यिकी व संगणक)	१
८	उप आयुक्त (कनिष्ठ)	२
९	अधीक्षक	३६
१०	लेखाधिकारी	७
११	सहाय्यक आयुक्त	१०
१२	उपअधीक्षक	४८
१३	प्रमुख लेखापाल (स.ले.अ.)	८
१४	लघुलेखक (उच्चश्रेणी)	३
१५	निरीक्षक	२५२
१६	संशोधन सहाय्यक (संगणक)	२
१७	कार्यालय अधीक्षक	५२
१८	लघुलेखक (निम्नश्रेणी)	१६
१९	उपलेखापाल (उ.ले.अ.)	८
२०	दुय्यम निरीक्षक	८९४
२१	लेखापाल	१९
२२	टिपणी सहाय्यक/वरिष्ठ लिपिक	८८
२३	लघु टंकलेखक	३६
२४	सहाय्यक दुय्यम निरीक्षक	२२२
२५	लिपिक-टंकलेखक	२७०
२६	जवान	१४३१
२७	जवान नि वाहन चालक	२४८
२८	पट्टा नाईक	८
२९	दप्तरबंद	३
३०	आवेष्टक (पॅकर)	२
३१	चपराशी	१२०
३२	सहसंचालक (लेखा व कोषागारे)	० (रद्द)
३३	मुख्य टंकलेखक	०(मृत संवर्ग)
३४	टंकलेखक	०(मृत संवर्ग)
एकूण		३८००

टीप :- शासन निर्णय क्र. बीजीटी-१०२१/प्र.क्र. ९६/राउशु-१, दिनांक ५ जानेवारी २०२२ अन्वये विविध संवर्गातील ४२ पदे निर्माण करण्यात आली असून त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

(अ) नियमित पदे

अ. क्र.	पदनाम	कार्यालयनिहाय पदांची संख्या		एकूण पदे
		अमरावती	नांदेड	
१	विभागीय उप आयुक्त	१	१	२
२	लेखाधिकारी	१	१	२
३	सहायक आयुक्त	१	१	२
४	प्रमुख लेखापाल (सहायक लेखाधिकारी)	१	१	२
५	निरीक्षक	१	१	२
६	कार्यालय अधीक्षक	१	१	२
७	उपलेखापाल	१	१	२
८	दुय्यम निरीक्षक	२	२	४
९	लघु टंकलेखक	१	१	२
१०	वरिष्ठ लिपिक	१	१	२
११	जवान	३	३	६
१२	लिपिक टंकलेखक	३	३	६
१३	जवान-नि-वाहन चालक	२	२	४
एकूण नियमित पदे		१९	१९	३८

(ब) बाह्य यंत्रणेचे मनुष्यबळ

अ. क्र.	बाह्य यंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा	कार्यालयनिहाय मनुष्यबळ संख्या		एकूण मनुष्यबळ संख्या
		अमरावती	नांदेड	
१	चपराशी / शिपाई	२	२	४

६. महाराष्ट्र राज्यात, राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या कार्यकारी, सीमा तपासणी नाक्यावरील अधिकारी व भरारी पथकातील अधिकाऱ्यांनी उघडकीस आणलेल्या गुन्ह्यांची संख्या, इत्यादींची माहिती पुढीलप्रमाणे आहे.

राज्य उत्पादन शुल्क, विभागाच्या कार्यकारी, सीमा तपासणी नाका व भरारी पथकांनी केलेल्या गुन्हा अन्वेषणाची माहिती

वर्ष (एप्रिल ते मार्च)	उघडकीस आणलेले गुन्हांची संख्या	पकडण्यात आलेले गुन्हेगार संख्या	जप्त केलेल्या मुद्देमालाची किंमत (रुपये लाखात)
१	२	३	४
२०१२-२०१३	..	३४०३५	१५८५२
२०१३-२०१४	..	४२२९१	२०३९५
२०१४-२०१५	..	४२३२९	२१४६१
२०१५-२०१६	..	४२६५३	२०४४८
२०१६-२०१७	..	४४८९७	२३८०२
२०१७-२०१८	..	४५३३२	२६७६१
२०१८-२०१९	..	४४०८२	३०९६०
२०१९-२०२०	..	४६६४८	३३०५५
२०२०-२०२१	..	४५८७०	२९३६८
२०२१-२०२२	..	४७७४९	३५०३८
२०२२-२०२३	..	५१८०१	४३६३५
२०२३-२०२४	..	३२९७३	२९७२३

(एप्रिल ते ऑक्टोबर २०२३ अखेरपर्यंत अंदाजित)

अवैध मद्यनिर्मिती, वाहतूक व विक्रीच्या धंद्यांची माहिती मिळावी व गुणात्मक गुन्हे उघडकीस यावेत म्हणून खबऱ्यांना व अधिकाऱ्यांना गुन्हा अन्वेषणकामी प्रोत्साहन मिळावे म्हणून नोंदविण्यात येणाऱ्या प्रकरणाच्या गुणवत्तेच्या आधारे बक्षीस देण्याकरिता शासन निर्णय क्रमांक बीजीटी-१०१६/प्र. क्र.-३९/राउशु-१, दिनांक ९ ऑक्टोबर २०१७ अन्वये निर्णय घेण्यात आलेला आहे. त्यामध्ये खबऱ्यांना जप्त केलेल्या मुद्देमालाच्या उत्पादन शुल्कावरील रकमेच्या ५ टक्केपर्यंत बक्षीस रक्कम दिली जाते. तर सहभागी असलेल्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना गुन्हा नोंदविल्यानंतर उत्पादन शुल्कावरील रकमेच्या ७ टक्केपर्यंत व गुन्हाच्या निकालात आरोपींना दोषसिद्धी मिळाल्यानंतर उत्पादन शुल्कावरील रकमेच्या ७ टक्केपर्यंत रक्कम दिली जाते.

राज्यातील अवैध मद्याबाबतच्या धंद्यांची माहिती मिळावी म्हणून आयुक्त कार्यालयात नियंत्रण कक्ष स्थापन करण्यात आलेला आहे. जनतेला तक्रारी करण्यासाठी टोल फ्री क्रमांक १८०० ८३३ ३३३३ व व्हॉट्सअप क्रमांक ८४२२००१९३३ उपलब्ध करून दिलेला आहे.

अवैध मद्यनिर्मिती, वाहतूक व विक्रीकर कारवाई करण्यासाठी शासकीय यंत्रणेला जनसहभागाची साथ मिळावी म्हणून महाराष्ट्र दारूबंदी कायदा, १९४९ मधील कलम १३४ मध्ये सुधारणा करण्यात येऊन महाराष्ट्र ग्रामरक्षक दल नियमावली, २०१७ तयार करण्यात आलेली आहे. शासन निर्णय क्रमांक एमआयएस ०३१७/प्र.क्र. १०४/राउशु-३, दिनांक १६ मे २०१७ अन्वये अवैध दारूस प्रतिबंध घालण्यासाठी मा. मंत्री महोदय, राज्य उत्पादन शुल्क यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय समिती गठित करण्यात आलेली आहे. सदर समिती अवैध दारू उत्पादन व विक्री संदर्भात पोलीस व राज्य उत्पादन शुल्क विभागामार्फत करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा आढावा घेईल. ग्रामस्तरावर स्थापन करण्यात आलेल्या ग्रामरक्षक दलाच्या कामाचा आढावा घेईल. तसेच अवैध धंद्यावर परिणामकारक नियंत्रण ठेवण्यासाठी उपाययोजना सुचविणे व त्यानुसार कृती कार्यक्रम निश्चित करेल, जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली जिल्हास्तरीय समिती असेल त्यामध्ये जिल्ह्यांतर्गत अवैध मद्य उत्पादन व विक्रीबाबत दाखल गुन्हांचा आढावा, महाराष्ट्र दारूबंदी कायदा, १९४९ मधील कलम ९३ व महाराष्ट्र पोलीस अधिनियमाच्या कलम ५५, ५६ व ५७ अन्वये केलेल्या कार्यवाहीचा आढावा, ग्रामरक्षक

दलाचा आढावा इत्यादीबाबींचा आढावा घेईल.

शासन परिपत्रक गृह विभाग क्रमांक सीआरएम २०१७/प्र.क्र. ७१/पोल-१३, दिनांक १ मार्च २०१३ अन्वये अवैध दारू विक्री, निर्मिती व इतर संलग्न बाबींसंदर्भात करावयाच्या कार्यवाहीबाबत तसेच शासन परिपत्रक क्रमांक बीपीए ११७/प्र.क्र.२२/राउशु.-३, दिनांक १८ एप्रिल २०१७ अन्वये ग्रामरक्षक दल नियम २०१७ अनुसार अवैध मद्यविक्री, वाहतूक तसेच सार्वजनिक शांततेस बाधा आणणाऱ्या मद्यपीविरुद्ध करावयाच्या कार्यवाहीबाबत सविस्तर सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत.

अंतर्गत लेखापरीक्षण

७. विभागाच्या जिल्हा व तालुका पातळीवरील कार्यालयांची नियतकालीन (सर्वसाधारणपणे २ वर्षांतून एकदा) तपासणी रचना व कार्यपद्धतीच्या अनुषंगाने उपआयुक्त (वरिष्ठ श्रेणी) यांच्या मार्गदर्शनानुसार होते.

८. शासन आदेश क्रमांक ईएसटी-३३८९/२७५/पीआरओ-४, मंत्रालय, दिनांक १८ ऑगस्ट, १९८९ नुसार विभागाच्या अंतर्गत लेखापरीक्षणाकरिता प्रत्येक विभागासाठी एक लेखा अधिकारी, एक सहायक लेखा अधिकारी, एक उपलेखापाल व दोन लिपिक असे पाच कर्मचाऱ्यांचे पथक निर्माण करण्यात आले आहे. सदर पथक त्या त्या विभागाच्या अधिपत्याखालील अधीक्षक कार्यालयांचे खालीलप्रमाणे निरनिराळ्या प्रकारची तपासणी करण्याचे काम करीत आहे. लेखापरीक्षण दरम्यान दृष्टिक्षेपात आलेले आक्षेप व त्रुटी तसेच मार्गदर्शनाबाबतचा अहवाल संबंधित अधीक्षक कार्यालयांना पाठविण्यात येतो व त्याचे अनुपालन संबंधित अधीक्षक कार्यालयाकडून एका महिन्याच्या आत सादर करण्याबाबत आदेशित करण्यात येते.

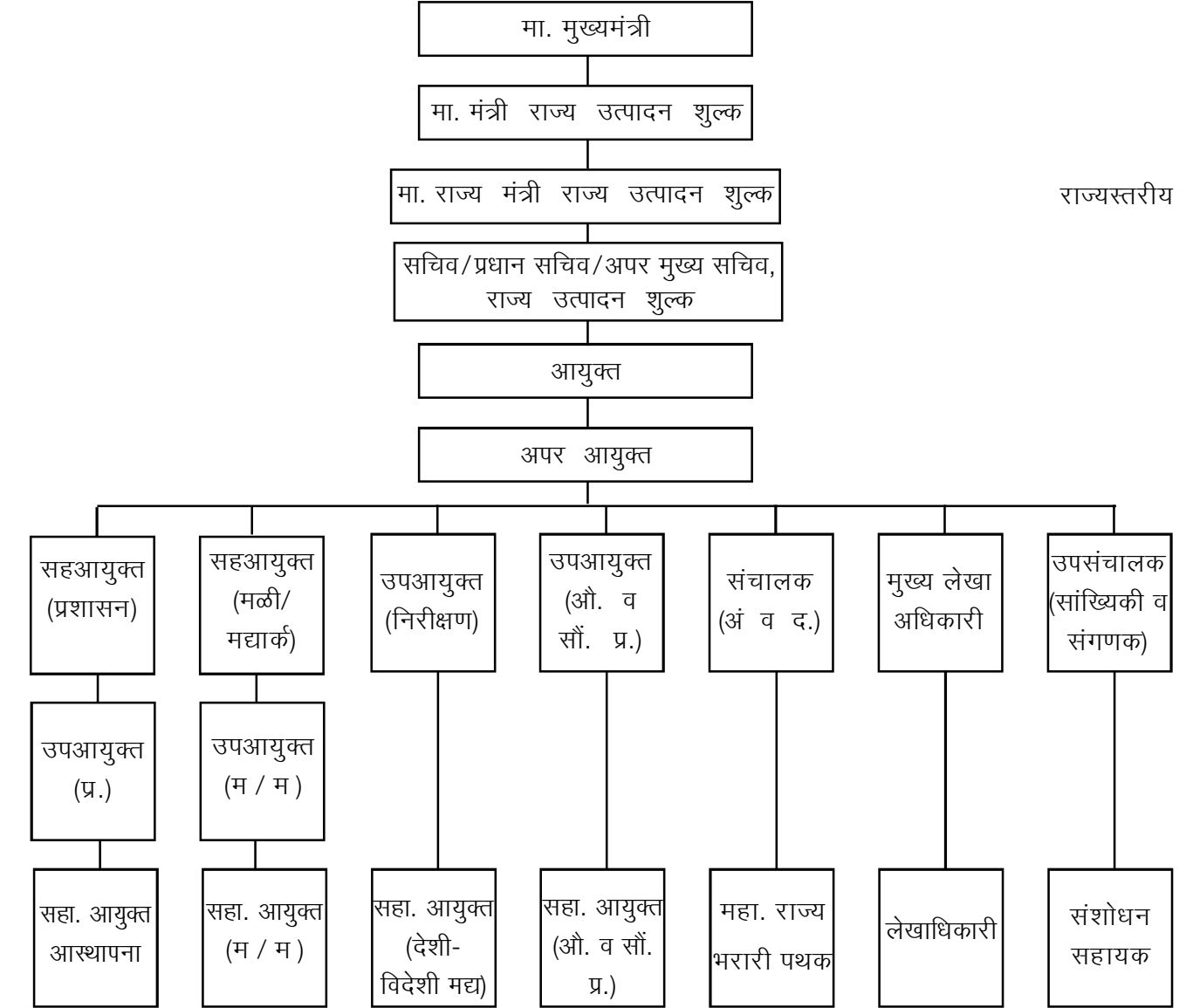
- (१) शुल्क व बंधमुक्त कारखाने.
- (२) व्यापार व आयात अनुज्ञप्तीची ठिकाणे.
- (३) बीअर व दारू (वाईन) निर्मिती कारखाने.
- (४) भारतीय बनावटीची दारू व देशी दारूनिर्मिती कारखाने.
- (५) आसवऱ्या.
- (६) अधीक्षक कार्यालयांचे खर्चविषयक बाबींचे लेखापरीक्षण.

तसेच सदर पथकावर नियंत्रण व मार्गदर्शन करण्याचे काम करण्यासाठी आयुक्त कार्यालयामध्ये अंतर्गत लेखापरीक्षणाकरिता एक पथक स्थापन करण्यात आले आहे. सदर पथकाचे प्रमुख मुख्य लेखा अधिकारी असून त्यांच्या पथकात एक लेखाधिकारी, एक सहायक लेखाधिकारी, एक उपलेखापाल, एक टिपणी सहाय्यक व एक लिपिक कार्यान्वित आहेत. त्यांनी विभागीय उपआयुक्त कार्यालयामार्फत अधीक्षक कार्यालयांचे केलेले लेखापरीक्षणावर नियंत्रण ठेवण्याचे तसेच ज्याठिकाणी लेखापरीक्षण करणे आवश्यक आहे अशा जिल्ह्याचे लेखापरीक्षण करण्याचे काम करीत आहे.

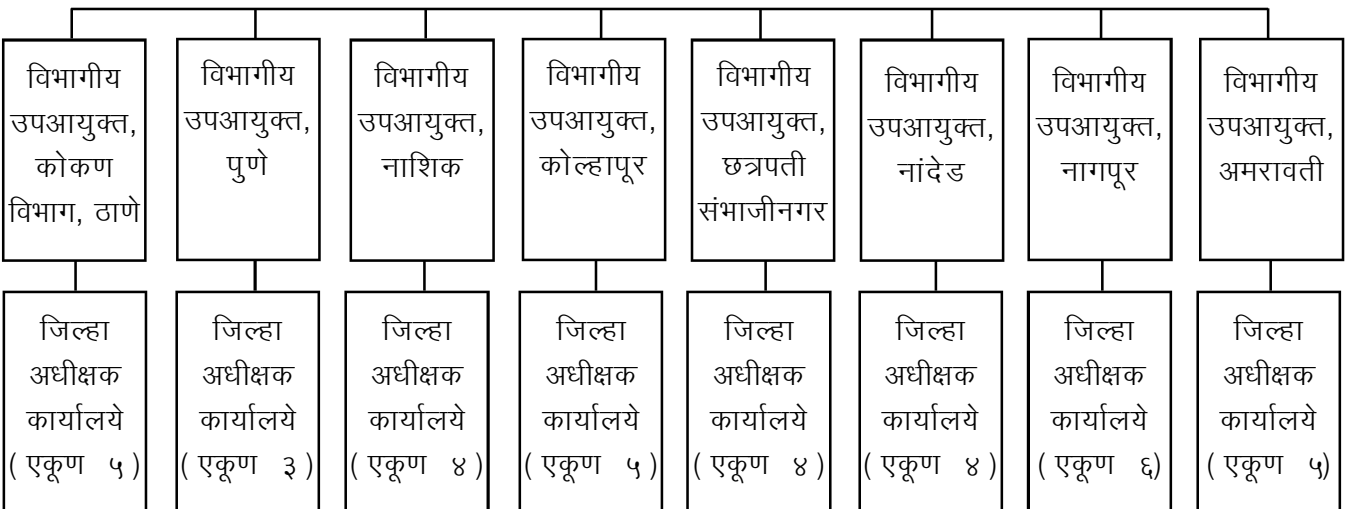
रचनात्मक तक्ता

१. राज्य उत्पादन शुल्क यंत्रणा

राज्यस्तरीय

विभागीय कार्यालय

**राज्य उत्पादन शुल्क
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई**

विभागीय उप आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, नाशिक	विभागीय उप आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, नागपूर	विभागीय उप आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, अमरावती	विभागीय उप आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, ठाणे	विभागीय उप आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, छत्रपती संभाजीनगर	विभागीय उप आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, पुणे	विभागीय उप आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, कोल्हापूर	विभागीय उप आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, नांदेड
१	२	३	४	५	६	७	८
१. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, नाशिक.	१. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, नागपूर.	१. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, अमरावती.	१. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, ठाणे.	१. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, छत्रपती संभाजीनगर.	१. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, पुणे.	१. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, कोल्हापूर.	१. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, नांदेड.
२. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, धुळे.	२. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, गोंदिया.	२. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, यवतमाळ.	२. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, रायगड.	२. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, जालना.	२. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, अहमदनगर.	२. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, रत्नागिरी.	२. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, लातूर.
३. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, जळगाव.	३. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, वर्धा.	३. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, अकोला.	३. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, मुंबई शहर.	३. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, धाराशिव.	३. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, सोलापूर.	३. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, सिंधुदूर्ग.	३. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, परभणी.
४. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, नंदुरबार.	४. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, भंडारा.	४. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, वाशिम.	४. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, मुंबई उपनगर.	४. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, बीड.	४. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, सातारा.	४. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, हिंगोली.	४. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, हिंगोली.
	५. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, चंद्रपूर.	५. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, बुलढाणा.	५. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, पालघर.		५. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, सांगली.		
	६. अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, गडचिरोली.						

समग्र कार्यक्रम

१. ताडी

दिनांक १ डिसेंबर १९६८ पासून महाराष्ट्रात ताडी योजना सुरु करण्यात आली. या योजनेनुसार ५ टक्केपर्यंत मद्यार्क असलेले ताडी २१ वर्षावरील व्यक्तीस दुकानातून अनिर्बंध रीतीने विकण्यास परवानगी देण्यात आली. महाराष्ट्र ताडी दुकाने (लिलाव किंवा निविदा पद्धतीने अनुज्ञप्ती मंजूर करणे) आदेश, १९६८ नुसार जिल्हाधिकारी ताडीच्या अनुज्ञप्ती लिलाव किंवा निविदा पद्धती देतात. मधल्या काळात शासनाच्या धोरणात बदल होऊन शासन अधिसूचना, गृह विभाग क्रमांक टीओडी-१८९५/२६/(१)/ईएक्ससी-३, दिनांक ८ ऑगस्ट १९९५ नुसार १९९४-९५ या ताडी वर्षात लिलाव पद्धतीने गेलेली दुकाने पुढे चार वर्षाकरिता प्रत्येक वर्षी बोली रकमेत ६ टक्के वाढ करून देण्याबाबत व ज्या अनुज्ञप्तिधारकास ६ टक्के वाढीव रकमेने अनुज्ञप्ती पुढे चालू ठेवायची नसल्यास तशी दुकाने लिलावाने/निविदेने घेण्याबाबत शासनाने आदेशित केले होते. आता शासनाने धोरणात बदल करून शासन अधिसूचना, गृह विभाग क्रमांक टीओडी-११०१/सीआर-५/ईएक्ससी-३ (१), दिनांक ४ जून २००१ नुसार ताडी दुकाने लिलाव-नि-निविदेद्वारे देण्याबाबत शासनाने आदेशित केले.

२. सन २०१६-२०१७ या वर्षात १,३३१ दुकाने देण्यात आलेली असून त्यापासून रुपये ४३,८३,०६,८३३ कोटी इतका महसूल प्राप्त झाला. ताडी वर्ष सन २०१५-१६ हे दिनांक ३१ ऑगस्ट, २०१६ रोजी संपल्यानंतर सप्टेंबर २०१६ व ऑक्टोबर २०१६ या महिन्यांसाठी मागील वर्षी कार्यरत असलेल्या ताडी अनुज्ञप्त्यांना मागील वर्षाच्या शुल्काच्या एक महिन्याच्या प्रमाणात रक्कम वसूल करून दिनांक ३१ ऑक्टोबर २०१६ अखेरपर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली होती.

सन २०१६-१७ करिता ताडी दुकान लिलाव व निविदा पद्धतीने वितरित करण्याच्या विहित पद्धतीनुसार खालील अटीच्या अधीन राहून टीडी-१ अनुज्ञप्त्यांचे वितरण बोलीधारकांना करण्याबाबत शासन निर्णय क्रमांक टीओडी ०६१५/प्र. क्र. ११६/राउशु-३, दिनांक २८ ऑक्टोबर २०१६ नुसार खालील अटीच्या अधीन राहून निर्णय घेण्यात आला होता.

- (i) ताडी वृक्ष असलेल्या तालुक्यात कायम रहिवाशी असलेल्या व्यक्ती व तालुक्यातील सहकारी व भागीदारी नोंदणीकृत संस्थांमध्येच मर्यादित लिलाव करावा.
- (ii) ज्या तालुक्यात किमान १००० परिपक्व ताडी झाडे आहेत त्याच तालुक्यात दुकाने देता येईल.
- (iii) १००० परिपक्व ताडी झाडांमागे एक दुकान हे धोरण अवलंबवण्यात यावे.
- (iv) ज्या तालुक्यात ताडी दुकान (अनुज्ञप्ती) मंजूर आहे ते मंजूर दुकान (अनुज्ञप्ती) त्या तालुक्यातून इतरत्र व मंजूर कार्यक्षेत्राबाहेर हलविता येणार नाही.

अवैध ताडीवर नियंत्रण आणण्यासाठी सदरचे धोरण राबविण्यात येणार आहे. नागरिकांना स्वच्छ व भेसळमुक्त ताडी मिळण्याच्या दृष्टीने सदरचे धोरण राबविण्यात येत होते.

३. महाराष्ट्र ताडी दुकाने (जनजाती क्षेत्रात अनुज्ञप्ती देणे) व ताडी झाडे जनजाती क्षेत्रात झाडे ठेवणे, नियम १९६६ नियमातील तरतुदीनुसार जनजाती क्षेत्रामध्ये ताडीची विक्री करण्यासाठी व झाडापासून ताडी काढण्याची अनुज्ञप्ती मंजूर करण्याचे शासनाने ठरविले. हे नियम सध्या चंद्रपूर, ठाणे, नाशिक, धुळे व अमरावती ह्या जिल्ह्यांतील निवडक जनजाती क्षेत्रापुरते मर्यादित आहेत.

ताडी व्यवसायाला स्थैर्य प्राप्त होण्यासाठी जिल्ह्या बाहेरून ताडी आणण्यास परवानगी मिळावी, बंद झालेल्या ताडी दुकानांचा फेरलिलाव घ्यावा व ताडीतील भेसळ रोखण्यासाठी उपाययोजना कराव्यात अशा मागण्या सातत्याने अनुज्ञप्ती धारकाकडून करण्यात येत असल्याने ताडीमधील होणारी भेसळ रोखणे, ताडी झाडांची आधुनिक पद्धतीने लागवड करणे, ताडी दुकानाची किंमत निश्चित करणे, झाडांच्या संख्यांची निकष ठरविणे व ताडी अनुज्ञप्ती नूतनीकरण कार्यपद्धती निश्चित करणे असे सर्वकष ताडी धोरण ठरविण्यासाठी शासन निर्णय क्रमांक टीओडी-०८१८/प्र.क्र.१८२/राउशु-३, दिनांक १६ फेब्रुवारी २०२१ अन्वये श्री. रमानाथ झा, सेवानिवृत्त, प्रधान सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठित करण्यात आली होती. सदर समितीच्या शिफारशी विचारात घेऊन शासनाने शासन निर्णय क्रमांक टीओडी ०६२१/प्र.क्र.८९/राउशु-३, दिनांक ३० ऑगस्ट २०२१ अन्वये सुधारित ताडी धोरण जाहीर केले आहे. त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

ताडी मंजुरी व नूतनीकरण याकरिता ५ वर्षांचा एकत्रित कालावधी निश्चित करण्यात आला. यास लिलाव-निविदा आणि नूतनीकरण पद्धत संबोधण्यात आले. प्रथम वर्षी लिलाव करून पुढील ४ वर्षे दुकानाच्या किमतीमध्ये ६ टक्के वाढ करून नूतनीकरण करण्याचे धोरण ठरविण्यात आले. ताडीमधील भेसळ ओळखण्यासाठी राष्ट्रीय रासायनिक प्रयोगशाळा, पुणे यांनी विकसित केलेल्या नवल कलर टेस्ट किट किंवा इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ केमिकल टेक्नोलॉजी, हैद्राबाद यांनी विकसित केलेल्या पद्धतीचा अवलंब करावा. तसेच ताडी दुकानामधून भेसळयुक्त ताडीची विक्री होणार नाही याची दक्षता घ्यावी व भेसळयुक्त ताडीची विक्री होत असल्यास अनुज्ञप्तीचे व्यवहार स्थगित करून हाफकीन इन्स्टिट्यूटमार्फत नमुन्यांचा तपासणी अहवाल प्राप्त करून घेऊन आवश्यक कार्यवाही करणे, ताडी/माडीच्या गुणवत्तेवर अन्न व औषध प्रशासन आणि राज्य उत्पादन शुल्क यांनी कार्यवाही करणे तसेच अधिकारी व कर्मचारी यांनी कर्तव्यात कसूर केल्यास त्यांच्याविरुद्ध शिस्तभंगाची कार्यवाही करणे इत्यादी बाबी समाविष्ट आहेत. तसेच शहरी भागासाठी (सर्व प्रकारच्या महानगरपालिका / जिल्हा मुख्यालय / 'अ' वर्ग नगरपरिषद) एका दुकानासाठी ताडीची ८०० ते १००० झाडे उर्वरित नगरपरिषद/नगरपंचायत/ग्रामीण भागासाठी एका दुकानासाठी ताडीची ४०० ते ५०० झाडे निश्चित करण्यात आली. त्याचबरोबर भेसळयुक्त ताडीची दुकान रद्द केल्यास त्याच ठिकाणी पुनश्च: दुकान देणे, जिल्हाबाहेरून ताडी आणण्यास परवानगी देणे, ई-लायसन्सी व ताडी झाडांचे जिओ टॅगिंग व संगणक प्रणालीचा वापर करणे इत्यादीबाबत देखील या शासन निर्णयाद्वारे धोरण निश्चित करण्यात आले.

ताडी धोरणाबरोबरच गृह विभाग शासन निर्णय क्रमांक एनआरए-०७२१/प्र.क्र.१०९/राऊशु-३, दिनांक ९ नोव्हेंबर २०२१ अन्वये नीरा लागवड, उत्पादन, प्रक्रिया व विक्री याबाबतचे सुधारित धोरण जाहीर करण्यात आले आहे. नीरा देणाऱ्या झाडांची लागवड, उत्पादन, प्रक्रिया व विक्री याबाबींना स्थैर्य प्राप्त होण्याच्या दृष्टीने शासनाने धोरण निश्चित केले आहे. यामध्ये नीरा अनुज्ञप्ती मंजुरी व नूतनीकरण कार्यपद्धती, निरेमध्ये होणारी भेसळ रोखण्यासाठी उपाययोजना, नीरा विक्री किमतीवरील नियंत्रण रद्द करणे, जिल्हाबाहेरून नीरा आणून विक्री करण्यास परवानगी देणे, ई-लायसन्सींग/ऑनलाईन अनुज्ञप्ती मंजुरी पद्धत, जिओ टॅगिंग (Geo Tagging) व संगणक प्रणालीचा वापर आणि निरेचे जतन व संवैष्टन या अनुषंगाने सुधारित नीरा धोरण जाहीर करण्यात आले आहे.

२. मोहाफुले.— मोहाफुले गोळा करणे, बाळगणे, खरेदी करणे व वाहतूक करणे यासाठी एमएफ-३, एमएफ-४ व एमएफ-५ अशा विविध परवान्यांची आवश्यकता होती. गृह विभाग शासन अधिसूचना क्रमांक एमएफएल ०२२१/प्र.क्र.२५/राऊशु-२, दिनांक ३ मे २०२१ अन्वये मोहाफुले गोळा करणे, मोहाफुलांची खरेदी करणे व मोहाफुलांची वाहतूक करणे याकरिता कोणत्याही परवान्यांची आवश्यकता नसल्याचे नमूद करण्यात आले आहे. या शासन अधिसूचनेद्वारे एकूणच मोहाफुलांच्या व्यापारावरील बंधने हटविण्यात आलेली असून त्याचा फायदा आदिवासी बांधवांना होणार आहे.

३. देशी दारू निर्मिती.— महाराष्ट्र देशी दारू नियम, १९७३ मधील तरतुदीनुसार सन २०१९-२० पर्यंत एकूण ४९ घटकांना देशी दारू निर्मितीसाठी सीएल-१ अनुज्ञप्ती मंजूर करण्यात आली आहे. देशी दारू ही प्रामुख्याने मळीपासून होणाऱ्या स्पिरिटपासून निर्मिती केली जाते. धान्याधारित मद्यार्कापासून देखील देशी दारू निर्मितीसाठी सीएल-१ अनुज्ञप्ती मंजूर करण्यात आलेल्या आहेत. शिवाय मोहा, काजू यापासून तयार होणाऱ्या स्पिरिटपासून काही प्रमाणात देशी दारू निर्मिती केली जाते. मात्र मळी मद्यार्कावरील नियंत्रण उठविल्यामुळे पर्यायाने देशी दारूवरील विक्रीच्या तीनही स्तरांवरील किमती ठरविण्याबाबतचे शासन निर्णय रद्दबातल करण्यात आले आहेत. दिनांक १६ मार्च १९९४ पासून देशी मद्यारवरील उत्पादन शुल्काचे दर आकारण्यात येत होते. परंतु शासन गृह विभाग अधिसूचना क्रमांक एमआरएम-१०९६-२१/३/इएक्ससी-३, दिनांक १८ ऑक्टोबर १९९६ नुसार राज्यात दिनांक १ जानेवारी १९९७ पासून मूल्याधारित करपद्धती लागू करण्यात आली असून त्यानुसार उत्पादन शुल्क वसूल करण्यात येत आहे. दिनांक ३० नोव्हेंबर २०१६ च्या अधिसूचनेनुसार देशी मद्याकरिता निर्मिती मूल्याच्या २१३ टक्के अथवा रुपये १३५ यापैकी जे जास्त असेल ते याप्रमाणे उत्पादन शुल्क आकारण्यात येत होते. तदनंतर, शासन अधिसूचना क्रमांक सीएलआर-०३२१/प्र.क्र.५२/राउशु-३, दिनांक २६ मार्च २०२१ अन्वये सद्यःस्थितीत देशी मद्याकरिता निर्मिती मूल्याच्या २२० टक्के अथवा रुपये १५५ यापैकी जे जास्त असेल ते याप्रमाणे उत्पादन शुल्क आकारण्यात येत होते. सद्यःस्थितीत शासन अधिसूचना ३१ मे २०२२ नुसार देशी मद्याचे तीन प्रकारात वर्गीकरण करण्यात आले असून त्यावर आकारण्यात येणाऱ्या उत्पादन शुल्काचे दर पृष्ठ क्रमांक ४७ वर नमूद करण्यात आले आहेत.

४. विदेशी दारू निर्मिती.— महाराष्ट्र डिस्टिलेशन ऑफ स्पिरिट अॅण्ड मॅन्युफॅक्चर ऑफ पोर्टेबल लिक्वर रुल्स, १९६६ मधील तरतुदीनुसार विदेशी दारू तयार करण्याकरिता नमुना “पीएलएल” अनुज्ञप्ती देण्यात येते. महाराष्ट्र राज्यात सन २०२१-२२ पर्यंत अशा प्रकारे एकूण ७१ पीएलएल अनुज्ञप्ती मंजूर करण्यात आलेल्या आहेत.

शासन गृह विभाग अधिसूचना क्रमांक एमआरएम-१०९६-२१/३/इएक्ससी-३, दिनांक १८ ऑक्टोबर १९९६ नुसार राज्यात दिनांक १ जानेवारी १९९७ पासून मूल्याधारित करपद्धती लागू करण्यात आली असून त्यानुसार उत्पादन शुल्क वसूल करण्यात येत आहे. सद्यःस्थितीत दिनांक ३१ डिसेंबर २०१८ च्या अधिसूचनेनुसार विदेशी मद्याकरिता निर्मिती मूल्याच्या ३०० टक्के अथवा रुपये ३५० यापैकी जे जास्त असेल ते याप्रमाणे उत्पादन शुल्क आकारण्यात येते.

नियमांचा तपशील

- (१) विशेष परवाना व अनुज्ञप्ती नियम, १९५२.
- (२) मुंबई विदेशी दारू नियम, १९५३.
- (३) महाराष्ट्र विदेशी दारू (आयात व निर्यात) नियम, १९६३.
- (४) महाराष्ट्र विदेशी दारू (रोखीने विक्री व विक्रीच्या नोंदवह्या इत्यादी) नियम, १९६९.

विक्री केलेल्या मद्यावर वसूल झालेल्या महसुलाची तुलनात्मक आकडेवारी, दिनांक ३१ मार्च २०२३ अखेर (प्रत्यक्ष) व दिनांक ३१ मार्च २०२४ वर्ष अखेरची (अंदाजित) आकडेवारी पुढीलप्रमाणे—

(रुपये कोटी)

नामसूची Name	विक्री लाखात (बल्क लिटरमध्ये) (मार्च २०२३) Sale (in Lakhs) (Bulk Ltr.)	उत्पादन शुल्काची एकूण रक्कम (रुपय कोटीत) (एप्रिल २०२२ ते मार्च २०२३) Excise Duty (Rs. in crore) (April 2022 to March 2023)	संभाव्य Expected विक्री लाखात उत्पादन शुल्क (एप्रिल २०२३ ते मार्च २०२४) Excise Duty
१	२	३	४
(१) देशी (C. L.)	.. ३७९९.६३		४१७९.६०
(२) स्पिरीट्स (I. M. F. L.)..	२७७२.३९		३०४९.६३
(३) वाईन (Wine)	.. १०५.७८	२१५५०.११ कोटी	११६.३६
(४) बीअर (Beer)	.. ३२३९.४२		३५६३.३७
			२३७०५.१३ कोटी

५. मद्यार्क.— कर्बोदकांवर किण्वन प्रक्रिया करून मद्यार्काची निर्मिती करण्यात येते. नैसर्गिकरीत्या अनेक धान्यांमध्ये, फळांमध्ये व फुलांमध्ये कर्बोदके मोठ्या प्रमाणावर असतात. तसेच उसापासून साखर निर्मितीच्या प्रक्रियेमध्ये तयार होणारा उपपदार्थ मळीमध्येदेखील मोठ्या प्रमाणावर कर्बोदके असतात. ज्या घटकांमधील कर्बोदकांपासून फायदेशीररीत्या मद्यार्क मिळवता येते. त्यांचा वापर सर्वसाधारणपणे मद्यार्क निर्मितीसाठी करण्यात येतो. महाराष्ट्र मद्यार्क आसवन व पेय मद्यनिर्मिती नियम, १९६६ नुसार मद्यार्क निर्मिती करण्यासाठी राज्य उत्पादन शुल्क विभागाकडून नमुना “I” अनुज्ञप्ती देण्यात येते. सद्यःस्थितीत मळी, धान्य, मोहाफुले, उसाचा रस, साखरेचा पाक व स्थानिकरीत्या उपलब्ध फळे/फुले यांपासून मद्यार्क निर्मिती करण्यासाठी सदरील अनुज्ञप्ती देण्यात येते. मद्यार्कामधील पाण्याचा अंश काढून टाकण्यासाठी त्याचे उर्ध्वपतन करण्यासाठीदेखील नमुना “I” अनुज्ञप्ती देण्यात येते. केवळ नमुना “I” अनुज्ञप्तीधारकच मद्यार्क निर्मिती करू शकतात.

महाराष्ट्र विप्रकृत मद्यार्क नियम, १९५९ नुसार विप्रकृत मद्यार्क बाळगणे, वापर, विक्री, आयात, निर्यात व वाहतूक याकरिता विविध प्रकारच्या अनुज्ञप्त्या व परवाने देण्यात येत असत. मात्र मे. सर्वश्री. अर्स बायोफ्युअल प्रा. लि. या अनुज्ञप्तीधारकाने मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल केलेल्या रिट याचिका क्रमांक ८५४८/२००४ मध्ये दिनांक १३ डिसेंबर २०१७ रोजी दिलेल्या निर्णयाने महाराष्ट्र विप्रकृत मद्यार्क नियम, १९५९ मधील नियम, २३ ते ६२ रद्द वि (एच) - ४०१-५

केले आहेत. त्यामुळे विप्रकृत मद्यार्क बाळगणे, वापर, विक्री, आयात, निर्यात व वाहतूक यावर राज्य शासनाचे कोणतेही नियंत्रण राहिलेले नाही.

सन २०२३-२०२४ या वर्षाकरिता मळीपासून मद्यार्क निर्मिती करण्याकरिता मंजूर असलेल्या नमुना “I” अनुज्ञप्तीची संख्या १२९ तसेच धान्यापासून व मळी व्यतिरिक्त इतर पदार्थापासून व धान्यापासून मद्यार्क निर्मितीकरिता मंजूर असलेल्या नमुना “I” अनुज्ञप्तीची संख्या २८ आहे व विप्रकृत मद्यार्काचे पुनःउर्ध्वपतन करून जलरहित मद्यार्क तयार करणाऱ्या नमुना “I” अनुज्ञप्तीची संख्या ११ आहे. तसेच पॉट डिस्टिलेशन पद्धतीने मद्यार्क तयार करणाऱ्या “I” अनुज्ञप्तीची संख्या ०६ इतकी आहे. सदर कार्यरत आसवण्यांची यादी सोबतच्या प्रपत्रांमध्ये जोडण्यात आली आहे.

शासन निर्णय क्रमांक बीपीए-११०२/सीआर-१०/इएक्ससी-३, दिनांक १० जुलै २००३ अन्वये शासनाने मळीपासून मद्यार्क/उसाच्या रसापासून मद्यार्क/जलरहित मद्यार्क निर्मितीसाठीचे धोरण जाहीर केले आहे. या धोरणानुसार सहकारी व खाजगी साखर कारखान्यांना औद्योगिक तथा पेय मद्य निर्मितीसाठी मद्यार्काची व विक्री करण्यासाठी नमुना “I” अनुज्ञप्ती देण्याचे धोरण ठरविण्यात आले आहे. तसेच साखर कारखाने नसणाऱ्या घटकांना मळीपासून फक्त स्वतःच्या वापरासाठी मद्यार्क निर्मिती करण्याकरिता नमुना “I” अनुज्ञप्ती देण्याचे धोरण ठरविण्यात आले आहे. तसेच सहकारी/खाजगी साखर कारखान्यांना व आसवणी विरहित खाजगी घटकांना राज्यातून मद्यार्क खरेदी करून अथवा उत्पादित मद्यार्कापासून जलरहित मद्यार्काची निर्मिती करण्यासाठी नमुना “I” अनुज्ञप्ती देण्याचे धोरण ठरविण्यात आले आहे. दिनांक ३ नोव्हेंबर २०१७ रोजी या धोरणांमध्ये काहीसा बदल करून शासनाने साखर कारखाने नसणाऱ्या परंतु मळीपासून मद्यार्काचे उत्पादन करू इच्छिणाऱ्या घटकांना स्वतःच्या औद्योगिक प्रयोजनार्थ वापरासाठी, अन्य औद्योगिक घटकांना पुरवठा करण्यासाठी व पेय मद्याच्या उत्पादनासाठी मद्यार्क उत्पादन व विक्री करण्यासाठी नमुना “I” अनुज्ञप्ती देण्याचे धोरण जाहीर केले आहे. शासन निर्णय क्र. डीवायएस ०१२३/प्र.क्र. ०५/राउशु-२, दिनांक ३१ जानेवारी २०२३ अन्वये ज्या घटकाकडे स्वतःचे साखर कारखाने नाहीत. अशा आसवणीधारकांना (Stand alone distilleries) इथेनॉल ब्लेडिंग प्रोग्राम अंतर्गत तेल कंपन्यांना इथेनॉलचा पुरवठा करण्यासाठी केवळ साखर कारखान्यांकडून खरेदी केलेल्या ऊसाचा रस/सिरपपासून इथेनॉलचे निर्मित करण्यास परवानगी दिली आहे.

केंद्र शासनाने दिनांक १ जानेवारी २०१३ पासून पेट्रोलमध्ये इथेनॉल मिश्रित करून त्याचा वापर इंधन म्हणून करण्यासाठी धोरण राबविलेले आहे. सुरुवातीस पेट्रोलमध्ये ५ टक्के इथेनॉल मिश्रण करण्यास परवानगी देण्यात आली होती. तदनंतर हे प्रमाण १० टक्के व सध्या २० टक्के इतके करण्यात आले आहे. या केंद्र शासनाच्या धोरणामुळे मद्यार्काची मागणी मोठ्या प्रमाणात वाढलेली आहे. सन २०१७-२०१८ पर्यंत पेट्रोलमध्ये १० टक्के इथेनॉल मिश्रित करण्याचे उद्दिष्ट असताना महाराष्ट्र राज्यात हे प्रमाण ८.३ टक्के राहिलेले आहे. आगामी काळात १० टक्के इथेनॉल मिश्रणाचे उद्दिष्ट गाठण्याचा केंद्र शासनाचे सर्वतोपरी प्रयत्न आहेत. त्या अनुषंगाने राज्यात इथेनॉलची (जलरहित मद्यार्काची) निर्मिती मोठ्या प्रमाणावर वाढविण्याची आवश्यकता निर्माण झाली. त्या अनुषंगाने शासनाने शासन निर्णय, क्रमांक एमपीएल १११८/प्र.क्र.३४७/राउशु-३, दिनांक २३ जानेवारी २०१९ अन्वये बी-हेवी, सी-हेवी मळी व उसाचा रस या तीन स्वतंत्र स्रोतांपासून इथेनॉल निर्मिती करण्याची परवानगी दिली. तसेच शासनाने शासन निर्णय, क्रमांक डीवायएस-०९२०/प्र.क्र.१६३/राउशु-२, दिनांक १४ ऑक्टोबर २०२० नुसार साखर, साखरेचा पाक, उसाचा रस, बी-हेवी मळी, सी-हेवी मळीपासून इथेनॉल निर्मिती करण्याच्या प्रक्रियेत सुलभता आणून त्यात परवानगी ऐवजी पूर्वसूचना देऊन उत्पादन करून विक्री करण्यास मान्यता दिली आहे.

गृहविभाग शासन निर्णय क्रमांक डीवायएस-०५२१/प्र.क्र.६१/राउशु-२, दिनांक २९ डिसेंबर २०२१ अन्वये मळी व्यतिरिक्त इतर पदार्थापासून मद्यार्क तयार करण्यासाठी व अशा मद्यार्काचा वापर करून देशी व भारतीय बनावटीचे विदेशी मद्य तयार करण्यासाठी धान्यधारित मद्यार्क वापरण्यासाठी सुधारित धोरण जाहीर करण्यात आले. धान्याधारित मद्यार्क निर्मिती क्षेत्रास प्रोत्साहन व चालना देण्यासाठी व उपाययोजना राबविण्यासाठी सदरील धोरण शासनाने जाहीर केले आहे. त्यामध्ये राज्यातील देशी व भारतीय बनावटीचे विदेशी मद्य उत्पादन करताना मळी आधारित मद्यार्काचा वापर करणाऱ्या सीएल-१ व पीएलएल घटकांना दिनांक १ जानेवारी २०२२ पासून पेय मद्य निर्मितीसाठी किमान २० टक्के धान्यधारित मद्यार्काचा वापर करणे बंधनकारक करण्यात आले आहे. तसेच, धान्याधारित मद्यार्कापासून मद्यनिर्मिती करणाऱ्या सीएल-१ व पीएलएल घटकांना १०० टक्के धान्यधारित मद्यार्काचा वापर करणे बंधनकारक असल्याचा निर्णय कायम ठेवण्यात आला.

महाराष्ट्र दारूबंदी कायदा १९४९ नुसार नमुना आय, पीएलएल व सीएल-१ (मळी व्यतिरिक्त) व बीआरएल अनुज्ञप्ती (वाईनरी व मायक्रोब्रुवरी वगळून) मंजूर करण्याआधी इरादापत्र मंजूर करणे व त्यास मुदतवाढ देण्यासाठी कार्यपद्धती निश्चिती गृह विभाग शासन निर्णय क्रमांक एमपीएल-०९२१/प्र.क्र.१६६/राउशु-३, दिनांक ८ नोव्हेंबर २०२१ अन्वये करण्यात आली आहे. यामध्ये घटकास प्रथम शास्वती म्हणून इरादापत्रास मंजूर करणे, इरादापत्र मंजुरीसाठी आवश्यक कागदपत्रे, इरादापत्र मंजुरीचा कालावधी व शुल्क आणि इरादापत्र मुदतवाढ देण्याची कार्यपद्धती इत्यादी बाबींचा समावेश करण्यात आला आहे.

इथेनॉल निर्मिती करून त्याचा पेट्रोलमध्ये मिश्रणासाठी वापर केल्यास पेट्रोलियम खनिज तेलाची आयात कमी करण्यास मदत होते. त्यामुळे देशाचे मौल्यवान परकीय चलन वाचते. तर परदेशी व्यापारातील तूट कमी होते, शिवाय इथेनॉलमुळे वातावरणात प्रदूषणही काही प्रमाणात कमी होते. मद्यार्काचा वापर मद्य निर्मितीपासून ते इथेनॉल निर्मितीपर्यंत सर्वच बाबींसाठी होत असल्याने मद्यार्काचे उत्पादन वाढवून सर्वस्तरावर सर्व घटकांना योग्य पद्धतीने मद्यार्काचा पुरवठा होईल यासाठी राज्य सर्वतोपरी प्रयत्नशील आहे.

विभागामार्फत देण्यात येणाऱ्या विविध अनुज्ञप्त्यांचे प्रकार व त्यांचा उद्देश

अ. क्र.	अनुज्ञप्तीचा प्रकार	अनुज्ञप्तीचे नाव	अनुज्ञप्तीचा उद्देश
१	२	३	४
१	मद्यार्क निर्मिती अनुज्ञप्ती	नमुना "I"	मळी, उसाचा रस, साखरेचा पाक, धान्य व इतर पदार्थ यांपैकी एक किंवा अनेक पदार्थांपासून मद्यार्कनिर्मिती करण्यासाठी सदर अनुज्ञप्ती देण्यात येते.
२	देशी मद्य निर्मिती अनुज्ञप्ती.	सीएल-१	मद्यार्कापासून देशी मद्य निर्माण करण्यासाठी सदर अनुज्ञप्ती प्रदान करण्यात येते.
३	भारतीय बनावटीचे विदेशी मद्य निर्मिती अनुज्ञप्ती	पीएलएल	मद्यार्कापासून भारतीय बनावटीचे विदेशी मद्याचे उत्पादन करण्यासाठी सदर अनुज्ञप्ती प्रदान करण्यात येते.
४	बीअर निर्मिती अनुज्ञप्ती	बीआरएल	बार्ली ओट व तत्सम पदार्थांपासून बीअरची निर्मिती करण्यासाठी सदर अनुज्ञप्ती प्रदान करण्यात येते.
५	टोक विक्री अनुज्ञप्ती	एफएल-१	मुंबई विदेशी मद्य नियम १९५३ अंतर्गत भारतीय सीमा शुल्क हद्दीतून पेय विदेशी मद्य बाहेर काढणे व भारतीय बनावटीचे पेय मद्यविक्री करण्यासाठी व्यापार आणि आयात अनुज्ञप्ती.
६	टोक विक्री अनुज्ञप्ती	एफएल/डब्ल्यू-१	मुंबई विदेशी मद्य नियम १९५३ अंतर्गत भारतीय सीमा शुल्क हद्दीतून वार्डन बाहेर काढणे.
७	किरकोळ विक्री अनुज्ञप्ती	एफएल/डब्ल्यू-२	मुंबई विदेशी मद्य नियम १९५३ अंतर्गत वार्डनच्या सीलबंद विक्रीकरिता अनुज्ञप्ती.
८	किरकोळ विक्री अनुज्ञप्ती	एफएल/बीआर-२	मुंबई विदेशी मद्य नियम १९५३ अंतर्गत बीअर किंवा वार्डन किंवा दोन्हीची सीलबंद विक्रीकरिता अनुज्ञप्ती.
९	किरकोळ विक्री अनुज्ञप्ती	एफएल-३	मुंबई विदेशी मद्य नियम १९५३ अंतर्गत भारतीय बनावटीचे विदेशी मद्याची व परदेशातून आयात केलेल्या पेय मद्याची हॉटेल आस्थापनेवर विक्री करण्यासाठी अनुज्ञप्ती.
१०	किरकोळ विक्री अनुज्ञप्ती	एफएल-४	मुंबई विदेशी मद्य नियम १९५३ अंतर्गत भारतीय बनावटीचे विदेशी मद्याची व परदेशातून आयात केलेल्या पेय मद्याची क्लबच्या आस्थापनेवर विक्री करण्यासाठी अनुज्ञप्ती.
११	किरकोळ विक्री अनुज्ञप्ती	फॉर्म-ई	विशेष परवाना आणि अनुज्ञप्ती नियम १९५२ अंतर्गत सौम्य मद्य किंवा वार्डन अथवा दोन्हीही यांची खुली आणि सीलबंद स्वरूपात हॉटेल/कॅन्टीन/क्लबच्या आस्थापनेवर विक्री करण्याकरिता अनुज्ञप्ती.
१२	किरकोळ विक्री अनुज्ञप्ती	ई-२	विशेष परवाना आणि अनुज्ञप्ती नियम १९५२ अंतर्गत वार्डनच्या विक्रीकरिता अनुज्ञप्ती.
१३	मळी उत्पादन व विक्री अनुज्ञप्ती.	फॉर्म एम-१	मुंबई मळी नियम १९५५ अंतर्गत मळी उत्पादने मळी बाळगणे व विक्री करिताची अनुज्ञप्ती मंजूर करणे.
१४	मळी साठवणूक व वापर अनुज्ञप्ती.	फॉर्म एम-२	मुंबई मळी नियम १९५५ अंतर्गत मळी उत्पादकाव्यतिरिक्त मळी बाळगणे व वापर करणे करिताची अनुज्ञप्ती.
१५	मळी खरेदी व विक्री अनुज्ञप्ती.	फॉर्म एम-३	मुंबई मळी नियम १९५५ अंतर्गत मळी उत्पादकाव्यतिरिक्त मळी बाळगणे व विक्री करणे करिताची अनुज्ञप्ती.
१६	मळी साठवणूक व वापर अनुज्ञप्ती.	फॉर्म एम-३-ए	मुंबई मळी नियम १९५५ अंतर्गत पशुखाद्याकरिता मळी विकत घेणे, बाळगणे व वापर करण्याकरिताची अनुज्ञप्ती.

अ. क्र.	अनुज्ञप्तीचा प्रकार	अनुज्ञप्तीचे नाव	अनुज्ञप्तीचा उद्देश
१	२	३	४
१७	मोहाफुले साठवणूक अनुज्ञप्ती.	फॉर्म एमएफ-१	मुंबई मोहाफुले नियम १९५० अंतर्गत मोहाफुले बाळगण्याकरिताची अनुज्ञप्ती
१८	शुद्ध मद्यार्क साठवणूक व वापर	आरएस-२	औद्योगिक, शैक्षणिक, औषधी व वैद्यकीय पृथःकरण करण्याकरिता शुद्ध मद्यार्काचा वापर करणे, बाळगण्याकरिताची अनुज्ञप्ती.
१९	किरकोळ विक्री अनुज्ञप्ती	आरएस-६	शुद्ध मद्यार्काच्या किरकोळ विक्री करण्याकरिताची अनुज्ञप्ती
२०	शुद्ध मद्यार्क बाटलीबंद करणे अनुज्ञप्ती.	आरएस-६ए	शुद्ध मद्यार्काच्या बाटल्या भरण्याकरिता अनुज्ञप्ती
२१	शुद्ध मद्यार्क टोक विक्री अनुज्ञप्ती.	आरएस-७	शुद्ध मद्यार्काची बंधित साठवणूक व घाऊक विक्री करण्याकरिताची अनुज्ञप्ती
२२	बीअर निर्मिती अनुज्ञप्ती	बीआरएल (मायक्रोब्रुवरी इरादापत्र व मंजूरी)	महाराष्ट्र बीअर व वाईन निर्मिती नियम, १९६६ अंतर्गत रेस्टॉरंटमध्ये बीअर निर्मितीकरिता अनुज्ञप्ती.
२३	वाईन निर्मिती अनुज्ञप्ती	बीआरएल (वानयरी) इरादापत्र व मंजूरी.	महाराष्ट्र बीअर वाईन निर्मिती नियम १९६६ अंतर्गत रेस्टॉरंटमध्ये वाईन निर्मितीकरिता अनुज्ञप्ती.
२४	किरकोळ विक्री अनुज्ञप्ती	सीएल/एफएल/टिओडी-३ मंजूर करणे.	मुंबई विदेशी मद्य नियम १९५३ अंतर्गत एफएल-२ अनुज्ञप्ती धारण करणाऱ्या व्यक्तीस महाराष्ट्र देशी दारू नियम १९७३ अंतर्गत देशी मद्याची सीलबंद बाटल्यामध्ये किरकोळ विक्री करण्याकरिताची अनुज्ञप्ती.
२५	विप्रकृत मद्यार्क तयार करण्याची अनुज्ञप्ती.	फॉर्म डीएस-१	मुंबई विप्रकृत मद्यार्क नियम १९५९ अन्वये बंधपत्रांतर्गत भारतामध्ये निर्मित झालेल्या शुद्ध मद्यार्कापासून विप्रकृत मद्यार्क तयार करण्याकरिता आणि वखारीतून विप्रकृत मद्यार्क विक्री करण्याकरिता अनुज्ञप्ती.
२६	मद्य आयात करणे अनुज्ञप्ती.	एल फॉर्म	परदेशातून मद्य आयात करण्यासाठी व त्याचे वितरण करण्यासाठी सदर अनुज्ञप्ती देण्यात येते.
२७	मद्य आयात करणे अनुज्ञप्ती.	फॉर्म “ के ” नोंदणी प्रमाणपत्र मंजूरी	महाराष्ट्र विदेशी मद्य (आयात व निर्यात), नियम, १९६३ अंतर्गत महाराष्ट्र राज्याव्यतिरिक्त इतर राज्यातील भारतीय बनावटीचे विदेशी मद्य/बीअर/वाईन उत्पादकांना त्यांच्या ब्रॅन्डची महाराष्ट्रात विक्री करण्याकरिता.
२८	किरकोळ विक्री अनुज्ञप्ती	फॉर्म-एफएल-४-ए	विशेष कार्यक्रमाकरिता देण्यात येणारी तात्पुरती अनुज्ञप्ती
२९	मळी आयात अनुज्ञप्ती	फॉर्म एम-४	मुंबई मळी नियम १९५५ अंतर्गत मळी आयात करण्याकरिता अनुज्ञप्ती
३०	मळी निर्यात अनुज्ञप्ती	फॉर्म एम-५	मुंबई मळी नियम १९५५ अंतर्गत मळी निर्यात करण्याकरिता अनुज्ञप्ती
३१	मद्य सेवन परवाना	फॉर्म-एफएल-एक्स-सी	मुंबई विदेशी मद्य नियम, १९५३ अंतर्गत महाराष्ट्र राज्यात विदेशी मद्य आणि देशी मद्य खरेदी, बाळगणे, वाहतूक आणि पिण्याकरिता वार्षिक अथवा आजीवन परवाना मंजूर करणे.
३२	मद्य सेवन परवाना	फॉर्म-एफएल-एफ	मुंबई विदेशी मद्य नियम, १९५३ अंतर्गत महाराष्ट्र राज्यात विदेशी मद्य खरेदी, बाळगणे, वाहतूक आणि पिण्याकरिता एकदिवसीय परवाना मंजूर करणे.
३३	मद्य सेवन परवाना	फॉर्म-सीएल-सी	मुंबई विदेशी मद्य नियम, १९५३ अंतर्गत महाराष्ट्र राज्यात देशी मद्याची खरेदी बाळगणे, वाहतूक आणि पिण्याकरिता एकदिवसीय परवाना मंजूर करणे

मळीव्यतिरिक्त इतर पदार्थापासून / धान्यापासून मद्यार्क निर्मितीकरिता मंजूर करण्यात आलेल्या कार्यरत नमुना "I" अनुज्ञप्तीची यादी

अ. क्र. Sr. No.	घटकाचे नाव Name of the Unit	फॉर्म "आय" Form "I" अनु. क्र.	उत्पादन क्षमता ब. लि. (वार्षिक) (लाखात) Production Capacity KLPD Bulk Litre (Yearly) Lakhs	
1	2	3	4	5
१	मे. साऊथ सीज डिस्टिलरी अॅण्ड ब्रेवरीज, ठाणे	१	१५	४५
1	M/s. South Seas Distillery Pvt. Ltd., Thane.	1	15	45
२	मे. परनॉड रिकार्ड इंडिया प्रा. लि., नाशिक (सिग्राम डिस्टिलरी), (माल्ट स्पिरिट).	२	७३	२१९
2	M/s. Pernod Rocord India Pvt. Ltd., Nashik (Cigram Distillery). (Malt Spirit)	2	73	219
३	मे. विराज अल्कोहोल अॅण्ड अलाइड इंड. लि., सांगली.	६	३०	९०
3	M/s. Viraj Alcohol and Allied Ind., Sangli.	6	30	90
४	मे. अल्कोप्लस प्रोड्यूसर्स प्रा. लि., जि. लातूर.	७	६०	१८०
4	M/s. Alkoplus Producers Pvt. Ltd., Latur.	7	60	180
५	मे. आनंद डिस्टिलरी प्रा. लि., अमरावती.	८	३३	१००
5	M/s. Aanand Distillery Pvt. Ltd., Amravati.	8	33	100
६	मे. एडलर्स बायोएनर्जी लि., धाराशिव.	११	३०	९०
6	M/s. Adlers Bio Energy Pvt. Ltd., Dharashiv.	11	30	90
७	मे. ग्रेनॉच इंडस्ट्रिज लि., छत्रपती संभाजीनगर.	१२	१००	३००
7	M/s. Grainotch Industries Ltd., Chhatrapati Sambhajinagar.	12	100	300
८	मे. यशराज इथेनॉल प्रोसेसिंग प्रा. लि., सातारा.	१३	४५	१३५
8	M/s. Yashraj Ethanoll Processing Pvt. Ltd., Satara.	13	45	135
९	मे. व्यंकटेश्वरा बायोरिफायनरीज् अॅण्ड प्रा. लि., जि. सांगली.	१७	३०	९०
9	M/s. Venketshwra Bioriphanerigi and Pvt. Ltd., district Sangli	17	30	90
१०	मे. रॅडीको एनव्ही डिस्टिलरीज महाराष्ट्र लि., जि. छत्रपती संभाजीनगर.	१९	६०	१८०
10	M/s. Radico Navi Distillery Ltd., district Chhatrapati Sambhajinagar.	19	60	180
११	मे. सासवड माळी शुगर फॅक्टरी लि., जि. सोलापूर.	२०	३०	९०
11	M/s. Saswad Mali Sugar Factory Ltd., district Solapur.	20	30	90
१२	मे. पायोनियर डिस्टिलरी लि., जिल्हा नांदेड.	२१	६०	१८०
12	M/s. Pioneer Distillery Ltd., district Nanded.	21	60	180
१३	मे. टिळकनगर इंडस्ट्रिज लि., जि. अहमदनगर.	२२	१००	३००
13	M/s. Tilakanagar Industries Ltd., district Ahmednagar.	22	100	300
१४	मे. विठ्ठलराव शिंदे स. सा. का. लि., सोलापूर.	२३	४५	१३५
14	M/s. Vitthalrao Shinde S. S. K. Ltd., Solapur.	23	45	135

अ. क्र. Sr. No.	घटकाचे नाव Name of the Unit	फॉर्म "आय" Form "I" अनु. क्र.	उत्पादन क्षमता ब. लि. (वार्षिक) (लाखात) Production Capacity KLPD Bulk Litre (Yearly) (Lakhs)	
1	2	3	4	5
१५	मे. युनायटेड स्पिरिटस् लि., युनिट-१, जि. नाशिक (माल्ट स्पिरिट), M/s. United Spirities Ltd., Unti-1, district Nashik (Malt Spirit).	२४	३०	९०
१६	मे. प्रिविलेज इंडस्ट्रिज लि., जि. सातारा. M/s. Privillage Industries Ltd., district Satara.	२७	१००	३००
१७	मे. व्हिक्टोरिया अॅग्रो फुड प्रोसेसिंग लि., जि. लातूर. M/s. Privillage Agro Food Procecing Ltd., district Latur.	२८	६०	१८०
१८	मे. पायोनिर इंडस्ट्रिज लि., बाळापूर, तालुका धर्माबाद, जि. नांदेड, (माल्ट स्पिरिट) M/s. Pionear Industries Ltd., Balapur, taluka Dharmabad, district Nanded. (Malt Spirit).	३१	१३५	३६०
१९	मे. असोसिएट्स वाईन्स प्रा. लि., बारामती, पुणे. (माल्ट स्पिरिट). M/s. Associates Wines Pvt. Ltd., Baramati, Pune. (Malt Spirit).	३३	६०	१८०
२०	मे. कोकण अॅग्रो मरिन इंडस्ट्रिज प्रा. लि., छत्रपती संभाजीनगर. M/s. Kokan Agro Industries Pvt. Ltd., Chhatrapati Sambhajinagar.	३४	३०	९०
२१	मे. डेक्कन शुगर प्रा. लि., बाबरगाव, ता. गंगापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर. M/s. Deccan Sugar Pvt. Ltd., Babargaon, taluka Gangapur, district Chhatrapati Sambhajinagar.	३६	४०	१२०
२२	मे. सॅच्युरी वाईन्स प्रा. लि., बारामती, पुणे (बार्लीपासून). M/s. Centurei Wines Pvt. Ltd., Baramati, Pune, (From Barli).	३५	१०	३०
२३	मे. करण डिस्टीलरी प्रा. लि. भंडारा M/s Karan Distillery Pvt. Ltd., Bhandare	४	३०	९०
२४	मे. गडहिंग्लज अॅग्रो अल्कोलेम, लि., कोल्हापूर M/s. Gadhinglaj Agro Alcokem Ltd., Kolhapur	३२	४५	१३५
२५	मे. रेडिको एन. व्ही. डिस्टीलरी महाराष्ट्र, लि., छत्रपती संभाजीनगर. M/s. Rodico N. V. Distillery Maharashtra Ltd., Chhatrapati Sambhajinagar.	३७	२००	६००
२६	मे. कॅपोव्हिटेज प्रा. लि., पुणे. M/s. Kapovitage Pvt. Ltd., Pune	३८	१०५	३१५
२७	मे. मिनाक्षी अॅग्रो इंडस्ट्रिज एलएलपी, छत्रपती संभाजीनगर M/s. Meenakshi Agro Industries LLP., Chhatrapati Sambhajinagar	३९	३०	९०
२८	मे. वैद्यनाथ बायो फ्युअल्स प्रा. लि., नागपूर M/s. Baidyanath Bio Fuels Pvt. Ltd., Nagpur	४०	२५०	७५०
		एकूण	--	१८६६
		Total	--	५४६४
				१८६६
				५४६४

विवरणपत्र "अ"

मळीपासून मद्यार्क निर्मितीसाठी कार्यरत असलेल्या नमुना "I" अनुज्ञप्ती घटकांची यादी

अ. क्र. Sr. No.	घटकाचे नाव Name of the Unit	अनुज्ञप्ती क्रमांक Licence No.	उत्पादन केएलपीडी Production KLPD	वार्षिक उत्पादन क्षमता ब. लि. Yearly Production Capacity Bulk Litre
१	२	३	४	५
१	मे. ज्युबिलंट इन्ग्रेविया लि., निंबुत, निरा, तालुका बारामती, जि. पुणे	१	१४५	४३५
1	M/s. Jubilant Ingreviya Ltd., Nimbut, taluka Baramati, district Pune	1	145	435
२	मे. सत्यम डिस्टीलरीज अँड इंडस्ट्रीज प्रा. लि., अहमदनगर	२	१५०	४५०
2	M/s. Satyam Distilleries and Industries Pvt. Ltd., Ahmednagar	2	150	450
३	मे. तेरणा स. सा. का. लि., ढोकी, जि. धाराशिव (भाडेकरू मे. भैरवनाथ शुगर्स वर्क्स लि., धाराशिव).	३	५०	१५०
3	M/s. Terana S.S.K. Ltd., Dhoki, district Dharashiv (Lease Holder Bhairavanath, Sugar Works Ltd., Dharashiv).	3	50	150
४	मे. कृष्णा स. सा. का. लि., रेटरे बु ॥, पो. शिवनगर, तालुका कराड, जिल्हा सातारा (मे. यशवंतराव मोहिते स. सा. का. लि.,).	४	१५८	४७४
4	M/s. Krishna S. S. K. Ltd., Rethare Bk., Post Shivnagar, taluka Karad, district Satara. (M/s. Yashwantrao Mohite S. S. K. Ltd.).	4	158	474
५	मे. औरंगाबाद डिस्टिलरी प्रा. लि., वालचंदनगर, पुणे	६	३३.३३	२७०
5	M/s. Aurangabad Distillery Pvt. Ltd., Walchandnagar, Pune	6	33.33	270
६	मे. वसंतदादा शेतकरी स. सा. का. लि., जिल्हा सांगली, (भाडेकरू मे. स्वप्नपुर्ती शुगर लि.).	८	४५	१३५
6	M/s. Vasantdada Shetkari S. S. K. Ltd., district Sangli, (Lease Holder Sawnapurti Sugar Ltd).	8	45	135
७	मे. श्रीदत्त शेतकरी स. सा. का. लि., तालुका शिरोळ, जिल्हा कोल्हापूर	१०	६०	१८०
7	M/s. Shridatta Shetkari S. S. K. Ltd., taluka Shirol, district Kolhapur	10	60	180
8	मे. सहकार महर्षी शंकरराव कोल्हे स. सा. का. लि., तालुका कोपरगाव, जिल्हा अहमदनगर	११	७५	२२५
8	M/s. Sahakar Maharshi Shankarrao Kolhe S. S. K. Ltd., taluka Kopergaon, district Ahmednagar.	11	75	225
९	मे. मुळा स. सा. का. लि., सोनाई, तालुका नेवासा, जिल्हा अहमदनगर	१२	३०	३००
9	M/s. Mula S. S. K. Ltd., Sonai, taluka Nevasa, district Ahmednagar	12	30	300
१०	मे. राजारामबापू पाटील स. सा. का. लि., राजारामनगर, पो. साखराळे, तालुका वाळवा, जिल्हा सांगली.	१३	१००	३००
10	M/s. Rajarambapu Patil S. S. K. Ltd., Rajaramnagar, post Sakharale, taluka Walva, district Sangli.	13	100	300
११	मे. सातपुडा तापी परिसर स. सा. का. लि., पुरुषोत्तमनगर, शहादा, जिल्हा नंदुरबार, (भाडेकरू मे. श्रीनागाईदेवी शुगर प्रा. लि.).	१४	७५	२२५

विवरणपत्र "अ"--चालू

१	२	३	४	
11	M/s. Satpuda Tapi Parisar S. S. K. Ltd., Purushottamnagar, Shahada, district Nandurbar. (Lease Holder Shrinagadevi Sugar Pr. Ltd).	14	75	225
१२	मे. विकासरत्न विलासराव देशमुख स. सा. का. लि., विलासनगर, जिल्हा लातूर	१५	६०	१८०
12	M/s. Vikasratna Vilasrao Deshmukh S. S. K. Ltd., Vilasnagar, district Latur	15	60	180
१३	मे. ब्रीमा सागर महाराष्ट्र डिस्टिलरी प्रा. लि., श्रीपूर, तालुका माळशिरस, जिल्हा सोलापूर.	१६	४३.३३	१३०
13	M/s. Breema Sagar Maharashtra Distilary Pvt. Ltd., Shripur, taluka Malshiras, district Solapur.	16	43.33	130
१४	मे. कर्मवीर शंकरराव काळे स. सा. का. लि., पोस्ट कोळपेवाडी, तालुका कोपरगाव, जिल्हा अहमदनगर (मे. कोपरगाव स. सा. का. लि.).	१७	३०	९०
14	M/s. Karmaveer Shankarrao Kale S. S. K. Ltd., post Kolpewadi, taluka Kopargaon, district Ahmednagar (M/s. Kopargaon S. S. K. Ltd.).	17	30	90
१५	मे. देशभक्त रत्नाप्पण्णा कुंभार, पंचगंगा स. सा. का. लि., गंगानगर, तालुका इचलकरंजी, जिल्हा कोल्हापूर.	१८	४५	१३५
15	M/s. Deshbhakta Ratnapanna Kumbhar, Panchganga S. S. K. Ltd., Ganganagar, taluka Ichalkaranji, district Kolhapur.	18	45	135
१६	मे. कुंभी कासारी स. सा. का. लि., कुडीत्रे, तालुका करवीर, जिल्हा कोल्हापूर	१९	३०	९०
16	M/s. Kumbhi Kasari S. S. K. Ltd., Kuditry, taluka Karveer, district Kolhapur	19	30	90
१७	मे. टिळकनगर इंडस्ट्रियल लि., पोस्ट टिळकनगर, बेलापूर रेल्वे स्टेशन, जि. अहमदनगर.	२०	६०	१८०
17	M/s. Tilaknagar Industries Ltd., post Tilaknagar, Belapur Railway Station, district Ahmednagar.	20	60	180
१८	मे. रॅडिको एनव्ही डिस्टिलरी महाराष्ट्र लि., एम.आय.डी.सी., शेंद्रे इंडस्ट्रियल इस्टेट, तालुका, जिल्हा छत्रपती संभाजीनगर.	२१	१४०	४२०
18	M/s. Radico NV Distilary Maharashtra Ltd., M.I.D.C., Shendre Industrial Estate, taluka, district Chhatrapati Sambhajinagar.	21	140	420
१९	मे. सह्याद्री स. सा. का. लि., यशवंतनगर, तालुका कराड, जिल्हा सातारा.	२२	१४५	४३५
19	M/s. Sahyadri Shetkari S. S. K. Ltd., Yashwantnagar, taluka Karad, district Satara.	22	145	435
२०	सहकार महर्षी शिवाजीराव नारायणराव नागावडे, पोस्ट श्रीगोंदा, जिल्हा अहमदनगर	२४	३०	९०
20	Sahakar Mashrdhi Shivajirav Narayanrav Nagavade, post Shrigonda, district Ahmednagar.	24	30	90
२१	मे. पद्मश्री डॉ. विठ्ठलराव विखे-पाटील स. सा. का. लि., प्रवरानगर, तालुका श्रीरामपूर, जिल्हा अहमदनगर.	२५	९०	२७०
21	M/s. Padmashree Dr. Vitthalrao-Vikhe Patil S. S. K. Ltd., Pravaranagar, taluka Shrirampur, district Ahmednagar.	25	90	270
२२	मे. भोगावती स. सा. का. लि., परिते, तालुका करवीर, जिल्हा कोल्हापूर	२७	४५	१३५
22	M/s. Bhogawati S. S. K. Ltd., Parite, taluka Karveer, district Kolhapur	27	45	135
२३	मे. सिद्धेश्वर स. सा. का. लि., कामथे, पोस्ट टिकेकरवाडी, जिल्हा सोलापूर	२८	४५	१३५
23	M/s. Siddheshwar S. S. K. Ltd., Kamathe, post Tikekarwadi, district Solapur	28	45	135

विवरणपत्र "अ"--चालू

१	२	३	४	
२४	मे. सहकार महर्षी शंकरराव मोहिते-पाटील स. सा. का. लि., शंकरनगर, अकलूज, जि. सोलापूर.	२९	९०	२७०
२४	M/s. Sahakar Maharshi Shankarrao Mohite-Patil S. S. K. Ltd., Shankarnagar, Akulj, district Solapur.	29	90	270
२५	मे. माळेगाव स. सा. का. लि., शिवनगर, तालुका बारामती, जिल्हा पुणे	३१	६३.३३	१९०
२५	M/s. Malegaon S. S. K. Ltd., Shivnagar, taluka Baramati, District Pune	31	63.33	190
२६	मे. सहकार महर्षी भाऊसाहेब थोरात स. सा. का. लि., अमृतनगर, तालुका संगमनेर, जिल्हा अहमदनगर.	३३	४०	१२०
२६	M/s. Sahakar Maharshi Bhausaheb Thorat S. S. K. Ltd., Amrutnagar, taluka Sangamner, district Ahmednagar.	33	40	120
२७	मे. आप्पासाहेब नलावडे, ता. गडहिंगलज, स. सा. का. लि., कोल्हापूर,	३६	३०	९०
२७	M/s. Appasaheb Nalawade, Gadhinglaj, taluka S. S. K. Ltd., Kolhapur	36	30	90
२८	मे. सिद्धेश्वर स. सा. का. लि., माणिकनगर, तालुका सिल्लोड, जि. छत्रपती संभाजीनगर भाडेकरू मे. स्टार केम इंडस्ट्रीज).	३७	३०	९०
२८	M/s. Siddhishwera S. S. K. Ltd., Maniknagar, taluka Sillod, district Chhatrapati Sambhajinagar.	37	30	90
२९	(मे. ज्ञानेश्वर स. सा. का. लि., पोस्ट भेंडे, तालुका नेवासा, जिल्हा अहमदनगर) मे. लोकनेते मारुतराव घुले पाटील ज्ञानेश्वर स. सा. का. तालुका नेवासा, जिल्हा अहमदनगर).	३८	४५	१३५
२९	(M/s. Dnyaneshwar S. S. K. Ltd., post Bhende, taluka Nevasa, district Ahmednagar), M/s. Lokanete Marutrao Ghule Patil, Dnyaneshwar S. S. K. Ltd., post Bhende, taluka Nevasa, district Ahmednagar.	38	45	135
३०	मे. दौलत शेतकरी स. सा. का. लि., हलकर्णी, तालुका चंदगड, जिल्हा कोल्हापूर, (भाडेकरू मे. अथर्व इंटर ट्रेड प्रा. लि.).	३९	३०	९०
३०	M/s. Daulat Shetkari S. S. K. Ltd., Halkarni, taluka Chandgad, district Kolhapur. (Lease Holder Athurva Enter Trade Pr. Ltd).	39	30	90
३१	मे. तात्यासाहेब कोरे स. सा. का. लि., वारणानगर, तालुका पन्हाळा, जिल्हा कोल्हापूर	४०	७५	२२५
३१	M/s. Tatyasaheb Kore S. S. K. Ltd., Warnanagar, taluka Panhala, district Kolhapur.	40	75	225
३२	मे. अजिंक्यतारा स. सा. का. लि., शाहूनगर, शेंद्रे, जिल्हा सातारा	४१	४५	१३५
३२	M/s. Ajinkyatara S. S. K. Ltd., Shahunagar, Shendre, district Satara	41	45	135
३३	मे. श्रीराम स. सा. का. लि., नीरा व्हॅली अर्कशाळा विभाग, फलटण, निरा व्हॅली, जिल्हा सातारा. (ऑपरेटर मे. कल्लाप्पणा आवाडे जवाहर शेतकरी स. सा. का. लि.,).	४२	३०	९०
३३	M/s. Shriram S. S. K. Ltd., Neera Vally Arkashala Vibhag, Phaltan, Neeravally, district Satara.	42	30	90
३४	मे. युनायटेड स्पिरिट लि., इंडस्ट्रियल एरिया, चिखलठाणा, जिल्हा छत्रपती संभाजीनगर	४३	४५	१३५
३४	M/s. United Spirit Ltd., Industrial Area, Chikhalthana, district Chhatrapati Sambhajinagar.	43	45	135
३५	मे. शंकर स. सा. का. लि., सदाशिवनगर, तालुका माळशिरस, जिल्हा सोलापूर	४५	३०	९०
३५	M/s. Shankar S. S. K. Ltd., Sadashivnagar, taluka Malshiras, district Solapur	45	30	90
३६	मे. कर्मयोगी अंकुशराव टोपे समर्थ स. सा. का. लि., अंबड, पोस्ट वाडीगोद्री, तालुका अंबड, जिल्हा जालना.	४६	१६०	४८०
३६	M/s. Karmayogi Ankushrao Tope Samarth S. S. K. Ltd., Ambad, post Wadigodri, taluka Ambad, district Jalna.	46	160	480

विवरणपत्र "अ"--चालू

१	२	३	४	
३७	मे. पूर्णा स. सा. का. लि., बसमतनगर, जिल्हा हिंगोली	४९	३०	९०
३७	M/s. Purna S. S. K. Ltd., Basmatnagar, district Hingoli.	49	30	90
३८	मे. किसनवीर सातारा स. सा. का. लि., भुईंज, पोस्ट किसनवीरनगर, तालुका वाई, जिल्हा सातारा.	५०	६०	१८०
३८	M/s. Kisanveer Satara S. S. K. Ltd., Bhuinj, post Kisanveernagar, taluka Wai, district Satara.	50	60	180
३९	मे. वैभव लिकर प्रा. लि., मसळापेन, केशवनगर, जिल्हा वाशिम	५२	३०	९०
३९	M/s. Vaibhav Likar Pvt. Ltd., Masalapen, Keshavnagaar, district Washim	52	30	90
४०	मे. श्रीगणेश स. सा. का. लि., गणेशनगर, ता. कोपरगाव, जि. अहमदनगर	५३	३०	९०
४०	M/s. Ganesh S. S. K. Pvt. Ltd., Ganeshnagar, taluka Kopergaon, district Ahmednagar.	53	30	90
४१	मे. साऊथ कोकण डिस्टिलरीज, इन्सुली, तालुका सावंतवाडी, जिल्हा सिंधुदुर्ग	५५	१५	४५
४१	M/s. South Kokan Distilary, Insuli, taluka Sawantwadi, district Sindhudurga	55	15	45
४२	मे. अशोक स. सा. का. लि., कोरेगाव, तालुका श्रीरंगपूर, जिल्हा अहमदनगर	५६	६०	१८०
४२	M/s. Ashok S. S. K. Ltd., Koregaon, taluka Shrirangpur, district Ahmednagar	56	60	180
४३	मे. जयभवानी स. सा. का. लि., शिवाजीनगर, पोस्ट गेवराई, तालुका गेवराई, जिल्हा बीड.	५७	३०	९०
४३	M/s. Jaibhavani S. S. K. Ltd., Shivajinagar, post Gevrai, taluka Gevrai, district Beed.	57	30	90
४४	मे. पायोनियर डिस्टिलरी प्रा. लि., बेलापूर व्हिलेज, धर्माबाद, तालुका बिलोली, जि. नांदेड.	५८	१००	३००
४४	M/s. Pioneer Distilleries Pvt. Ltd., Belapur Village, Dharmabad, taluka Biloli, district Nanded.	58	100	300
४५	मे. आंबेजोगाई स. सा. का. लि., अंबासाखर, जिल्हा बीड	५९	३०	९०
४५	M/s. Ambejogai S. S. K. Ltd., Ambasakhar, district Beed	59	30	90
४६	मे. सागर इंडस्ट्रिज अॅण्ड डिस्टिलरीज प्रा. लि., पोस्ट द्याने, तालुका चांदवड, जिल्हा नाशिक.	६१	१००	३००
४६	M/s. Sagar Industries and Distilleries Pvt. Ltd., Dyane, taluka Chandwad, district Nashik.	61	100	300
४७	मे. कोल्हापूर शुगर मिल्स लि., कसबा-बावडा, जिल्हा कोल्हापूर, (भाडेकरू मे. करण एजन्सी, नाशिक).	६२	६०	१८०
४७	M/s. Kolhapur Sugar Mills Ltd., Kasba-Bavada, district Kolhapur (Lease Holder Karan ajence, Nashik).	62	60	180
४८	मे. श्री छत्रपती शाहू स. सा. का. लि., कागल, श्रीमंत जयसिंगराव घाटगे भवन, तालुका कागल, जिल्हा कोल्हापूर.	६३	६०	१८०
४८	M/s. Shri Chatrapati Shahu S. S. K. Ltd., Kagal, Shrimant Jaising Ghatge Bhavan, taluka Kagal, district Kolhapur.	63	60	180
४९	मे. विश्वासराव नाईक स. सा. का. लि., यशवंतनगर, चिखली, तालुका शिराला, जिल्हा सांगली.	६४	४५	१३५
४९	M/s. Vishwasrao Naik S. S. K. Ltd., Yashwantnagar, Chikhali, taluka Shirala, district Sangli.	64	45	135
५०	मे. वैद्यनाथ स. सा. का. लि., परळी वैजनाथ, जिल्हा बीड	६५	४५	१३५
५०	M/s. Vaidyanath S. S. K. Ltd., Parali Vajinath, district Beed	65	45	135

विवरणपत्र "अ"--चालू

१	२	३	४	
५१	मे. करण शुगर्स प्रा. लि., हेरवाड, तालुका शिरोळ, जिल्हा कोल्हापूर	६६	३०	९०
51	M/s. Karan Sugar's Pvt. Ltd., Herwad, taluka Shirol, district Kolhapur	66	30	90
५२	मे. विठ्ठलराव शिंदे स. सा. का. लि., गंगामाईनगर, पिंपळनेर, तालुका माढा, जि. सोलापूर.	६७	३००	९००
52	M/s. Vitthalrao Shinde S. S. K. Ltd., Gangamainagar, Pimpalner, taluka Madha, district Solapur.	67	300	900
५३	मे. विघ्नहर स. सा. का. लि., निवृत्तीनगर, धालेवाडी, पोस्ट शिरोली बुद्रुक, तालुका जुन्नर, जि. पुणे.	६९	६५	१९५
53	M/s. Vighnahar S. S. K. Ltd., Nivruttinagar, Dhalewadi, post Shirol Bk., taluka Junnar, district Pune.	69	65	195
५४	मे. भाऊराव चव्हाण स. सा. का. लि., लक्ष्मीनगर, देवगाव-येळेगाव, अर्धापूर, जिल्हा नांदेड.	७०	६०	१८०
54	M/s. Bhaurao Chavan S. S. K. Ltd., Laxminagar, Devgaon-Yelegaon, Ardhapur, district Nanded.	70	60	180
५५	मे. विलास स. सा. का. लि., वैशालीनगर, निवळी, जिल्हा लातूर	७१	६०	१८०
55	M/s. Vikas S. S. K. Ltd., Vaishalinagar, Nivali, district Latur	71	60	180
५६	मे. सासवड माळी शुगर फॅक्टरी लि., माळीनगर, जिल्हा सोलापूर	७२	६०	१८०
56	M/s. Saswad Mali Sugar Factory Ltd., Malinagar, district Solapur	72	60	180
५७	मे. डॉ. पतंगराव कदम सोनहिरा स. सा. का. लि., मोहनराव कदमनगर (वांगी), तालुका कडेगाव, जिल्हा सांगली.	७३	१०५	३१५
57	M/s. Dr. Patangrao Kadam Sonhira S. S. K. Ltd., Mohanrao Kadamnagar (Vangi), taluka Kadegaon, district Sangli.	73	105	315
५८	मे. मानस अॅग्रो इंडस्ट्रिज अॅण्ड इन्फ्रा. लि., खुर्सापूर (बेला), नागपूर-चंद्रपूर रोड, तालुका उमरेड, जिल्हा नागपूर (मे. पूर्ती साखर कारखाना लि.).	७५	१३५	४०५
58	M/s. Manas Agro Industries and Infra. Ltd., Khursapur (Bela), Nagpur-Chandrapur Road, taluka Umardhed, district Nagpur (M/s. Purti Sakhar Karkhana Ltd.).	75	135	405
५९	मे. कर्मयोगी शंकररावजी पाटील स. सा. का. लि., महात्मा फुलेनगर (बीजवडी), तालुका इंदापूर, जिल्हा पुणे.	७६	३०	९०
59	M/s. Karmayogi Shankarraoji Patil S. S. K. Ltd., Mahatma Phulenagar (Beejvadi), taluka Indapur, district Pune.	76	30	90
६०	मे. गंगामाई इंडस्ट्रिज अॅण्ड कन्स्ट्रक्शन लि., मौजे नजिक, बाभुळगाव, पोस्ट राक्षी, तालुका शेवगाव, जिल्हा अहमदनगर	७७	४००	१२००
60	M/s. Gangamai Industries and Construction Ltd., Mouje Najik, Babhulgaon, post Rakshi, taluka Shevgaon, district Ahmednagar	77	400	1200
६१	मे. नॅचरल शुगर अॅण्ड अलाईड इंड. लि., साईनगर, रांजणी, तालुका कळंब, जिल्हा धाराशिव.	७८	१५०	४५०
61	M/s. Natural Sugar and alide Ind. Ltd., Sainagar, Ranjani, taluka Kalamb, district Dharashiv.	78	150	450
६२	मे. श्री. विठ्ठल स. सा. का. लि., वेणूनगर, तालुका पंढरपूर, जिल्हा सोलापूर	७९	४५	१३५
62	M/s. Shri. Vitthal S. S. K. Ltd., Venunagar, taluka Pandharpur, district Solapur	79	45	135
६३	मे. खंडोबा प्रसन्न साखर कारखाना, लि., पाल, कराड, जि. सातारा	८०	५०	१५०
63	M/s. Khandoba Prasanna S. K. Ltd., Pal, Karhad, district Satara	80	50	150

विवरणपत्र "अ"--चालू

१	२	३	४	
६४	मे. सोमेश्वर स. सा. का. लि., सोमेश्वरनगर, बारामती, जिल्हा पुणे	८१	३०	९०
64	M/s. Someshwar S. S. K. Ltd., Someshwarnagar, Baramati, district Pune	81	30	90
६५	मे. जरंडेश्वर स. सा. का. लि., चिमणगाव, तालुका कोरेगाव, जिल्हा सातारा (मे. लक्ष्मी ऑर्गेनिक.)	८२	३०	९०
65	M/s. Jarandeshwar S. S. K. Ltd., Chimangaon, taluka Koregaon, district Satara. (M/s. Lakshmi Organic).	82	30	90
६६	मे. बारामती अॅग्रो लि., शेटफळगडे, तालुका इंदापूर, जिल्हा पुणे	८३	६००	१८००
66	M/s. Baramari Agro Ltd., Shetphalgade, taluka Indapur, district Pune	83	600	1800
६७	मे. लोकनेते बाबूराव पाटील स. सा. का. लि., लक्ष्मीनगर, अ नगर, तालुका मोहोळ, जिल्हा सोलापूर.	८५	३०	९०
67	M/s. Loknete Baburao Patil S. S. K. Ltd., Laxminagar, A Nagar, taluka Mohol, district Solapur.	85	30	90
६८	मे. नीरा भीमा स. सा. का. लि., शहाजीनगर, पोस्ट रेडणी, तालुका इंदापूर, जिल्हा पुणे.	८६	३०	९०
68	M/s. Neera Bhima S. S. K. Ltd., Sahajinagar, post Redani, taluka Indapur, district Pune.	86	30	90
६९	मे. सहकार शिरोमणी वसंतराव काळे स. सा. का. लि., चंद्रभागानगर, पोस्ट भाळवणी, तालुका पंढरपूर, जिल्हा सोलापूर.	८७	३०	९०
69	M/s. Sahakar Shiramani Vasantrao Kale S. S. K. Ltd., Chandrabhaganagar, post Bhalavani, taluka Pandharpur, district Solapur.	87	30	90
७०	मे. रावसाहेबदादा पवार, घोडगंगा स. सा. का. लि., रावसाहेबनगर, न्हावरे, तालुका शिरूर, जिल्हा पुणे.	८८	३०	९०
70	M/s. Raosahebada Pawar, Ghodganga S. S. K. Ltd., Raosaheb Nagar, Nhavare, taluka Shirur, district Pune.	88	30	90
७१	मे. लोकमंगल अॅग्रो इंडस्ट्रिज लि., सुभाषनगर, मु. पो. बीबी दारफळ, तालुका उत्तर सोलापूर, जिल्हा सोलापूर.	८९	८०	२४०
71	M/s. Lokmangal Agro Industries Ltd., Subhashnagar, at post Bibi Darphal, taluka North Solapur, district Solapur.	89	80	240
७२	मे. दौंड शुगर लि., आलेगाव (कदमवस्ती) तालुका दौंड, जिल्हा पुणे	९०	३७०	१११०
72	M/s. Daund Sugar Ltd., Alegaon (Kadamvasti), taluka Daund, district Pune	90	370	1110
७३	मे. विठ्ठल कॉर्पोरेशन लि. मौजे म्हैसगाव, तालुका माढा, जिल्हा सोलापूर	९१	७०	२१०
73	M/s. Vitthal Corporation Ltd. Mouje Maisgaon, taluka Madha, district Solapur.	91	70	210
७४	मे. लोकनेते सुंदररावजी सोळंके स. सा. का. तेलगाव, तालुका माजलगाव, जि. बीड (मे. माजलगाव स. सा. का. लि., तेलगाव, तालुका माजलगाव, जिल्हा बीड).	९२	९०	२७०
74	M/s. Loknete Sundarravji Solanke S. S. K. Ltd., Telgaon, taluka Majalgaon, district Beed, (M/s. Majalgaon S. S. K. Ltd., Telgaon, taluka Majalgaon, district Beed.	92	90	270
७५	मे. भीमा स. सा. का. लि., पाटस, दौंड, जिल्हा पुणे	९३	४५	१३५
75	M/s. Bhima S. S. K. Ltd., Patas, Daund, district Pune	93	45	135
७६	मे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर स. सा. का. लि., अरविंदनगर, केशेगाव, तालुका, जिल्हा धाराशिव.	९४	८८.५	२६५.५
76	M/s. Dr. Babasaheb Ambedkar S. S. K. Ltd., Arvindnagar, Keshegaon, taluka, district Dharashiv.	94	88.5	265.5
७७	मे. गंगाखेड शुगर अॅण्ड एनर्जी लि., विजयनगर, मखाणी, जिल्हा परभणी	९५	६०	१८०
77	M/s. Gangakhed Sugar and Energy Ltd., Vijaynagar, Makhani, district Parbhani	95	60	180

विवरणपत्र "अ"--चालू

१	२	३	४	
७८	मे. श्री पांडुरंग स. सा. का. लि., श्रीपूर, तालुका माळशिरस, जिल्हा सोलापूर	९६	९०	२७०
78	M/s. Shree Pandurang S. S. K. Ltd., Shripur, taluka Malshiras, district Solapur	96	90	270
७९	मे. रेणा स. सा. का. लि., दिलीपनगर, निवाडा, तालुका रेणापूर, जिल्हा लातूर	९७	३०	९०
79	M/s. Rena S. S. K. Ltd., Dilipnagar, Nivada, taluka Renapur, district Latur	97	30	90
८०	मे. साईकृपा साखर कारखाना लि., हिरडगाव, तालुका श्रीगोंदा, जिल्हा अहमदनगर	९८	६०	१८०
80	M/s. Saikrupa Sakhar Karkhana Ltd., Hiradgoan, taluka Shrigonda, district Ahmednagar.	98	60	180
८१	मे. श्रीनाथ म्हस्कोबा साखर कारखाना लि., श्रीनाथनगर, पटेगण, पोस्ट राहू, तालुका दोंड, जिल्हा पुणे.	९९	५५	१६५
81	M/s. Shreenath Mhaskoba Sakhar Karkhana Ltd., Shreenathnagar, Pategaon, post Rahu, taluka Daund, district Pune.	99	55	165
८२	मे. अंबालिका शुगर प्रा. लि., कर्जत, तालुका कर्जत, जिल्हा अहमदनगर	१००	१५०	४५०
82	M/s. Ambalika Sugar Pvt. Ltd., Karjat, taluka Karjat, district Ahmednagar	100	150	450
८३	मे. सरसेनापती संताजी घोरपडे स. सा. का. लि., बेळेवाडी, काळम्मा, तालुका कागल, जिल्हा कोल्हापूर.	१०१	९५	२४५
83	M/s. Sarsenapati Santaji Ghorpade S. S. K. Ltd., Belewadi, Kalamma, taluka Kagal, district Kolhapur.	101	95	245
८४	मे. फॅबटेक शुगर प्रा. लि., नांदुर, जि. सोलापूर, (ऑपरेटर मे. औताडे शुगर डिस्ट्रीली, प्रा. लि.).	१०२	६५	१९५
84	M/s. Febtech Sugar Pvt. Ltd., Nadur, district Solapur, (Operater M/s. Autade Sugar Distillery Pvt. Ltd.).	102	65	195
८५	मे. दालमिया भारत शुगर अॅड. इंडस्ट्रीज लि. (श्री दत्त साखर कारखाना) आसुर्ले पार्ले, तालुका पन्हाळा, जिल्हा कोल्हापूर.	१०३	१२०	३६०
85	M/s. Dalmiya India Sugar Industries Ltd. (Shree Datta Sakhar Karkhana) Aasurle Parle, tauka Panhala, district Kolhapur.	103	120	360
८६	मे. उदगीरी शुगर अॅण्ड पॉवर लि., बामणी (पारे), तालुका खानापूर, जिल्हा सांगली	१०४	५५	१६५
86	M/s. Udgiri Sugar and Power Ltd., Bamani (Pare), taluka Khanapur, district Sangli.	104	55	165
८७	मे. ग्रीन पॉवर शुगर्स लि., गोपूज, तालुका खटाव, जिल्हा सातारा	१०५	४५	१३५
87	M/s. Green Power Sugars Ltd., Gopuj, taluka Khatav, district Satara	105	45	135
८८	मे. डेक्कन शुगर प्रा. लि., गुंज सावना, तालुका महागाव, जिल्हा यवतमाळ	१०६	४५	१३५
88	M/s. Deccan Sugar Pvt. Ltd., Gunj Savana, taluka Mahagaon, district Yavatmal	106	45	135
८९	मे. इंद्रेश्वर शुगर मिल्स लि., मु. पो. उपळाई (ठो.), तालुका बार्शी, जिल्हा सोलापूर	१०७	४५	१३५
89	M/s. Indreshwar Sugar Mills Ltd., at post Uplai (Tho.) taluka Barshi, district Solapur.	107	45	135
९०	मे. खंडोबा डिस्टिलरीज लि., एमआयडीसी, टेंभूर्णी, तालुका माढा, जिल्हा सोलापूर	१०८	१५०	४५०
90	M/s. Khandoba Distilleries Ltd., MIDC, Tembhurni, taluka Madha, district Solapur.	108	150	450
९१	मे. भैरवनाथ शुगर वर्क्स लि., सोनारी, तालुका परांडा, जिल्हा धाराशिव	१०९	५९	१७७
91	M/s. Bhairavnath Sugar Works Ltd., Sonari, taluka Paranda, district Dharashiv.	109	59	177
९२	मे. श्री. मकाई स. सा. का. लि., भिलारवाडी, तालुका करमाळा, जिल्हा सोलापूर	११०	३०	९०
92	M/s. Shree Makai S. S. K. Ltd., Bhilarwadi, taluka Karmala, district Solapur	110	30	90

विवरणपत्र "अ"--चालू

१	२	३	४	
९३	मे. पद्मभूषण क्रांतिवीर डॉ. नागनाथअण्णा नायकवडी हुतात्मा किसान अहिर स. सा. का. लि., वाळवे, तालुका वाळवा, जिल्हा सांगली.	१११	१००	३००
९३	M/s. Padmabhushan Krantiveer Dr. Nagnathanna Naikwadi Hutatma Kisan Ahir S. S. K. Ltd., Walve, taluka Walva, district Sangli.	111	100	300
९४	मे. जकराया शुगर लि., गट नंबर ६१/१-अ, मौजे वटवटे, तालुका मोहोळ, जि. सोलापूर	११२	२००	६००
९४	M/s. Jakaraya Sugar Ltd., Gat No. 61/1-A, Mouje Vatvate, taluka Mohol, district Solapur.	112	200	600
९५	मे. श्रीनाथ म्हस्कोबा साखर कारखाना लि., श्रीनाथनगर, पटेगण, पो. राहू, तालुका दोंड, जिल्हा पुणे.	११३	१५	४५
९५	M/s. Shrinath Mhaskoba Sakhar Karkhana Ltd., Shrinathnagar, Pategan, post Rahu, taluka Daund, district Pune.	113	15	45
९६	मे. शरयु अॅग्रो इंडस्ट्रिज लि., गट नंबर २५३/५, मौजे कापशी (मोटेवाडी), तालुका फलटण, जिल्हा सातारा.	११४	१२०	३६०
९६	M/s. Sharayu Agro Industries Ltd., Gat No. 253/5, Mouje Kapshi (Motewadi), taluka Phaltan, district Satara.	114	120	360
९७	मे. क्रांती अग्रणी डॉ. जी. डी. बापू लाड स. सा. का. लि., कुंडल, ता. पलूस, जि. सांगली.	११५	६०	१८०
९७	M/s. Kranti Agrani Dr. G. D. Bapu Lad S. S. K. Ltd., Kundal, taluka Palus, Sangli.	115	60	180
९८	मे. न्यू फलटण शुगर्स वर्क्स डी. डिव्हिजन, सुरवडी, ता. फलटण, जि. सातारा	११६	५०	१५०
९८	M/s. New Phaltan Sugar's Works D. Division, Survadi, taluka Phaltan, Satara	116	50	150
९९	मे. स्वराज ग्रीन पॉवर फ्युअल लि., उपळवे, ता. फलटण, जिल्हा सातारा.	११७	५००	१५००
९९	M/s. Swaraj Green Power & Fuel Ltd., Upalave, taluka Phaltan, district Satara	117	500	1500
१००	मे. जयवंत शुगर्स, लि. धावरवाडी, ता. कराड, जिल्हा सातारा	११८	११०	३३०
१००	M/s. Jaywant Sugar's Ltd., Dhavarwadi, taluka Karad, district Satara	118	110	330
१०१	मे. द्वारकाधीश सा. का. लि., शेवरे, ता. सटाणा, जिल्हा नाशिक	११९	६०	१८०
१०१	M/s. Dwarkadheesh S. K. Ltd., Shevare, taluka Satana, district Nashik	119	60	180
१०२	मे. युटोपियन शुगर्स लि., पंतनगर, कचरेवाडी, ता. मंगळवाडी, जिल्हा सोलापूर	१२०	६०	१८०
१०२	M/s. Utopian Sugar's Ltd., Pantanagar, Kachrewadi, taluka Mangalwadi, district Solapur.	120	60	180
१०३	मे. सिद्धी शुगर अॅण्ड अलाईड इंड. लि., महेशनगर, उजाना, ता. अहमदपूर, जिल्हा लातूर.	१२१	६०	१८०
१०३	M/s. Siddhi Sugar and Alaid Ind. Ltd., Maheshnagar, Ujana, taluka Ahamadpur, district Latur.	121	60	180
१०४	मे. येडेश्वरी अॅग्रो प्रा. लि., पवनसुतनगर, ता. केज, जिल्हा बीड	१२२	३०५	९१५
१०४	M/s. Yedeshwari Agro Pvt. Ltd., Pawansut Nagar, taluka Kej, district Beed	122	305	915
१०५	मे. अथणी शुगर्स लि., भाडेपट्टाधारक मे. उदयसिंग गायकवाड, स. सा. का., ता. सोनवडे-बांबवडे, शाहुवाडी, जिल्हा कोल्हापूर	१२३	९०	२७०
१०५	M/s. Athani Sugar's Ltd., Sonavade-Bambavade, taluka Shahuwadi, district Kolhapur.	123	90	270

विवरणपत्र "अ"--चालू

१	२	३	४	
१०६	मे. अगस्ती स. सा. का. लि., अगस्तीनगर, ता. अकोले, जिल्हा अहमदनगर	१२४	३०	९०
106	M/s. Augusti S. S. K. Ltd., Agastinagar, taluka Akole, district Ahmednagar	124	30	90
१०७	मे. गुरुदत्त शुगर्स लि., टाकळीवाडी, ता. शिरोळ, जिल्हा कोल्हापूर	१२५	१५०	४५०
107	M/s. Gurudatta Sugar's Ltd., Takaliwadi, taluka Shirol, district Kolhapur	125	150	450
१०८	मे. जरंडेश्वर शुगर मिल्स प्रा. लि., जिल्हा सातारा	१२६	२००	६००
108	M/s. Jarandeshwar Sugar Mills Pvt. Ltd., district Satara	126	200	600
१०९	मे. कुंजीर बायो एनर्जी इंडिया, मौ. मिरवाडी, ता. दौंड, जि. पुणे	१२७	६०	१८०
109	M/s. Kujnir Bio Energy India, Mirwadi, taluka Dound.	127	60	180
११०	मे. धारशिव साखर कारखाना लि., चोराखळी, ता. कळंब, जि. धाराशिव	१२८	६०	१८०
110	M/s. Dharashiv Sugar Factory Ltd., Chorakhali, taluka Kalamb, district Dharashiv.	128	60	180
१११	मे. श्री दत्त इंडिया प्रा. लि., साखरवाडी, ता. फलटण, जि. सातारा	१२९	६०	१८०
111	M/s. Shree Datta India Pvt. Ltd., Sakharwadi, taluka Phaltan, district Satara.	129	60	180
११२	मे. सद्गुरु श्री श्री साखर कारखाना लि., राजेवाडी, ता. आटपाडी, जि. सांगली	१३०	४५	१३५
112	M/s. Sadguru Shree Shree Sugar Factory Ltd., Rajewadi, taluka Aatpadi, district Sangli.	130	45	135
११३	मे. एन. एस. एल. शुगर्स लि., पवारवाडी, ता. माजलगाव, जि. बीड	१३१	१५०	४५०
113	M/s. N. S. L. Sugar Pvt. Ltd., Pawarwadi, taluka Majalgaon, district Beed	131	150	450
११४	मे. जयहिंद शुगर प्रा. लि., आचेगाव, ता. द. सोलापूर, जि. सोलापूर	१३२	४५	१३५
114	M/s. Jayhind Sugar Pvt. Ltd., Achegaon, taluka South Solapur, district Solapur	132	45	135
११५	मे. कंचेश्वर शुगर लि., मंगळूर, ता. तुळजापूर, जि. धाराशिव	१३३	४५	१३५
115	M/s. Kancheshwar Sugar Pvt. Ltd., Manglur, taluka Tuljapur, district Dharashiv.	133	45	135
११६	मे. पद्मश्री डॉ. डी. वाय. पाटील स. सा. का. लि., कोल्हापूर	१३४	४५	१३५
116	M/s. Padmashri Dr. D. Y. Patil, S. Sa. Ka. Ltd, Kolhapur	134	45	135
११७	मे. सदाशिवराव मंडलिक, स.सा.का.लि., सदाशिवनगर, तालुका कागल, जिल्हा कोल्हापूर	१३५	३०	९०
117	M/s. Sadashivrav Mandlik, S. Sa. Ka. Ltd., Sadashivnagar, taluka Kagal, district Kolhapur	135	30	90
११८	मे. पराग अॅग्रो फुड्स अॅण्ड अलाईड प्रोडक्ट्स प्रा.लि., रावडेवाडी, तालुका शिरूर, जिल्हा पुणे.	१३६	४५	१३५
118	M/s. Parag Agro Food and Alaid Products Pvt. Ltd., Ravdevadi, taluka Shirur; district Pune	136	45	135
११९	मे. शरद स. सा. का. लि., नरंदे, तालुका हातकणंगले, जिल्हा कोल्हापूर	१३७	३०	९०
119	M/s. Sharad S. Sa. Ka. Ltd, Narande, taluka Hatkanangale, district Kolhapur	137	30	90
१२०	मे. लक्ष्मी नृसिंग शुगर्स एलएलपी, मौजे, आमडापूर, पो. शिंगणापूर, तालुका-जिल्हा परभणी	१३८	४५	१३५
120	M/s. Laxmi Nrshing Shugar LLP, Mauje Aamdapur, Post. Shinganapur, taluka-district Parbhani.	138	45	135

विवरणपत्र "अ"--चालू

१	२	३	४	
१२१	मे. डीडीएनएसएफएलि, युनिट-२, हावरगाव, ता. कळंब, जि. धाराशिव	१३९	३०	९०
121	M/s. DDNSAFA Ltd., Unit-2, Havargaon, taluka Kalamb, district Dharashiv	139	30	90
१२२	मे. कादवा, स. सा. का. लि., मातेरेवाडी, तालुका दिंडोरी, जिल्हा नाशिक	१४०	३०	९०
112	M/s. Kadava, S. S. K. Ltd., Materewadi, taluka Dindori, district Nashik	140	30	90
१२३	मे. सोपानराव बाळकृष्ण धसाळ, अॅग्रोप्रोडक्ट, लि., माळकूप, तालुका पारनेर, जिल्हा अहमदनगर.	१४१	६०	१८०
123	M/s. Sopanrao Balkrishna Dhasal, Agro Product Ltd., Malkup, taluka Parner, district Ahmednagar.	141	60	180
१२४	मे. जागृती शुगर अँड अलाईड इंडस्ट्रीज, लि., आचवला, तालुका देवणी, जिल्हा लातूर	१४२	११०	३३०
124	M/s. Jagruti Sugar and Allied Industries Ltd., Aachavala, taluka Devani, district Latur.	142	110	330
१२५	मे. कर्मयोगी अंकुशराव टोपे समर्थ, स. सा. का. लि., युनिट नंबर २, (सागर) मौजे भाय गव्हाण शिवार तिर्थपुरी, तालुका घनसावंगी, जिल्हा जालना.	१४३	६०	१८०
125	M/s. Karmyogi Ankushrao Tope Samarth S. S. K. Ltd., Unit No. 2, (Sagar), Mouje Bhay gavhan Shivar, Tirthapuri, taluka Ghansavangi, district Jalana.	143	60	180
१२६	मे. श्री. वृद्धेश्वर स. सा. का. लि., कासार पिंपळगाव व निवडुंगे, तालुका पाथर्डी, जिल्हा अहमदनगर.	१४४	३०	९०
126	M/s. Shri. Vrudheshwar S. S. K. Ltd., Kasar pimplgaon, va Nivdunge, taluka Pathardi, district Ahmednagar.	144	30	90
१२७	मे. कपीश्वर शुगर्स अँड केमिकल्स लि., औंढा (ना.), जि. हिंगाली	१४५	४५	१३५
127	M/s. Kapishwar Sugars and Chemicals Ltd., Aundha (Na.), district Hingoli.	145	45	135
१२८	मे. छत्रपती संभाजीराजे साखर उद्योग, लि., दीनदयाळनगर, पो. चित्ते पिंपळगाव, ता. जि. छत्रपती संभाजीनगर	१४६	३०	९०
128	M/s. Chhatrapati SambhajiRaje Sakhar Udyog, Ltd., Dindayalnagar post Chitte pimpalgaon, taluka district Chhatrapati Sambhajinagar.	146	30	90
१२९	मे. पियुश शुगर अँड पॉवर प्रा. लि., ता. जिल्हा अहमदनगर	१४७	६०	१८०
129	M/s. Piyush Sugars and Power Ltd., Walaki, taluka district Ahmednagar	147	60	180
एकूण वार्षिक क्षमता (लाख ब. लि.)		१०,६२५.४९	३१,५८६.५	
Total Yearly Capacity (Lakh B. Ltd.)		10,625.49	31,586.5	

विवरण "क"

“रि-डिस्टिलेशन” व “पॉट डिस्टिलेशन” मद्यार्क निर्मितीकरिता कार्यरत असलेल्या
नमुना “I” अनुज्ञप्तीची यादी

अ. क्र. Sr. No.	घटकाचे नाव Name of the Unit	उत्पादन क्षमता ब. लि. (वार्षिक) (लाखात) Production Capacity B L.)	४
१	२	३	४
१	मे. ओऑसिस अल्कोहोल इंडिया प्रा. लि., सातारा	३०	९०
1	M/s. Oasis Alcohol India Pvt. Ltd., Satara	30	90
२	मे. युनायटेड स्पिरिट लि., पुणे-बारामती युनिट (पॉट डिस्टिलेशन)	१५	४५
2	M/s. United Spirit Ltd., Pune-Baramati Unit (Pot Distillation)	15	45
३	मे. मेहेर डिस्टिलरी, पालघर	१५	४५
3	M/s. Meher Distilleri, Palghar	15	45
४	मे. साऊथ कोकण डिस्टिलरी, सिंधुदुर्ग (पॉट डिस्टिलेशन), (बंद २०१३-१४ पासून)	०	०
4	M/s. South Kokan Distilleri, Sindhudurg (Pot Distillation)	0	0
५	मे. इंडोग्रेप वायनरी, सोलापूर (पॉट डिस्टिलेशन)	१५	४५
5	M/s. Indogrep Wainari, Solapur (Pot Distillation)	15	45
६	मे. युनायटेड स्पिरिट लि., ग्रेप बेस, बारामती युनिट, पुणे, (बंद २०१६-१७ पासून)	०	०
6	M/s. United Spirit Ltd., Grape Base, Baramati Unit, Pune (Pot Distillation)	0	0
७	मे. गंगामाई इंडस्ट्रिज अँड कन्स्ट्रक्शन लि., अहमदनगर	२५०	७५०
7	M/s. Gangamai Industries and Contruction Ltd., Ahmednagar	250	750
८	मे. अल्कोप्लस प्रोड्युसर्स प्रा. लि., लातूर	६०	१८०
8	M/s. Alcoplus Produces Pvt. Ltd., Latur	60	180
९	मे. सागर इंडस्ट्रिज अँड डिस्टिलरीज प्रा. लि., नाशिक	५०	१५०
9	M/s. Sagar Industries and Distilleries Pvt. Ltd., Nashik	50	150
१०	मे. जेनिथ बायोकेमिकल्स इंडस्ट्रिज प्रा. लि.	६०	१८०
10	M/s. Zenith Biochemicals Industries Pvt. Ltd.	60	180
११	मे. अलाईड ब्लेंडर्स अँड डिस्टिलर्स प्रा. लि., छत्रपती संभाजीनगर	३०	९०
11	M/s. Alaid Blenders and Distilars Pvt. Ltd., Chhatrapati Sambhajnagar	30	90
१२	मे. कोटिंग अँड मातोश्री एलएलपी, जिल्हा नाशिक	४०	१२०
12	M/s. Koatings and Matoshree LLP., district Nashik	40	120
१३	मे. असोसिएटेड वाईन्स प्रा. लि., बारामती, जिल्हा पुणे (पॉट डिस्टिलेशन)	१०	३०
13	M/s. Assicoated Wines Pvt. Ltd., Baramati, district Pune (Pot Distillation)	10	30
१४	मे. सेंच्युरी वाईन्स प्रा. लि. पिंपळी, तालुका बारामती, जिल्हा पुणे (पॉट डिस्टिलेशन)	१०	३०
14	M/s. Century Wines Pvt. Ltd., Pimpali, taluka Baramati, district Pune (Pot Distillation)	10	30
१५	मे. ओकवूड वाईनरी प्रा. लि., अहमदनगर (पॉट डिस्टिलेशन)	१०	३०
15	M/s. Okwood Wineari Pvt. Ltd., Ahmednagar (Pot Distillation)	10	30

नमुना “I” अनुज्ञप्तीची यादी--चालू

१	२	३	४
१६	मे. चौगुले एक्सट्रॅक्शन प्रा. लि, सांगली (पॉट डिस्टिलेशन)	०५	१५
16	M/s. Chaugule Extration Pvt. Ltd., Sangali, (Pot Distillation)	05	15
१७	मे. रॅडिको एन. व्ही. महाराष्ट्र डिस्टीलरी, छत्रपती संभाजीनगर	४५	१३५
17	M/s. Radico N. V. Maharashtra Distillery, Chhatrapati Sambhajinagar	45	135
18	मे. अॅल्कॉन ऑरगॉनिक्स, चिंचोली, सोलापूर	१५	४५
18	M/s. Alcon Organics, Chincholi, Solapur	15	45
१९	मे. एस. एस. बी. केमिकल्स, बेलागाव, नागपूर	३३	९९
19	M/s. S. S. B. Chemicals, Belagaon, Nagpur	33	99
एकूण उत्पादन क्षमता		६९३	२०७९
Total Product Capacity		693	2079

देशी मद्य निर्माणीची यादी (सीएल-१ अनुज्ञप्तीधारक)

अ. क्र. Sr. No.	घटकाचे नाव Name of the Unit	(उत्पादन केसेसमध्ये) Production Cases)
१	२	३
ठाणे विभाग (Thane Division)		
१	मे. महाराष्ट्र मॅन्युफॅक्चरिंग कॉर्पोरेशन प्रा. लि., वागळे इस्टेट, जि. ठाणे	२,९९,८३२
1	M/s. Maharashtra Manufacturing Corporation Pvt. Ltd., Vagale Estate, district Thane.	2,99,832
२	मे. जी. एम. ब्रेवरीज लि., विरार पूर्व, तालुका वसई, जि. पालघर	७८,५२,४५२
2	M/s. G. M. Breweries Ltd., Virar East, taluka Vasai, district Palghar	78,52,452
३	मे. दहिसर डिस्टिलरीज प्रा. लि., तालुका वसई, जि. पालघर	२,७९,३२५
3	M/s. Dahisar Distilleries Pvt. Ltd., taluka Vasai, district Palghar	2,71,325
४	मे. मेहेर डिस्टिलरीज प्रा. लि., अस्वा, ता. डहाणू, जि. पालघर	१७,४९,८९९.२०
4	M/s. Meher Distilleries Pvt. Ltd., Aswa, talula Dahanu, district Palghar	17,41,981.20
५	मे. साऊथ सीज डिस्टिलरीज, गंजाड, ता. डहाणू, जि. पालघर	१,००,०००
5	M/s. South Sea Distilleris, Ganjad, talula Dahanu, district Palghar	1,00,000
६	मे. नेव्हीताड डिस्टिलरी प्रा. लि., खालापूर, जि. रायगड	१४,४९,८९६
6	M/s. Nevitad Distilleri Pvt. Ltd., Khalapur, district Raigad	14,41,896
पुणे विभाग (Pune Division)		
७	मे. लोकरंजन ब्रुवरीज प्रा. लि., हडपसर इंडस्ट्रीयल इस्टेट, हडपसर, पुणे	१०,९३,२६०.८०
7	M/s. Lokranjan Bruweries Pvt. Ltd., Hadpsar Industriel Estate, Hadpasar, Pune	10,13,260.80
८	मे. पद्मश्री डॉ. विठ्ठलराव विखे पाटील स. सा. का. लि., प्रवरानगर, ता. राहता, जि. अहमदनगर ४९३ ७९२.	१६,९७,९०५
8	M/s. Padmshree Dr. Vitthalrao Vikhe Patil S. S. K. Ltd., Pravranagar, taluka Rahata, district Ahmadnagar 413 712.	16,97,105
९	मे. सहकार महर्षी शंकरराव कोल्हे स. सा. का. लि., सहजानंदनगर, ता. कोपरगाव, जि. अहमदनगर	३४,३७,८५६
9	M/s. Sahakar Maharshi Shankarrao Kolhe S. S. K. Ltd., Sahajanadnagar, taluka Kopargaon, district Ahmdnagar.	34,37,856
१०	मे. करण बॉटलिंग कंपनी प्रा. लि., खंडाळा, ता. श्रीरामपूर, जि. अहमदनगर	२३,७३,९५७
10	M/s. Karan Botteling Co. Pvt. Ltd., Khandala, taluka Shrirampur, district Ahmednagar	23,73,157
११	मे. चितळी बॉटलिंग लि., एम.आय.डी.सी., खंडाळा, ता. श्रीरामपूर, जि. अहमदनगर	१,२५,९७६
11	M/s. Chitali Botteling Ltd., M.I.D.C. Khandala, taluka Shrirampur, district Ahmednagar	1,25,976
१२	मे. कर्मवीर शंकरराव काळे स. सा. का. लि., कोळपेवाडी, ता. कोपरगाव, जि. अहमदनगर	८०,६६,७६२
12	M/s. Karmveer Shankarrao Kale S. S. K. Ltd., Kolpewadi, taluka Kopargaon, district Ahmednagar.	80,66,762
१३	मे. वीके डिस्टिलरीज प्रा. लि., खंडाळा, एम.आय.डी.सी., ता. श्रीरामपूर, जि. अहमदनगर	५,९४,५२८
13	M/s. Veekay Distilleries Pvt. Ltd., Khandala, M.I.D.C., taluka Shrirampur, district Ahmednagar	5,94,528
१४	मे. हिंदुस्थान डिस्टिलरीज नगर-दौंड रोड, जि. अहमदनगर	२,२६,९६५
14	M/s. Hindustan Distilleries, Nagar-Dound Road, district Ahmednagar	2,26,165
छत्रपती संभाजीनगर विभाग (Chhatrapati Sambhajinagar Division)		
१५	मे. रेडिको एन. व्ही. डिस्टिलरीज महाराष्ट्र लि., डी-१९२ ते १९५, एम.आय.डी.सी., शेंद्रा, पंचतारांकित इंडस्ट्रीयल एरिया, छत्रपती संभाजीनगर-४३९ २०९.	१,००,०००
15	M/s. Redico N. V. Distilleries Maharashtra Ltd., D-192 to 195, M.I.D.C., Shendra, Five Star Industries Area, Chhatrapati Sambhajinagar-431 201.	1,00,000

देशी मद्य निर्माणीची यादी (सीएल-१ अनुज्ञप्तीधारक)--चालू

१	२	३
१६	मे. ग्रेनॉच इंडस्ट्रिज लि., भेंडाळा, ता. गंगापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर	१,००,०००
16	M/s. Grenoch Industries Ltd., Bhendala, taluka Gangapur, district Chhatrapati Sambhajinagar	1,00,000
१७	मे. विठ्ठल डिस्टीलरीज, आवार पिंपरी, ता. परांडा, जि. धाराशिव	१,००,०००
17	M/s. Vitthal Distilleries, Awar Pimpri, taluka Paranda, district Dharashiv	1,00,000
१८	मे. अँडलर्स बायो एनर्जी लि., २८४, गौरगाव, ता. कळंब, जि. धाराशिव	१,००,०००
18	M/s. Andlars Bio Energy Ltd., 284, Gourgaon, taluka Kalamb, district Dharashiv	1,00,000
नागपूर विभाग (Nagpur Division)		
१९	मे. विदर्भ लिंकर कॉर्पोरेशन, न्यू कॉटन मार्केट, जि. नागपूर	३,२९,३३४
19	M/s. Vidarbha Likar Corporation, New Cotton Market, district Nagpur	3,29,334
२०	मे. नागपूर डिस्टीलर्स प्रा. लि., कामठी रोड, नागपूर	५,५७,५३२
20	M/s. Nagpur Distillers Pvt. Ltd., Kamathi Road, Nagpur	5,57,532
२१	मे. कोकण अँग्रो मरीन इंडस्ट्रिज प्रा. लि., वांजरा ले आऊट, कामठी रोड, नागपूर	८,५५,६५६.४
21	M/s. Kokan Agro Marine Industries Pvt. Ltd., Vanjara Le-out, Kamathi Road, Nagpur	8,55,656.4
२२	मे. रॉयल ड्रिंक्स प्रा. लि., वर्धमाननगर, जि. नागपूर	१,५५,०८९.२
22	M/s. Royal Drinks Pvt. Ltd., Vardhmannagar, district Nagpur	1,55,089.2
२३	मे. विदर्भ डिस्टीलर्स, नागपूर	८,८६,४७६
23	M/s. Vidharbha Distillers, Nagpur	8,86,476
२४	मे. करण डिस्टीलरीज प्रा. लि., क्र. ५, वांजरा लेआऊट, एन.आय.टी., इंडस्ट्रियल एरिया, पिली नदी, कामठी रोड, नागपूर.	९,११,६६९
24	M/s. Karan Distilleries Pvt. Ltd., No. 5, Vanjara Leout, N.I.T. Industrial Area, Pili Nadi, Kamathi Road, Nagpur.	9,11,669
२५	मे. ७ स्टार डिस्टीलरीज, एम.आय.डी.सी., फेज-४, जि. अकोला	६,२३,०१६
25	M/s. 7 Star Distilleries, M.I.D.C., Phase-4, district Akola	6,23,016
२६	मे. व्हिक्टोरिया अँग्रो फूड प्रोसेसिंग प्रा. लि., लिजधारक, मे. डेक्कन शुगर प्रा. लि., देवराव पाटीलनगर, मंगरूळ, जि. यवतमाळ.	५,६३,०४०
26	M/s. Victoria Agro Food Processing Pvt. Ltd., Lijdharak, M/s. Deccan Sugar Pvt. Ltd., Deorao Patilnagar, Mangarule, district Yavtmal.	5,63,040
कोल्हापूर विभाग (Kolhapur Division)		
२७	मे. कोल्हापूर शुगर मिल्स लि., ३०४५, ई-वॉर्ड, मुस्कान लॉनजवळ, विक्रमनगर, कोल्हापूर-४१६ ००५ लिजधारक मे. करण एजन्सीज, विक्रमनगर, कोल्हापूर.	१५,५३,७२४
27	M/s. Kolhapur Sugar Mills Ltd., 3045, E-Ward, Near Muskan Lawn, Vikramnagar, Kolhapur-416 005, Lijdharak M/s. Karan Agencies, Vikramnagar, Kolhapur.	15,53,724
२८	मे. श्रीराम स. सा. का. लि., निरा व्हॅली अर्कशाळा विभाग, फलटण, ता. फलटण, जि. सातारा	--
28	M/s. Shriram S. S. K. Ltd., Nira Vally Arkashala Vibhag, Phaltan, taluka Phaltan, district Satara.	--
२९	मे. सांगली आयकॅप लिंकर प्रा. लि., प्लॉट नं. १९/१९६, वसंतदादा इंडस्ट्रियल इस्टेट, जि. सांगली	५,१४,७५२
29	M/s. Sangli Eyecap Likers Pvt. Ltd., Plot No. 19/196, Vasantdada Industrial Estate, district Sangli.	5,14,752
३०	मे. राजाराम बापू पाटील स. सा. का. लि., राजारामनगर, ता. वाळवा, जि. सांगली	५,११,६२४
30	M/s. Rajaram Bapu Patil S. S. K. Ltd., Rajaramnagar, taluka Valva, district Sangli	5,11,624
३१	मे. वसंतदादा शेतकरी स. सा. का. लि., ता. मिरज, जि. सांगली	१,००,०००
31	M/s. Vasantdada Shetkari S. S. K. Ltd., taluka Miraj, district Sangli	1,00,000

देशी मद्य निर्माणीची यादी (सीएल-१ अनुज्ञप्तीधारक)--चालू

१	२	३
३२	मे. विराज अल्कोहोल्स अँड अलाईड इंड. लि., सांगली	२,६४,२०५
32	M/s.Viraj Alcohol and Allied Ind. Ltd., Sangli	2,64,205
३३	मे. प्रिविलेज इंडस्ट्रीज, एम.आय.डी.सी., लोणंद, ता.खंडाळा, जि. सातारा	१,००,०००
33	M/s. Privillage Industries, M.I.D.C., Lonand, taluka Khandala, district Satara	1,00,000
३४	मे. यशवंतराव मोहिते कृष्णा स. सा. का. लि., शिवनगर रेटरे बुद्रुक, कराड, जि. सातारा	११,००,०००
34	M/s. Yashwantrao Mohite Krishna S. S. K. Ltd., Shivanagar, Rethare Budurk., Karad, district Satara.	11,00,000
३५	मे. देवकर डिस्टीलर्स लिजधारक मे. मानस अँग्रो इन्फ्रास्ट्रक्चर लि., किन्हाळा, वडगाव, ता. उमरेड, जि. नागपूर.	१,१७,६९१.२४
35	M/s. Deokar Distillers Lijdharak, M/s. Manas Agro Infrastructure Ltd.. Kinhala, Vadgaon, taluka Umared, district Nagpur.	1,17,691.24
३६	मे. साऊथ कोकण डिस्टीलरीज लि., इन्सुली, ता. सावंतवाडी, सिंधुदुर्ग	१,६९,४८५.६
36	M/s. South Kokan Distilliries Ltd., Insuli, taluka Sawantwadi, Sindhudurg	1,69,485.6
नाशिक विभाग (Nashik Division)		
३७	मे. बृहनकरण शुगर सिंडिकेट, गोंदे दुमाला, ता. इगतपुरी, नाशिक	३६,४०,३४६
37	M/s. Bruhankaran Sugar Syndicate, Gonde Dumala, taluka Igatpuri, Nashik	36,40,346
३८	मे. सातपुडा तापी परिसर स. सा. का., पुरुषोत्तमनगर, जि. नंदूरबार	१,००,०००
38	M/s. Satpuda Tapi Parisar S. S. K. Purshottamnagar, district Nandurbar.	1,00,000

विदेशी मद्य निर्माणी घटक (पीएलएल) नूतनीकरण सद्यःस्थितीबाबतची माहिती

सन २०२३-२०२४

अ. क्र. Sr. No.	घटकाचे नाव Name of the Unit	पत्ता Address	वार्षिक केसेस उत्पादनाकरिता नूतनीकरण १ २ ३ ४
कोकण विभाग (Kokan Division)			
१	मे. डिजे डिस्टीलरीज प्रा. लि.	कलोवली, ता. डहाणू, जि. पालघर	९,५६,५६८
1	M/s. Deejay Distilleries Pvt. Ltd.	Kalovli, taluka Dahanu, district Palghar	9,56,568
२	मे. मेहेर डिस्टीलरीज प्रा. लि.	अस्वा, ता. डहाणू, जि. पालघर	१,००,०००
2	M/s. Meher Distilleries Pvt. Ltd.	Aswa, taluka Dahanu, district Palghar	1,00,000
३	मे. जी. एम. ब्रुवरीज लि.	विरार (पू.), ता. वसई, जि. पालघर	१,००,०००
3	M/s. G. M. Breweries Ltd.	Virar (E), taluka Vasai, district Palghar	1,00,000
४	मे. अंबर डिस्टीलरीज लि.	खानिवली, ता. वाडा, जि. पालघर	२,५८,६२९.२८
4	M/s. Ambar Distilleries Pvt. Ltd.	Khanivali, taluka Wada, district Palghar	2,58,629.28
५	मे. साऊथसीज डिस्टीलरीज अँड ब्रुवरीज प्रा. लि.-१	गंजाड, ता. डहाणू, जि. पालघर	१,००,०००
5	M/s. South Seas Distilleries & Breweries Pvt. Ltd.-1	Ganjad, taluka Dahanu, district Palghar	1,00,000
६	मे. जंबो डिस्टीलरीज प्रा. लि.	वेवूर ता. पालघर, जि. पालघर	१,००,०००
6	M/s. Jumbo Distilleries Pvt. Ltd.	Vevoor, taluka Palghar, district Palghar	1,00,000
७	मे. दहिसर डिस्टीलरीज प्रा. लि.	सातिवली, ता. वसई, जि. पालघर	१,००,०००
7	M/s. Dahisar Distilleries Pvt. Ltd.	Sativali, taluka Vasai, district Palghar	1,00,000
८	मे. साऊथसीज डिस्टीलरीज अँड ब्रुवरीज प्रा. लि.-२	गंजाड, ता. डहाणू, जि. पालघर	१,००,०००
8	M/s. South Seas Distilleries & Breweries Pvt. Ltd.	Ganjad, taluka Dahanu, district Palghar	1,00,000
९	मे. मोहन रॉकी स्पिंग वॉटर ब्रुवरीज लि.	खोपोली, ता. खालापूर, जि. रायगड	१४,७६,४८०
9	M/s. Mohan Rocky Spring water Breweries Ltd.	Khopoli, taluka Khalapur, district Raigad	14,76,480
१०	मे. मास्टर ब्लेंडर्स प्रा. लि.	४३/४४, खोपोली इंडस्ट्रीयल इस्टेट, जि. रायगड	२,५३,२००
10	M/s. Master Blenders Pvt. Ltd.	43/44, Khopoli Industrial Estate, district Raigad	2,53,200
११	मे. महाराष्ट्र मॅन्युफॅक्चरिंग कॉर्पोरेशन	१६, वागळे इंडस्ट्रीयल इस्टेट, जि. ठाणे	१,००,०००
11	M/s. Maharashtra Manufacturing Corporation	16, Wagle Industrial Estate, district Thane	1,00,000
पुणे विभाग (Pune Division)			
१२	मे. असोसिएटेड ब्लेंडर्स प्रा. लि.	७२ रामटेकडी, इंडस्ट्रीयल इस्टेट, हडपसर, जि. पुणे	९४,८९,६००
12	M/s. Associated Blenders Pvt. Ltd.	72 Ramtekadi, Industrial Estate, district Pune	94,89,600
१३	मे. बी. आर. ब्लेंडर्स अँड स्पिरिट्स प्रा. लि.	निंबुत-निरा, ता. बारामती, जि. पुणे	१,००,०००
13	M/s. B. R. Blenders and Spirits Pvt. Ltd.	Nimbut-Nira, taluka Baramati, district Pune	1,00,000
१४	मे. युनायटेड स्पिरिटस् लि.	पिंपळी, ता. बारामती, जि. पुणे	३८,४४,७७६
14	M/s. United Spirits Ltd.	Pimpili, taluka Baramati, district Pune	38,44,776

**विदेशी मद्य निर्माणी घटक (पीएलएल) नूतनीकरण सद्यःस्थितीबाबतची माहिती--चालू
सन २०२३-२०२४**

१	२	३	४
१५	मे. डेल्टा डिस्टीलरीज प्रा. लि. M/s. Delta Distilleries Pvt. Ltd.	इंडस्ट्रीयल इस्टेट, हडपसर, जि. पुणे Industrial Estate, Hadapsar, district Pune	१,००,००० 1,00,000
१६	मे. टिळकनगर इंडस्ट्रीज लि. M/s. Tilaknagar Industries Ltd.	टिळकनगर, ता. श्रीरामपूर, जि. अहमदनगर Tilaknagar, taluka Shirampur, district Ahmednagar.	१३,३४,७१० 13,34,710
१७	मे. हिंदुस्थान डिस्टीलरीज M/s. Hindustan Distilleries	१५२, नगर-दौंड रोड, ता. व जि. अहमदनगर 152, Nagar-Dound Road, Taluka / District Ahmednagar.	१,००,००० 1,00,000
१८	मे. सत्यम डिस्टीलरीज अँड इंडस्ट्रीज प्रा. लि. M/s. Satyam Distilleries and Industries Pvt. Ltd.	चितळी, ता. राहता, जि. अहमदनगर Chitali, taluka Rahata, district Ahmednagar	१,००,००० 1,00,000
१९	मे. विष्णू लक्ष्मी को-ऑप. ग्रेप डिस्टीलरी लि. M/s. Vishnu Laxmi Co-op. Grape Distillery Ltd.	बी-१, एमआयडीसी, अक्कलकोट रोड, जि. सोलापूर B-1, MIDC, Akkalkot Road, district Solapur	१,७९,०७८ 1,79,078
२०	मे. ब्रिमा सागर महाराष्ट्र डिस्टीलरीज लि. M/s. Brima Sagar Maharashtra Distilleries Ltd.	श्रीपूर, ता. माळशिरस, जि. सोलापूर Shreepur, taluka Malshiras, district Solapur	२,१९,८७६ 2,19,876
२१	मे. विठ्ठल कॉर्पोरेशन लि. M/s. Vitthal Corporation Ltd.	विठ्ठलराव शिंदे नगर, म्हैसगाव, ता. माढा, जि. सोलापूर. Vitthalrao Shinde Nagar, Mhaisgaon, taluka Madha, district Solapur.	१,००,००० 1,00,000
२२	मे. नक्षत्र डिस्टीलरी अँड ब्रुवरीज, लि. M/s. Nakshatra Distilleries and Breweries Ltd.	ता. मोहोळ, जि. सोलापूर taluka Mohal, district Solapur	१,००,००० 1,00,000
कोल्हापूर विभाग (Kolhapur Division)			
२३	मे. परनॉड रिकार्ड इंडिया प्रा. लि. M/s. Pernod Recard India Pvt. Ltd.	विक्रमनगर, जि. कोल्हापूर Vikramnagar, district Kolhapur	६,९२,३७६ 6,92,376
२४	मे. ऑक्टेटेगा ग्रीन पॉवर अँड शुगर कंपनी लि. M/s. Octaga Green Power & Sugar Company Ltd.	करनूर, ता. कागल, जि. कोल्हापूर Karnoor, taluka Kagal, district Kolhapur	१,००,००० 1,00,000
२५	मे. यशवंतराव मोहिते कृष्णा स. सा. का. लि., M/s. Yashwantrao Mohite Krishna Sahakari Sakhar Karkhana Ltd.,	शिवनगर रेटरे बुद्रुक, ता. कराड, जि. सातारा Shivnagar, Rethare Bk., Karad, district Satara.	१,००,००० 1,00,000
२६	मे. प्रिव्हिलेज इंडस्ट्रीज लि. M/s. Privilege Industries Ltd.	बी-१ एम.आय.डी.सी., लोणंद, ता.खंडाळा, जि. सातारा. B-1, M.I.D.C., Lonand, taluka Khandala, district Satara.	१,००,००० 1,00,000
२७	मे. विराज अल्कोहोल्स अँड अलाईड इंडस्ट्रीज लि., M/s. Viraj Alcohols & Allied Industries Ltd.,	शिराळा, ता. शिराळा, जि. सांगली Shirala, taluka Shirala, district Sangli	१,००,००० 1,00,000
२८	मे. राजाराम बापू पाटील स. सा. का. लि., M/s. Rajaram Babu Patil S. S. K. Ltd.,	राजारामनगर, ता. वाळवा, जि. सांगली Rajaramnagar, taluka Walwa, district Sangli	७,१३,३१६ 7,13,316

विदेशी मद्य निर्माणी घटक (पीएलएल) नूतनीकरण सद्यःस्थितीबाबतची माहिती--चालू
सन २०२२-२०२३

१	२	३	४
छत्रपती संभाजीनगर विभाग (Chhatrapati Sambhajnagar Division),			
२९	मे. अलाईड ब्लेंडर्स अँड डिस्टीलर्स प्रा. लि.	एमआयडीसी, चिखलठाणा, जि. छत्रपती संभाजीनगर	२६,८३,८२६
29	M/s. Allied Blenders & Distilers Pvt. Ltd.	MIDC, Chikhalthana, district Chhatrapati Sambhajnagar.	26,83,826
३०	मे. युनायटेड स्पिरिटस् लि.	प्लॉट नं. ३७ ते ४१ एमआयडीसी., चिखलठाणा, जि. छत्रपती संभाजीनगर.	३५,३२,८६०
30	M/s. United Spirits Ltd.	Plot No. 37 to 41 MIDC, Chikhalthana, district Chhatrapati Sambhajnagar.	35,32,860
३१	मे. कोकण अँग्रो मरीन इंडस्ट्रिज प्रा. लि.-१,	बाबरगाव, ता. गंगापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर	१,००,०००
31	M/s. Kokan Agro Marine Industries Pvt. Ltd.,	Babargaon, taluka Gangapur, district Chhatrapati Sambhajnagar.	1,00,000
३२	मे. रॅडिको एन. व्ही. डिस्टिलरीज महाराष्ट्र लि.,	एम.आय.डी.सी., शेंद्रा, जि. छत्रपती संभाजीनगर	२३,००,०००
32	M/s. Radico N. V. Distilleries Maharashtra Ltd.,	M.I.D.C., Shendra, . district Chhatrapati Sambhajnagar.	23,00,000
३३	मे. अडलर्स बायो इनर्जी लि.,	गौरगाव, ता. कळंब, जि. धाराशिव	१,००,०००
33	M/s. Adlers Bio-Energy Ltd.,	Gaurgaon, taluka Kalamb, district Dharashiv	1,00,000
३४	मे. सुभाष लिक्वर्स प्रा. लि., (मे. लोकमंगल माऊली इंडस्ट्रीज लि.)	लोहारा (खुर्द), ता. लोहारा, जि. धाराशिव	३,७१,०५३.२०
34	M/s. Subhash Liquors Pvt. Ltd., (M/s. Lokmangal Mauli Industries Limited).	Lohara (Kh.), taluka Lohara, district Dharashiv	3,71,053.20
३५	मे. पायोनियर डिस्टिलरीज लि.	बाळापूर, ता. धर्माबाद, जि. नांदेड	१३,७१,१२९
35	M/s. Pioneer Distilleries Ltd.	Balapur, taluka Dharmabad, district Nanded	13,71,129
३६	मे. ग्रेनॉच इंडस्ट्रिज लि.,	भेंडाळा, ता. गंगापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर	१,००,०००
36	M/s. Grainotch Industries Ltd.	Bhendala, taluka Gangapur, district Chhatrapati Sambhajnagar.	1,00,0,00
३७	मे. कोकण अँग्रो मरीन इंडस्ट्रिज प्रा. लि.-२,	बाबरगाव, ता. गंगापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर	१,००,०००
37	M/s. Kokan Agro Marine Industries Pvt. Ltd.-2	Babargaon, taluka Gangapur, district Chhatrapati Sambhajnagar.	1,00,000
नागपूर विभाग (Nagpur Division)			
३८	मे. नागपूर डिस्टीलर्स प्रा. लि.,	कामठी रोड, जि. नागपूर	१,००,०००
38	M/s. Nagpur Distillers Pvt. Ltd.,	Kamathi Road, district Nagpur	1,00,000
३९	मे. इंडो स्पिरिटस् प्रा. लि.,	जि. नागपूर	१,००,०००
39	M/s. Indo Spirites Pvt. Ltd.,	district Nagpur	1,00,000
४०	मे. मानस अँग्रो इंडस्ट्रीज अँड इन्फ्रास्ट्रक्चर लि.	किन्हाळा (वडगाव), ता. उमरेड, जि. नागपूर	५,६४,१९४
40	M/s. Manas Agro Industries & Infrastructure Ltd.	Kinhala (Wadgaon), taluka Umred, district Nagpur.	5,64,194
४१	मे. रमण डिस्टिलरीज लि.	१३, वांजरा ले-आऊट, कामठी रोड, जि. नागपूर	१,००,०००
41	M/s. Raman Distilleries Ltd.	13, Wanjra Layout, Kamathi Road, district Nagpur.	1,00,000
४२	मे. अंजठा डिस्टिलरीज लि.	५ व ६, टेका नाका, कामठी रोड, जि. नागपूर	१,००,०००
42	M/s. Ajantha Distilleries Ltd.	5 & 6, Teka Naka, Kamathi Road, district Nagpur.	1,00,000

**विदेशी मद्य निर्माणी घटक (पीएलएल) नूतनीकरण सद्यःस्थितीबाबतची माहिती--चालू
सन २०२२-२०२३**

१	२	३	४
४३	मे. आनंद डिस्टीलरीज प्रा. लि.	केकतपूर, ता. व जि. अमरावती	१,००,०००
43	M/s. Anand Distilleries Pvt. Ltd.	Kekatpur, taluka and district Amravati	1,00,000

नाशिक विभाग (Nashik Division)

४४	मे. युनायटेड स्पिरिट्स लि. युनिट-१	परमोरी, ता. दिंडोरी, जि. नाशिक	२९,१०,२६४
44	M/s. United Spirits Ltd., Unit-1	Pamori, taluka Dindori, district Nashik	29,10,264
४५	मे. युनायटेड स्पिरिट्स लि. युनिट-२	परमोरी, ता. दिंडोरी, जि. नाशिक	३,१४,४८४
45	M/s. United Spirits Ltd., Unit-2	Parmori, taluka Dindori, district Nashik	3,14,484
४६	मे. परनॉड रिकार्ड इंडिया प्रा. लि.	कादवा म्हाळुंगी, ता. दिंडोरी, जि. नाशिक	१,२६,०१,३६१
46	M/s. Parnod Ricard India Pvt. Ltd.	Kadwa Mhalungi taluka Dindori, district Nashik.	1,26,01,361
४७	मे. वंदना डिस्टीलरीज प्रा. लि.	एमआयडीसी विंचूर, ता. निफाड, जि. नाशिक	९,३४,१२८
47	M/s. Vandana Distilleries Pvt. Ltd.	MIDC Vinchur, taluka Niphad, district Nashik	9,34,128

द्राक्षाधारित मद्यार्कापासून ब्रॅण्डी तयार करण्यासाठी निर्माणी (पीएलएल) सन २०२३-२०२४

अ. क्र. Sr. No.	घटकाचे नाव Name of the Unit	पत्ता Address	वार्षिक केसेस उत्पादनाकरिता नूतनीकरण
१	२	३	४

पुणे विभाग (Pune Division)

४८	मे. सेंच्युरी वाईन्स प्रा. लि.	गट नं. १७, पिंपळी, ता. बारामती, जि. पुणे	--
48	M/s. Century Wines Pvt. Ltd.	Gat No. 17, Pimpali, taluka Baramati, district Pune.	--
४९	मे. ओकवूड वाईनरी प्रा. लि.	गट नं. ९१, वडाळा महादेव, ता. श्रीरापूर, जि. अहमदनगर	नव्याने मंजूर
49	M/s. Oakwood Winery Pvt. Ltd.	Gat. No. 91, Wadala Mahadev, taluka Shrirampur, district Ahmednagar.	Newly Sanction

कार्यरत असलेल्या बीआरएल अनुज्ञप्तीची यादी सन २०२३-२०२४

अ. क्र. Sr. No.	घटकाचे नाव Name of the Unit	पत्ता Address	वार्षिक केसेस उत्पादनाकरिता नूतनीकरण
१	२	३	४
१	मे. युनायटेड ब्रेवरीज लि., जि. छत्रपती संभाजीनगर.	प्लॉट नं. एल-१०, एमआयडीसी, एरिया, वाळुंज, जि. छत्रपती संभाजीनगर.	१,३५,१७९४१ (सन २०२०-२१ ते सन २०२४-२५ वर्षाकरिता नूतनीकरण)
1	M/s. United Breweries Ltd., district Chhatrapati Sambhajinagar.	Plot No. L-10, MIDC Area, Waluj, district Chhatrapati Sambhajinagar.	1,35,17941
२	मे. अँनश्चर बुश इनबेव्ह लि., (संबमिलर इंडिया लि. युनिट पाल्स) जि. छत्रपती संभाजीनगर.	वाळुंज, जि. छत्रपती संभाजीनगर	१,५८,६३,१४५ (सन २०१९-२०२० ते सन २०२३-२०२४ वर्षाकरिता नूतनीकरण)

कार्यरत असलेल्या बीआरएल अनुज्ञप्तीची यादी सन २०२२-२०२३--चालू

१	२	३	४
2	M/s. Anheruser Busch Inbev India Ltd., (Unit Submillar Pals)	Walunj, district Chhatrapati Sambhajinagar.	1,58,63,145
३	मे. बॉम्बे ब्रेव्हरीज, (युनिट ऑफ युनायटेड ब्रेवरीज लि.) जि. रायगड.	प्लॉट नं. एम-१, एमआयडीसी, इंडस्ट्रीयल एरिया, तळोजा, जि. रायगड.	६,०२,२४,२८० (सन २०१९-२०२० ते सन २०२३-२०२४ वर्षाकरिता नूतनीकरण)
3	M/s. Bombay Breweries Ltd., district Raigad	Plot No. M-1, MIDC, Industrial Area, Taloja, district Raigad.	6,02,24,280
४	मे. प्रिव्हिलेज इंडस्ट्रीज लि., जि. सातारा	सी-२, लोणंद, जि. सातारा	१,००,०००
4	M/s. Privilege Industries Ltd., district Satara	C-2, Lonand, district Satara	1,00,000
५	मे. काल्सबर्ग इंडिया प्रा. लि., वाळूज, जि. छत्रपती संभाजीनगर.	४/१७/१/१, वाळूज इंडस्ट्रीयल इस्टेट, जि. छत्रपती संभाजीनगर.	१,१५,१५,४४१
5	M/s. Carlsberg Breweries Pvt. Ltd., Waluj, district Chhatrapati Sambhajinagar.	4/7/1/1, Waluj, Industrial Estate, district Chhatrapati Sambhajinagar.	1,15,15,441
६	मे. युनायटेड ब्रेव्हरीज प्रा. लि., (यू. बी. अंजठा), जि. छत्रपती संभाजीनगर.	प्लॉट नं. एच-८ ते एच-११, एमआयडीसी, वाळूज, जि. छत्रपती संभाजीनगर.	१८,९४,९४५
6	M/s. United Breweries Pvt. Ltd., (U.B.Ajantha), district Chhatrapati Sambhajinagar.	Plot No. H-8 to H-11, MIDC, Waluj, district Chhatrapati Sambhajinagar.	18,94,945
७	मे. सॅबमिलर इंडिया लि., (युनिट सबमिलर फोस्टर), जि. छत्रपती संभाजीनगर.	एल-७, एमआयडीसी, वाळूज, जि. छत्रपती संभाजीनगर.	०६,८४,०७८ (सन २०२२-२०२३ ते सन २०२६-२०२७ वर्षाकरिता नूतनीकरण)
7	M/s. Sabmiller India Ltd., (Unit Sabmiller Foster), district Chhatrapati Sambhajinagar.	L-7, MIDC, Waluj, district Chhatrapati Sambhajinagar.	06,84,078
८	मे. लीलासन्स इंडस्ट्रीज लि., जि. छत्रपती संभाजीनगर	१ ते ७, एमआयडीसी, वाळूज, ८, बन्सीलालनगर, जि. छत्रपती संभाजीनगर.	३३,५०,५६६
8	M/s. Lilason Industries Ltd., district Chhatrapati Sambhajinagar.	1-7, MIDC, Walunj, 8, Bansilal Nagar, district Chhatrapati Sambhajinagar.	33,50,566
९	मे. राजा कैमूर ब्रेवरीज प्रा. लि., जि. नागपूर	प्लॉट नं. के-३९, एमआयडीसी, बुटीबोरी, जि. नागपूर.	११,०४,५४०
9	M/s. Raja Kaimoor Pvt. Ltd., district Nagpur	Plot No. K-39, MIDC, Butibori Area, district Nagpur.	11,04,540
१०	मे. मोहन रॉकी स्पिंगवॉटर ब्रेवरीज ब्लेंडर्स प्रा. लि., जि. रायगड.	मोहनवाडी, खोपोली, जि. रायगड	१,००,०००
10	M/s. Mohan Rocky Springwater Breweries Blenders Pvt. Ltd., district Raigad.	Mohanwadi, Khopoli, district Raigad	1,00,000

उत्पादन शुल्क आकारण्यात येणाऱ्या वस्तूच्या वाहतूक, आयात, निर्यात, विशेष शुल्क याबाबतचे अबकारी करांचे दर

अनु- क्रमांक Sr. No.	उत्पादन शुल्क पात्र वस्तू Excisable Items	अबकारी शुल्क Excise Duty	वाहतूक शुल्क Transport Duty	आयात शुल्क Import Fee	निर्यात शुल्क Export Fee	विशेष शुल्क Special Fee	व्यवस्थापन शुल्क Administrative Fee
1	2	3	4	5	6	7	8
		Rs.	Rs	Rs	Rs	Rs	Rs
1	शुद्ध मद्यार्क (1) जेव्हा रोख्याद्वारे खुले केले असेल (उदा. पिण्याची मद्ये बनविण्यासाठी)	No Duty	(For CL) 1.25 2.00 (For ENA)	10 -- -- --	0.40 P. B. L. 10.00 (Neutral)	10.00 P. B. L. -- --	-- -- -- --
(2)	औद्योगिक मद्यार्क (उदा. विप्रकृत मद्यार्क)	No Duty	0.30 P. B. L. (For M & TP)	-- -- --	1.50 P. B. L.	-- P. B. L.	-- --
(3)	अबकारी शुल्क भरलेले शुद्ध मद्यार्क (उदा. इतर उपयोगाकरिता)	25 P. L.	0.30 (For ENA)	-- --	0.50 (Neutral)	-- --	-- --
2	भारतीय बनावटीचे विदेशी मद्य नागरिकांसाठी (दि. 1-4-2014 पासून)	350 P. P. L. किंवा निर्मिती मूल्याच्या 300 टक्के किंवा यापैकी जे अधिक असेल ते	2.00	7.00	एमआरपी रु. 500/- पेक्षा कमी रु. 3/- एमआरपी रु. 500/- पेक्षा जास्त रु. 10/-	निर्मिती मूल्याच्या 300 टक्के किंवा रुपये 450 प्र. ब. लि. यापैकी जे अधिक असेल ते निर्मिती मूल्याच्या 180 टक्के किंवा रु. 230/- प्र. ब. लि. यापैकी जे अधिक असेल ते	--
	सैनिकांसाठी ..	Rs. 180 P. P. L.					
	दि. 1/4/20160) रमव्यतिरिक्त	किंवा निर्मिती मूल्याच्या 180 टक्के यापैकी जे अधिक असेल ते					
	सैनिकांसाठी ..	135 P. P. L.	--	--	--	--	--
	(रमकरिता) ..	किंवा निर्मिती मूल्याच्या 60 टक्के यापैकी जे अधिक असेल ते					

उत्पादन शुल्क आकारण्यात येणाऱ्या वस्तूच्या वाहतूक, आयात, निर्यात, विशेष शुल्क याबाबतचे अबकारी करांचे दर--तालू

अनु- क्रमांक Sr. No.	उत्पादन शुल्क पात्र वस्तू Excisable Items	अबकारी शुल्क Excise Duty	वाहतूक शुल्क Transport Duty	आयात शुल्क Import Fee	निर्यात शुल्क Export Fee	विशेष शुल्क Special Fee	व्यवस्थापन शुल्क Administrative Fee
1	2	3	4	5	6	7	8
		Rs.	Rs	Rs	Rs	Rs	Rs
3	बिअर						
	(1) 5% पेक्षा कमी ताकदीची नागरिकांसाठी	42.00	0.25 P.B.L.	4.00	1.00	निर्मिती मूल्याच्या 175%	--
		रु. 42 प्र. ब. लि. किंवा निर्मिती मूल्याच्या 175 टक्के					
		यापेकी जे अधिक असेल ते					
	सैनिकांसाठी ..	निर्मिती मूल्याच्या 90%					
	(2) 5% पेक्षा जास्त नागरिकांसाठी ..	80.00 B. L.	0.25	4.00	1.00	निर्मिती मूल्याच्या 235%	--
	ताकतीची	किंवा निर्मिती मूल्याच्या 235%					
	सैनिकांसाठी ..	निर्मिती मूल्याच्या 100%					
4	वाईन						
	(1) नागरिकांसाठी ..	--	0.25	7.00	0.50		
	अ. निर्मिती मूल्याच्या 100% राज्यात उत्पादित	निर्मिती मूल्याच्या 100%					
	फळे, फुले व इतर पदार्थांपासून निर्मित	निर्मिती मूल्याच्या 3 पट +					
	वाईनवर दिनांक 31-12-2026 पर्यंत	रु. 10 प्रति बल्क लिटर +20%					
	रु. 10/- प्रति बल्क लिटर वरील उत्पादन	(03 डिसेंबर 2026 पर्यंत					
	शुल्कातून सूट देण्यात आली आहे.	सूट देण्यात आली आहे.)					
	ब. महाराष्ट्र राज्यात उत्पादित होणाऱ्या	निर्मिती मूल्याच्या 125%					
	द्रव्यापासून मद्यार्कांचा वापर करून स्वतःच्या						
	बॅडची निर्मिती केल्यास.						
	(1) रु. 900 एमआरपी असल्यास रु. 400 B. P. L.						
	(2) रु. 901 ते 6000 एमआरपी पर्यंत रु. 300 P. B. L.						
	(3) रु. 6000 पेक्षा जास्त असल्यास एमआरपीच्या 5%						
		निर्मिती मूल्याच्या 100%.					

उत्पादन शुल्क आकारण्यात येणाऱ्या वस्तूच्या वाहतूक, आयात, निर्यात, विशेष शुल्क याबाबतचे अबकारी करांचे दर--चालू

अनु-क्रमांक	उत्पादन शुल्क पात्र वस्तू	अबकारी शुल्क	वाहतूक शुल्क	आयात शुल्क	निर्यात शुल्क	विशेष शुल्क	व्यवस्थापन शुल्क
Sr. No.	Excisable Items	Excise Duty	Transport Duty	Import Fee	Export Fee	Special Fee	Administrative Fee
1	2	3	4	5	6	7	8
		Rs.	Rs	Rs	Rs	Rs	Rs
क.	सरहद्दीपलीकडून किंवा परराज्यातून राज्यात आयात केलेली द्रव्ये/द्राक्षरसबल्क वाईन/वाईन अर्क वापरून/मद्यार्काचा वापर करून/वापर न करता/किंवा इतर कोणत्याही वाईनचे मिश्रण करून स्वतःच्या ब्रँडची निर्मिती केल्यास.	निर्मिती मूल्याच्या 150%					
ड.	सरहद्दीपलीकडून किंवा परराज्यातून राज्यात आयात केलेली द्रव्ये/द्राक्षरसबल्क वाईन/वाईन अर्क वापरून/मद्यार्काचा वापर करून/वापर न करता/किंवा इतर कोणत्याही वाईनचे मिश्रण (blending) करून विदेशी ब्रँडची निर्मिती केल्यास.	निर्मिती मूल्याच्या 200%					
(2)	सैनिकांसाठी	..					
5	देशी दारू	निर्मिती मूल्याच्या 100%					
(1)	रंगहीन देशी मद्य 37.5 युपी क्षमता (LV)	निर्मिती मूल्याच्या (MC) 220% किंवा रुपये 155.00 प्रति पुफ लिटर यापैकी जास्त असेल ते					
(2)	रंगहीन देशी मद्य 25 युपी क्षमता (RV)	निर्मिती मूल्याच्या (MC) 220% किंवा रुपये 180.00 प्रति पुफ लिटर यापैकी जास्त असेल ते					
(3)	रंगीत देशी मद्य (धान्याधारित) 25 युपी क्षमता (CV)	निर्मिती मूल्याच्या (MC) 250% किंवा रुपये 250.00 प्रति पुफ लिटर यापैकी जास्त असेल ते					
(4)	काजू बोंडापासून बनविलेले मद्य (20/7/2005)	10.00 P. L.					
6	औषधिद्रव्ये, सौंदर्यप्रसाधने स्पिरीचा वापर करून बनविलेल्या पदार्थाव्यतिरिक्त मद्य पेये.	75% निर्मिती मूल्याच्या जे अधिक असेल ते					
(1)	तपासणी न झालेले	.. 33.35 P. L.					
(2)	तपासणी झालेले	.. 25.00 P. L.					

उत्पादन शुल्क आकारण्यात येणाऱ्या वस्तूच्या वाहतूक, आयात, निर्यात, विशेष शुल्क याबाबतचे अबकारी करांचे दर--चालू

अनु- क्रमांक	उत्पादन शुल्क पात्र वस्तू Excisable Items	अबकारी शुल्क Excise Duty	वाहतूक शुल्क Transport Duty	आयात शुल्क Import Fee	निर्यात शुल्क Export Fee	विशेष शुल्क Special Fee	व्यवस्थापन शुल्क Administrative Fee
Sr. No.							
1	2	3	4	5	6	7	8
		Rs.	Rs	Rs	Rs	Rs	Rs
7	ओपियम (अफू)	--	--	--	--	--	--
8	ताडी झाडावरील कर (अ) प्रत्येक नारळाचा वृक्ष किंवा ब्रेक वृक्ष .. (ब) प्रतिदिनी किंवा जंगली पाम वृक्ष शुल्काचा दर संबंधित नियमाच्या उपबंधानुसार ठरविण्यात आला आहे. (1) दि मुंबई मद्यार्क (बंधित वाहतूक) नियम, 1951. (2) महाराष्ट्र स्वदेशी खाद्य (आयात-निर्यात) नियम, 1993. (3) मुंबई विप्रकृत मद्यार्क नियम, 1959 (नागरिकांकरिता). (4) अबकारी शुल्क हे शासन अधिसूचना महसूल विभागाचा क्र. 1050/39, दि. 23-7-1949 अन्वये ठरविण्यात आले आहे. (वेळोवेळी सुधारणा केल्याप्रमाणे) व संरक्षण विभागासाठी. (5) शासन आदेश, गृह विभाग क्र. बीपीए-2079/267-अ/112-पीआरओ-2, दि. 18-1-1980 हे वेळोवेळी सुधारणा केल्याप्रमाणे. (6) शासन आदेश, महासूल व वन विभाग क्र. इएआर-1362/1281-एन, दि. 21-5-1963 हे वेळोवेळी सुधारणा केल्याप्रमाणे. (7) झाडावरील करांचा दर हे शासन अधिसूचना, गृह विभाग, क्र. बीपीए-1088 (XXIV) (रोमन 24) पीआरओ-2, दि. 16-3-1988 अन्वये विहित करण्यात आले आहेत.						

शासन अधिसूचना, दिनांक 8 ऑगस्ट 1995 अन्वये ताडी झाडावरील कर रद्द करण्यात आलेला असल्याने सदरची माहिती निरंक.

उत्पादन शुल्काचे दर व एमआरपीचे सूत्र

मद्य प्रकार	उत्पादन शुल्काचा दर	निर्मिती मूल्य : उत्पादन शुल्क : फायदा	एमआरपीचे सूत्र
1	2	3	4
IMFL स्पिरिट	निर्मिती मूल्याच्या 300% किंवा रुपये 350/- प्रति प्रुफ लिटर यापैकी जास्त असेल ते.	1 : 3 : 1	निर्मिती मूल्याच्या 5 पट + 40 टक्के VAT निर्मिती मूल्य प्रति लिटर रुपये 210/- पर्यंत असल्यास. निर्मिती मूल्याच्या 5 पट
स्थानिक मद्य Indigenous Liquor	निर्मिती मूल्याच्या 300% किंवा रुपये 50/- प्रति प्रुफ लिटर यापैकी जास्त असेल ते.		(MC X 5) + (MC-210) X 4 + 40 टक्के VAT निर्मिती मूल्य प्रति लिटर रुपये 210/- पेक्षा जास्त असल्यास.
देशी मद्य			
रंगहिन देशी मद्य 37.5 युपी क्षमता (LV)	निर्मिती मूल्याच्या (MC) 220% किंवा रुपये 155/- प्रति प्रुफ लिटर यापैकी जास्त असेल.	1 : 2.20 : 1.30	MRP = MCX 4.5 + 40% VAT
रंगहिन देशी मद्य 25 युपी क्षमता (RV)	निर्मिती मूल्याच्या (MC) 220% किंवा रुपये 180/- प्रति प्रुफ लिटर यापैकी जास्त असेल.	1 : 2.20 : 1.30	MRP = MCX 4.5 + 40% VAT
रंगीत देशी मद्य धान्यधारित 25 यूपी क्षमता (CV)	निर्मिती मूल्याच्या (MC) 250% किंवा रुपये 250/- प्रति प्रुफ लिटर यापैकी जास्त असेल.	1 : 2.50 : 1	MRP = MCX 4.5 + 40% VAT
उत्पादन शुल्काचे दर व कमाल किमतीचे सूत्र			
तीव्र बिअर 5 ते 8 टक्के मद्यार्क तीव्रता	रुपये 80/- प्रति बल्क लिटर किंवा निर्मिती मूल्याच्या 235 टक्केपैकी जे जास्त असेल ते.	1 : 2.35 : 1.25	निर्मिती मूल्याच्या 4.6 पट + 40 टक्के VAT
सौम्य बिअर 5 टक्केपेक्षा कमी तीव्रता	रुपये 42/- प्रति बल्क लिटर किंवा निर्मिती मूल्याच्या 175 टक्केपैकी जे जास्त असेल ते.	1 : 1.75 : 1	निर्मिती मूल्याच्या 3.75 पट + 40 टक्के VAT
वाईन	निर्मिती मूल्याच्या 100% राज्यात उत्पादित फळे, फुले व इतर पदार्थापासून निर्मित वाईनवर 31-12-2026 पर्यंत रुपये 10/- प्रति बल्क लिटर वरील उत्पादन शुल्कातून सूट देण्यात आलेली आहे.		निर्मिती मूल्याच्या 3 पट + रुपये 10/- प्रति बल्क लिटर + 20%
उत्पादन शुल्काचे दर व एमआरपीचे सूत्र			
सौम्य मद्य - अ 5 टक्केपेक्षा कमी तीव्रता	रुपये 42/- प्रति बल्क लिटर किंवा निर्मिती मूल्याच्या 175 टक्केपैकी जे जास्त असेल ते.	1 : 1.75 : 1	निर्मिती मूल्याच्या 3.75 पट + 40 टक्के VAT
सौम्य मद्य - ब 5 ते 8 टक्के तीव्रता मद्यार्क	रुपये 200/- प्रति बल्क लिटर किंवा निर्मिती मूल्याच्या 200 टक्केपैकी जे जास्त असेल ते.	1 : 2 : 1.25	निर्मिती मूल्याच्या 4.25 पट + 40 टक्के VAT

उत्पादन शुल्काचे दर व एमआरपीचे सूत्र BIO साठी

तीव्र बिअर 5 ते 8 टक्के मद्यार्क तीव्रता	रुपये 80/- प्रति बल्क लिटर किंवा निर्मिती मूल्याच्या 235 टक्केपैकी जे जास्त असेल ते.	MC X 4 + C. D. + 40 टक्के VAT
सौम्य बिअर 5 टक्केपेक्षा कमी मद्यार्क तीव्रता	रुपये 42/- प्रति बल्क लिटर किंवा निर्मिती मूल्याच्या 175 टक्केपैकी जे जास्त असेल ते.	MC X 3.5 + C. D. + 40 टक्के VAT

सन 2024-2025 करिता मद्यार्काचे अंदाजपत्रक

(आकडे लाख बल्क लि. मध्ये)

(अ) उपलब्धता	2022-2023	2023-2024	2024-2025
1. सुरुवातीची शिल्लक	34508.69	35431.41	36418.72
2. मद्यार्काचे उत्पादन	4311.29	4613.08	4843.73
3. वाढ	0.22	0.24	0.25
4. एकूण उपलब्धता	<u>38820.20</u>	<u>40044.73</u>	<u>41262.70</u>
(ब) वापर			
1. देशी मद्य निर्मितीकरिता	840.41	899.24	944.20
2. विदेशी मद्य निर्मितीकरिता			
3. एकूण वापर	<u>840.41</u>	<u>899.24</u>	<u>944.20</u>
(क) औद्योगिक वापर			
1. बल्क कंड्युमर्स	111.05	118.82	124.76
2. इतर केमिकल्स घटक व संरक्षण	46.69	49.96	52.46
3. औषध व सौंदर्यप्रसाधने	12.56	13.44	14.11
4. इतर वापर (ओडीएस)	6.89	7.37	7.74
5. इथेनॉल	1089.08	1165.32	1223.58
6. जलरहित मद्यार्क (Absolute Alcohol)	1176.60	1258.96	1321.91
7. एकूण	<u>2442.81</u>	<u>2613.87</u>	<u>2744.56</u>
(ड) निर्यात			
1. परराज्यात	88.53	94.73	99.46
2. परदेशात	0.00	0.00	0.00
3. एकूण निर्यात	<u>88.53</u>	<u>94.73</u>	<u>99.46</u>
(फ) शिल्लक अ - (ब + क + ड) = फ	35448.39	36436.89	37474.47
- हानी	(-) 16.98	(-) 18.17	(-) 19.08
= इ	<u>35431.41</u>	<u>36418.72</u>	<u>37455.39</u>

मळी, देशी-विदेशी दारू, बीअर व वाईन इत्यादीसंबंधीची माहिती

१. **मळीचे उत्पादन व उपयोग.**--मुंबई मळी नियमावली, १९५५ मधील तरतुदीनुसार मळी उत्पादन करण्याकरिता "नमुना एम-1" अनुज्ञप्ती देण्यात येते. महाराष्ट्र राज्यात अशा प्रकारे सन २०२१-२२ अखेरपर्यंत एकूण २१२ कारखाने कार्यरत असून राज्यात उत्पादित झालेल्या मळीचे वितरण, मळीची आसवनी व इतर औद्योगिक वापरासाठी, निर्यातीसाठी झालेला विनियोग दर्शविणारा मागील तीन वर्षांचा तक्ता सोबत जोडला आहे.

केंद्र शासनाच्या निर्णयानुसार राज्य शासनाने गृह विभागाच्या क्रमांक एमएलएस-१०९३/१/ईएक्ससी-२, दिनांक २१ जून १९९३ च्या पत्रानुसार मळीच्या वाटपावरील नियंत्रण रद्द केले आहे, त्यामुळे राज्यातील मळी उत्पादक घटक अन्य विहित अनुज्ञप्तीधारकास कितीही परिमाणाची मळीची विक्री करू शकतो. यासंदर्भात मुंबई मळी नियमावली १९५५, मुंबई मळी (नियंत्रण) कायदा, १९५६ तसेच मुंबई मळी (विक्री, पुरवठा व किंमत नियंत्रण) आदेश, १९६० या नियमातील तरतुदीनुसार राज्यातील उत्पादित झालेल्या मळीचे वितरण करणे, परराज्यात/परदेशात निर्यात करणे, वाहतूक शुल्क, निर्यात शुल्क वसुली करणे इत्यादीबाबतच्या नियमांचे पालन करणे, इत्यादी बाबींची अंमलबजावणी या विभागामार्फत करण्यात येते. राज्यातील उपलब्ध होणाऱ्या मळीचे प्रमाण विचारात घेऊन दरवर्षी मळीचे अंदाजपत्रक तयार करण्यात येत असते व राज्याची गरज भागविल्यानंतर शिल्लक राहणारी मळी अन्य राज्यात किंवा परदेशात निर्यात करण्यासाठी शासनाच्या पूर्वमान्यतेने परवानगी देण्यात येत होती.

सन २०१५ च्या विधानमंडळाच्या अर्थसंकल्पीय अधिवेशनामध्ये विधानसभा सभागृहात मळीची निर्यात नियंत्रणमुक्त करण्याबाबत झालेल्या घोषणेच्या अनुषंगाने शासन निर्णय क्रमांक एमपीएल-१२१३/प्र.क्र. ५५९/राउशु-३, दिनांक ४ जानेवारी २०१६ अन्वये राज्यात उत्पादित होणाऱ्या मळीची निर्यात नियंत्रणमुक्त करण्याच्या दृष्टीने प्रचलित कार्यपद्धतीमध्ये बदल करून परराज्यात/परदेशात मळी निर्यातीकरिता परवानगी देण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी यांना प्रदान करण्यात आलेले होते.

राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या महसुलाच्या दृष्टीने मळी हा महत्त्वाचा स्रोत आहे. मळीचा वापर प्रामुख्याने मद्यार्क तयार करण्यासाठी होतो. राज्यात सुमारे २३१ साखर कारखाने कार्यान्वित असून त्यापैकी १२४ साखर कारखान्यांना आसवण्या मंजूर आहेत, तसेच १९ Stand alone आसवण्या आहेत. ज्या साखर कारखान्यांकडे आसवणी नाही असे साखर कारखाने अन्य आसवण्यांना मळीची विक्री करतात. ज्या साखर कारखान्यांनी आसवणी उभारल्या आहेत त्यांनी त्याकरिता मोठ्या प्रमाणावर आर्थिक गुंतवणूक केलेली आहे. सदर आसवणीत तयार होणाऱ्या मद्यार्काचा राज्यात मोठ्या प्रमाणावर औद्योगिक वापर होतो, तसेच पेय मद्यनिर्मिती होते. सदर मद्यार्काचा वापराचे प्रमाण ६० : ४० आहे व त्यापासून शासनास सुमारे मोठ्या प्रमाणावर महसूल प्राप्त होतो.

मागील काही वर्षांतील राज्यातील मळीचे उत्पादन व वापर याबाबतची आकडेवारी पाहिली असता साधारणपणे वार्षिक ३५ ते ४० लाख मे. टन मळी राज्यात उपलब्ध होत असते त्यापैकी राज्यातील आसवणींना मद्यार्क उत्पादनासाठी साधारणपणे ३२ लाख मे. टन मळीची आवश्यकता लागते व पशुखाद्यासाठी सुमारे २.५ लाख मे. टन मळी लागते.

केंद्र शासनाने दिनांक २ जानेवारी २०१३ निर्णयानुसार वाहनाच्या इंधनात १० टक्के या प्रमाणात इथेनॉल मिसळण्याचे धोरण जाहीर केले आहे. त्यानंतर मे २०१४ पासून नवीन केंद्र शासन आल्यानंतर वाहनाच्या इंधनात सक्तीने इथेनॉल मिश्रण करण्याच्या धोरणाची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करण्याचे निर्देश दिले आहेत. त्यामुळे राज्यात केंद्र शासनाचा कार्यक्रम प्रभावीपणे राबविण्यात येत आहे. तसेच केंद्र शासनाने दिनांक १८ सप्टेंबर २०१८ व दिनांक १८ डिसेंबर २०१८ च्या निर्णयान्वये आसवणींना उसाच्या रसापासून बी-हेवी मळी व सी-हेवी मळीपासून इथेनॉल उत्पादन करण्यास मंजुरी दिलेली आहे. त्याकरिता लागणारा कच्चा माल म्हणजे मळीचा तुटवडा भासणार असल्यामुळे दि इथेनॉल मॅन्युफॅक्चरर्स असोसिएशन ऑफ इंडिया यांच्या मागणीनुसार शासन निर्णय, दिनांक २७ डिसेंबर २०१९ अन्वये सन २०१९-२० या मळी हंगामातील उत्पादित मळीच्या परराज्यात/परदेशात निर्यातीवर दिनांक ३० सप्टेंबर २०२० पर्यंत बंदी घालण्यात आली होती.

तद्नंतर सन २०२३-२४ या मळी हंगामातील मळी उत्पादनाचा आढावा घेतला असता सन २०२२-२३ या हंगामाच्या सुरुवातीस राज्यातील साखर कारखान्यांमध्ये एकूण २.८३ ला मे. टन मळी शिल्लक होती. सन २०२३-२०२४ करिता अपेक्षित मळी उत्पादन ४६.०५ लाख मे. टन असून सन २०२३ मळी हंगामात अपेक्षित मळी उपलब्धता ५४.४१ लाख मे. टन राहिल.

मळीच्या उपलब्धतेमध्ये झालेली वाढ विचारात घेता सन २०१९-२० या मळी हंगामातील उत्पादित मळीच्या परराज्यात/परदेशात निर्यातीवर शासन निर्णय, दिनांक २७ डिसेंबर २०१९ अन्वये दिनांक ३० सप्टेंबर २०२० पर्यंत घालण्यात आलेली बंदी शासन निर्णय दिनांक २९ जून २०२० अन्वये तात्काळ प्रभावाने उठविण्यात आली, तसेच मळी निर्यातीच्या परवानगीवर केंद्रीयरीत्या नियंत्रण ठेवण्यासाठी परराज्यात/परदेशात मळी निर्यातीची परवानगी देण्याचे अधिकार आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क यांना देण्यात आले आहेत.

२. देशी दारू निर्मिती.— महाराष्ट्र देशी दारू नियम, १९७३ मधील तरतुदीनुसार सन २०२१-२२ पर्यंत एकूण ५० घटकांना देशी दारू निर्मितीसाठी सीएल-१ अनुज्ञप्ती मंजूर करण्यात आली आहे. देशी दारू ही प्रामुख्याने मळीपासून होणाऱ्या स्पिरिटपासून निर्मिती केली जाते. धान्याधारित मद्यार्कापासूनदेखील देशी दारू निर्मितीसाठी सीएल-१ अनुज्ञप्ती मंजूर करण्यात आलेल्या आहेत. शिवाय मोहा, काजू यापासून तयार होणाऱ्या स्पिरिटपासून काही प्रमाणात देशी दारू निर्मिती केली जाते. मात्र मळी मद्यार्कावरील नियंत्रण उठविल्यामुळे पर्यायाने देशी दारूवरील विक्रीच्या तीनही स्तरांवरील किमती ठरविण्याबाबतचे शासन निर्णय रद्दबातल करण्यात आले आहेत. दिनांक १६ मार्च १९९४ पासून देशी मद्यवरील उत्पादन शुल्काचे दर आकारण्यात येत होते, परंतु शासन गृह विभाग अधिसूचना क्रमांक एमआरएम-१०९६-२१/३/ईएक्ससी-३, दिनांक १८ ऑक्टोबर १९९६ नुसार राज्यात दिनांक १ जानेवारी १९९७ पासून मूल्याधारित कर पद्धती लागू करण्यात आली असून त्यानुसार उत्पादन शुल्क वसूल करण्यात येत आहे.

शासन अधिसूचना दिनांक ३१ मे २०२२ नुसार देशी मद्याचे नवीन तीन प्रकार करण्यात आले असून देशी मद्याची व्याख्या खालील प्रमाणे आहे :-

अ	मळी/धान्यापासून प्राप्त मद्यार्क वापरून रंगीत पदार्थ न वापरता तयार केलेले व ६२.५ प्रुफ तीव्रता असलेले मद्यार्क (३५.६६%)	उत्पादन मूल्याच्या २२०% अथवा रुपये १५५ मद्यार्काची भरवणी असलेल्या प्रति प्रुफ लिटर करिता, यापैकी जे अधिक असेल ते.
ब	मळी/धान्यापासून प्राप्त मद्यार्क वापरून व रंगीत पदार्थ न वापरता तयार केलेले आणि ७५ प्रुफ तीव्रता असलेले मद्यार्क (४२.८%)	उत्पादन मूल्याच्या २२०% अथवा रुपये १८० मद्यार्काची भरवणी असलेल्या प्रति प्रुफ लिटर करिता, या पैकी जे अधिक असेल ते.
क	धान्याधारित मद्यार्कामध्ये रंगीत पदार्थाचा वापर करून तयार केलेले आणि ७५ प्रुफ तीव्रता असलेले मद्यार्क (४२.८%)	उत्पादन मूल्याच्या २५०% अथवा रुपये २५० मद्यार्काची भरवणी असलेल्या प्रति प्रुफ लिटरकरिता, यापैकी जे अधिक असेल ते.

३. विदेशी दारू निर्मिती.— महाराष्ट्र डिस्टिलेशन ऑफ स्पिरिट अँड मॅन्युफॅक्चर ऑफ पोर्टेबल लिकर रूल्स, १९६६ मधील तरतुदीनुसार विदेशी दारू तयार करण्याकरिता नमुना "पीएलएल" अनुज्ञप्ती देण्यात येते. महाराष्ट्र राज्यात सन २०२३-२४ करिता आतापर्यंत अशा प्रकारे एकूण ७२ पीएलएल अनुज्ञप्ती मंजूर करण्यात आलेल्या आहेत.

शासन गृह विभाग अधिसूचना क्रमांक एमआरएम-१०९६-२१/३/ईएक्ससी-३, दिनांक १८ ऑक्टोबर १९९६ नुसार राज्यात दिनांक १ जानेवारी १९९७ पासून मूल्याधारित करपद्धती लागू करण्यात आली असून त्यानुसार उत्पादन शुल्क वसूल करण्यात येत आहे. सद्यःस्थितीत दिनांक ३१ डिसेंबर २०१८ च्या अधिसूचनेनुसार विदेशी मद्याकरिता निर्मिती मूल्याच्या ३०० टक्के अथवा रुपये ३५० यापैकी जे जास्त असेल ते याप्रमाणे उत्पादन शुल्क आकारण्यात आले असून सद्यःस्थितीत त्यात कोणताही बदल झालेला नाही. शासन निर्णय क्रमांक एमआयएस-०९२०/प्र.क्र.१५४/राउशु-२, दिनांक २३ जून २०२२ नुसार काजुबोंडे आणि मोहाफुले यांच्यापासून उत्पादित केलेल्या मद्यास "देशी मद्य" या ऐवजी "विदेशी मद्य" असा दर्जा देणे व या पदार्थासह फळे, फुले यांच्यापासून मद्यार्क उत्पादन व त्यापासून विदेशी मद्य निर्मिती करण्यासाठी धोरण अंमलात आलेले आहे. तसेच सदर मद्याकरिता रुपये ५०/- प्रति प्रुफ लिटर यापैकी जे जास्त असेल ते या प्रमाणे उत्पादन शुल्काचा दर निश्चित करण्यात आलेला आहे.

४. बीअर निर्मिती.— महाराष्ट्र मॅन्युफॅक्चर ऑफ बीअर अँड वार्डन रूल्स, १९६६ मधील तरतुदीनुसार बीअर तयार करण्याकरिता नमुना "बीआरएल" अनुज्ञप्ती देण्यात येते. महाराष्ट्र राज्यात सन २०२३-२४ पर्यंत अशाप्रकारे एकूण १० बीआरएल (ब्रुवरी) अनुज्ञप्ती मंजूर करण्यात आलेल्या आहेत.

त्याचप्रमाणे शासनाने सन २००९ पासून राज्यात मायक्रोब्रुवरीज उभारण्यास परवानगी दिली असून शासन अधिसूचना क्रमांक बीआरएल-०८११/सीआर-२८९(१), दिनांक ८ ऑक्टोबर २०१० मधील तरतुदीनुसार जिल्हास्तरावर रेस्टॉरंटमध्ये बीअर पिण्यासाठी (On Consumption) रेस्टॉरंट ब्रुवरी अनुज्ञप्ती मंजूर करण्यात येते. तसेच निर्माणीत उत्पादित होणाऱ्या बीअरची विक्री ५ लिटरपेक्षा कमी नसलेल्या पॅकबंद (Off Consumption) स्वरूपात अन्य एफएल-III, एफएल-IV व ई अनुज्ञप्तीधारकांना विक्रीकरिता मायक्रोब्रुवरी मंजूर करण्यात येते.

सद्यःस्थितीत दिनांक २३ ऑक्टोबर २०१७ च्या अधिसूचनेनुसार सौम्य बीअरकरिता निर्मिती मूल्याच्या १७५ टक्के अथवा रुपये ४२ यापैकी जे जास्त असेल ते तसेच तीव्र बीअरकरिता निर्मिती मूल्याच्या २३५ टक्के अथवा रुपये ८० यापैकी जे जास्त असेल ते याप्रमाणे उत्पादन शुल्क आकारण्यात येत असून सद्यःस्थितीत त्यात कोणताही बदल करण्यात आलेला नाही.

शासन अधिसूचना क्रमांक बीपीए-०८१९/प्र.क्र. १४६/राउशु-२, दिनांक २१ सप्टेंबर २०१९ अन्वये मायक्रोब्रुवरीज अनुज्ञप्ती मंजूर करण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी यांना प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

शासन अधिसूचना गृह विभाग बीडब्ल्यूआर-११०६/सीआर-१६/मायक्रोब्रुवरी/ईएक्ससी-३, दिनांक १० ऑगस्ट २००९ अनुसार वार्षिक २,००,००० लिटर उत्पादन क्षमता असणाऱ्या बीअर उत्पादक घटकांच्या अनुज्ञप्तीस मायक्रोब्रुवरी (BRL) असे संबोधन देण्यात आले. यामध्ये स्टॅंडअलोन मायक्रोब्रुवरी व रेस्टॉरंट ब्रुवरी (एफएल-III अनुज्ञप्तीसह) असे दोन प्रकार आहेत. स्टॅंड अलोन ब्रुवरीस ५ लिटरपेक्षा अधिक असलेल्या कॅनमध्ये भरून सीलबंद स्वरूपात विक्री करण्याची परवानगी आहे, तर रेस्टॉरंट ब्रुवरीज सुट्या स्वरूपात अथवा सीलबंद स्वरूपात ५ लिटरच्या कॅनमध्ये विक्रीस परवानगी आहे. दिनांक १५ जून २०२० च्या शासन अधिसूचनेनुसार मायक्रोब्रुवरीची उत्पादन मर्यादा ५,००,००० लिटरपर्यंत वाढविण्यात आली आहे, तसेच ग्राउलरमध्ये भरून विक्रीस परवानगी देण्यात आली आहे.

५. वाईन.— महाराष्ट्र मॅन्युफॅक्चर ऑफ बीअर अॅण्ड वाईन रुल्स, १९६६ मधील तरतुदीनुसार वाईन तयार करण्याकरिता नमुना "बीआरएल" अनुज्ञप्ती देण्यात येते. महाराष्ट्र राज्यात सन २०२१-२२ पर्यंत अशा प्रकारे एकूण ९४ वायनरी अनुज्ञप्ती मंजूर करण्यात आलेल्या आहेत.

वाईनकरिता शासन अधिसूचना क्रमांक बीडब्ल्यूआर-११०८/सीआर-५९(२)/ईएक्ससी-३, दिनांक २४ डिसेंबर २००१ अन्वये ५ वर्षांकरिता उत्पादन शुल्कातून सूट देण्यात आली होती. तदनंतर सदरची सूट दिनांक ३१ डिसेंबर २०२१ पर्यंत वाढविण्यात आली होती. शासन अधिसूचना क्रमांक एमआयएस ०११९/प्र.क्र. २६/राउशु-३, दिनांक १६ सप्टेंबर २०१९ अन्वये दिनांक ३० सप्टेंबर २०२४ पर्यंत वाढविण्यात (उत्पादन शुल्कातून सूट) आली होती व द्राक्ष, सफरचंदव्यतिरिक्त अन्य पदार्थांपासून तयार होणाऱ्या वाईनवर रुपये १ प्रति बल्क लिटर या दराने उत्पादन शुल्क आकारण्यात येत होते. आता शासन आदेश क्रमांक बीडब्ल्यूआर-०९२१/प्र.क्र./१६९/राउशु-३, दिनांक १३ डिसेंबर २०२१ नुसार कोणत्याही पदार्थांपासून आणि मद्यार्काचा समावेश न करता आणि आयात केलेले अर्क किंवा बल्क वाईन यांचेपासून उत्पादित व मिश्रण न करता निर्मिती केलेली वाईन यावर दिनांक ३१ डिसेंबर २०२६ पर्यंत रुपये १० प्रति बल्क लिटर पेक्षा जास्त असलेल्या उत्पादन शुल्कातून सूट देण्यात आली आहे.

मळी उत्पादनचे अंदाजपत्रक सन २०२३-२४

अ. क्र.	मळीचा तपशील	लाख मेट्रीक टन (मळी अंदाज) अपेक्षित ऊस गाळप ९२१ लाख मे. टन नुसार
१	सन २०२२-२३ ची सुरुवातीची शिल्लक	२.८३
२	सन २०२२-२३ मध्ये मळीचे प्रत्यक्ष उत्पादन	५०.९२
३	एकूण मळीचा वापर (१+२)	५३.७५
४	दिनांक ३१ ऑक्टोबर २०२३ अखेर पेय मद्य, इंधन व इतर प्रयोजनाकरिता मद्यार्कासाठी प्रत्यक्ष मळी वापर.	४७.९५
५	दिनांक ३१ ऑक्टोबर २०२३ अखेर पशुखाद्य व इतर प्रयोजनाकरिता प्रत्यक्ष मळी वापर	३.०१
६	सन २०२२-२३ अखेर परदेशात/परराज्यात प्रत्यक्ष मळी निर्यात	१.०७
७	दिनांक ३१ ऑक्टोबर २०२३ अखेर एकूण वापर (४+५+६)	५२.०३
८	सन २०२२-२३ अखेर शिल्लक मळी (एम-१ घटक) (३-७)	१.७२
९	सन २०२३-२४ मळी हंगामात अपेक्षित मळी उत्पादन	४६.०५
१०	सन २०२३-२४ सुरुवातीची शिल्लक (एम-१ घटक)	१.७२
११	सन २०२३-२४ सुरुवातीची शिल्लक (एम-२ आसवानी घटक)	६.३८
१२	सन २०२२-२३ अखेर गेनद्वारे उपलब्ध झालेली वाढीव मळी	०.२६
१३	सन २०२२-२३ मळी हंगामात अपेक्षित मळी उपलब्धता (९+१०+११+१२)	५४.४१
१४	सन २०२२-२३ मळी वर्षाकरिता पेय मद्य, इथेनॉल ब्लेंडिंग व इतर औद्योगिक प्रयोजनाकरिता अंदाजित मळीचा वापर.	४८.००
१५	राज्यातील उद्योगांकरिता राखीव मळीचा साठा	२.०
१६	पशुखाद्याकरिता राखीव मळीचा साठा	१.०
१७	परराज्यासाठी राखीव मळीचा साठा	१.०
१८	सन २०२३-२४ करिता राज्याची मळीची आवश्यकता (१४+१५+१६+१७)	५२.०
१९	सन २०२२-२३ हंगामाच्या शेवटी शिल्लक मळी (१३-१८)	२.४१

आसवनी व मद्य / बिअर निर्माणीची संख्या

अनुज्ञप्ती प्रकार	एकूण मंजूर अनुज्ञप्त्या	एकूण कार्यरत अनुज्ञप्त्या
1	2	3
मळीआधारित आसवनी नमुना-I	146	129
धान्याधारित आसवनी नमुना-I	40	28
विदेशी मद्य निर्माणी नमुना-PLL	72	49
देशी मद्य निर्माणी नमुना-CL-I	51	38
बीअर निर्माणी नमुना-BRL	11	10
मायक्रोब्रुवरी नमुना-BRL	34	30
वाईन निर्माणी नमुना-BRL	95	74
मळी (Molasses) नमुना-M-I	254	212

देशी / विदेशी मद्य ठोक व किरकोळ विक्री अनुज्ञप्तींची संख्या

अनुज्ञप्ती प्रकार	एकूण अनुज्ञप्त्या
1	2
विदेशी मद्य ठोक विक्री नमुना-FL-I	250
देशी मद्य ठोक विक्री नमुना-CL-II	271
विदेशी मद्य किरकोळ विक्री (सीलबंद) नमुना-FL-II	1720
विदेशी मद्य हॉटेल / बार नमुना-FL-III	19420
विदेशी मद्य क्लब अनुज्ञप्ती नमुना-FL-IV	142
बीअर किरकोळ विक्री (सीलबंद) नमुना-FL / BR-II	5869
देशी मद्य किरकोळ विक्री नमुना-CL-III	4346

विवरणपत्र 'अ'
STATEMENT 'A'

एकूण अर्थसंकल्पाचा कार्यक्रमनिहाय तपशील

Programwise details of Total Budget Estimates (रुपये हजारत / Rs. in thousands)

तपशील	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२३ Actual 2022-23	अर्थसंकल्प २०२३-२४ Budget Estimates 2023-24	सुधारलेले अंदाज २०२३-२४ Revised Estimates 2023-24	अर्थसंकल्प २०२४-२५ Budget Estimates 2024-25	Particulars
1	2	3	4	5	1
२०३९ राज्य उत्पादन शुल्क					2039 State Excise
००१ संचालन व प्रशासन					001 Direction and Administration
(०१) (०१) आयुक्तांचे कार्यालय					(01) (01) Commissioner's Office
२०३९००९७ भारत (अनिवार्य)	0	150	105	150	20390097 Charged (Committed)
२०३९००९४ दत्तमत (अनिवार्य)	178249	185766	249724	235864	20390014 Voted (Committed)
(०२) (०१) निरीक्षण व प्रतिबंधक आस्थापना					(02) (01) Inspection and Preventive Establishment.
२०३९००२३ भारत (अनिवार्य)	0	1	1	1	20390023 Charged (Committed)
२०३९००३२ दत्तमत (अनिवार्य)	195461	2306311	2216468	2635224	20390032 Voted (Committed)
१०२, अफू इत्यादींची खरेदी (००) (००) (०१) (०१) राज्य उत्पादन शुल्क विभागाला पुरविलेल्या अफूचा खर्च.					102, Purchase of Opium etc.
२०३९००४१ दत्तमत (अनिवार्य)	112	120	96	100	(00) (00) (01) Cost of Opium Supplied State Excise Department.
८००, इतर खर्च (००) (००) (०३) धान्य वापरून अल्कोहोल तयार करण्यासाठी आसवर्नीना प्रोत्साहन (कार्यक्रम)					800, Other Expenditure (00) (00) (03) To Encourage the Distilleries for producing Grain based Alcohol (Scheme)
२०३९०१०३ दत्तमत (अनिवार्य)	0	0	0	0	20390103 Voted (Committed)
(००) (०४) दारुची दुकाने बंद करण्याच्या मतदानासंदर्भातील खर्च.					(00) (04) Expenditure in connection with poll on closing down of liquor shops.
२०३९०११२ दत्तमत (अनिवार्य)	503	1	1	100	20390112 Voted (Committed)
एकूण (भारित)	0	151	106	151	Total (Charged)
एकूण (दत्तमत)	2133325	2492198	2466289	2871288	Total (Voted)
एकूण	2133325	2492349	2466395	2871439	Total

सन २०२४-२५ च्या वार्षिक योजनांचे विवरण

राज्य उत्पादन शुल्क विभागाचे आयुक्त हे विभाग प्रमुख आहेत. अपर आयुक्त, सहआयुक्त, मुख्य लेखा अधिकारी, लेखाधिकारी आणि आयुक्त यांच्या साहाय्याने विभागाचे निरनिराळे कार्यक्रम आयुक्तालयाचे पातळीवर नियंत्रित व समन्वित केले जातात. जिल्हा पातळीवर सर्वसाधारण नियंत्रण व देखरेखीखाली समन्वय व प्रशासनाकरिता वर्ग-१ अधीक्षक, उत्पादन शुल्क आहेत. संपूर्ण राज्यात दारूबंदी व उत्पादन शुल्क कायद्याची अंमलबजावणी करण्याचे व नियंत्रणाचे काम आयुक्त कार्यालयामार्फत होते.

जिल्हा कार्यालयावर नियंत्रण ठेवणे, शासनाचा महसूल चुकणार नाही याकडे विशेष लक्ष ठेवणे, महसूल वाढीचे प्रयत्न करणे, विभागाच्या खर्चावर नियंत्रण ठेवणे व इतर प्रशासकीय कामांचे नियंत्रण आयुक्त कार्यालयाकडून करण्यात येते.

वार्षिक योजना सन २०२३-२०२४ करिता खाली नमूद केल्याप्रमाणे निविदेची मागणी करण्यात आलेली आहे.

विवरणपत्र-अ

राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या प्रशासकीय मान्यताप्राप्त चालू / नवीन बांधकामासाठी सन २०२३-२४ व सन २०२४-२५ साठी करावाच्या खर्चाचा तपशील (रुपये : कोटी)

अ. क्र.	कामाचे नाव	प्रशासकीय मान्यता किंमत	मार्च २०२३ पर्यंत झालेला प्रत्यक्ष खर्च	सन २०२३-२०२४ साठी उपलब्ध तरतूद	मार्च २०२४ अखेरपर्यंत अपेक्षित खर्च	सन २०२४-२०२५ साठी आवश्यक तरतूद	बांधकामाची सद्यःस्थिती
१	२	३	४	५	६	७	८
१	बोरीबंदर एक्सार्ज भवन, रा.उ.शु., मुंबई शहर.	६९.३६	४९.८३	०	०	०	बांधकाम पूर्ण
२	निरीक्षक, रा.उ.शु., संगमनेर जि. अहमदनगर यांचे कार्यालय. (कार्यालय ३.२० + निवासस्थान २.०६).	५.२६	५.२२	०.००५५	०.०३७२	०	काम अंतिम टप्प्यात असल्याचे अधीक्षकांनी कळविले आहे.
३	अधीक्षक, रा.उ.शु., अहमदनगर कार्यालय इमारतीचे बांधकाम.	१३.२२	०	१०	३	१५	ठेकेदारास कार्यरिभ दिनांक २१/११/२०२२ रोजी देण्यात आले होते परंतु अस्तित्वातील कार्यालयाची जागा हस्तांतरित न झाल्यामुळे अद्यापपर्यंत नवीन कामास सुरुवात झाली नाही. त्यामुळे संबंधित ठेकेदाराने काम करण्यास मनाई केली. सदरचे

विवरणपत्र-अ--चालू

१	२	३	४	५	६	७	८
४	वि.उ.आ. व अधीक्षक, नाशिक कार्यालयातील अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांसाठी निवासस्थान.	३.४२	०	२.४२	०	०	काम निविदा शर्त १५ नुसार काढून घेण्यास मा. अ.अ., सा. बां. मंडळ, अहमदनगर यांचे पत्र क्र. निविदा-३२१६/२०२३, दि. २७/०६/२०२३ रोजी मंजुरी देण्यात आल्याचे अधीक्षकांनी कळविले आहे. जागा उपलब्ध नाही.
५	निरीक्षक, रा.उ.शु., भरारी पथक, सटाणा, जिल्हा नाशिक कार्यालयाचे इमारत बांधकाम.	९.६	६.२५	२.६	१.५	०	कार्यालयान इमारतीचे बांधकाम पूर्ण. प्लंबिंगचे काम पूर्ण. निवासस्थानाचे काम पूर्ण. रंगकाम व प्लंबिंगचे काम प्रगतीत.
६	अधीक्षक, रा.उ.शु., नाशिक यांचे शासकीय निवासस्थान बांधकाम.	१.७४	०.५	०.७४	१	०	प्लॅस्टरचे काम पूर्ण. तळफरशीचे काम प्रगतीत. बाहेरील बाजूस प्रायरमचे काम प्रगतीत.
७	अधीक्षक, रा.उ.शु., अमरावती कार्यालयाच्या इमारतीचे बांधकाम.	६.६१	१.९७	२.११	४.६५	०	
८	अधीक्षक, रा.उ.शु., जळगाव यांच्या मोकळ्या जागेत कर्मचाऱ्यांच्याकरिता शासकीय निवासस्थान बांधकाम.	२.८९	१.४५	१.४४	१.४४	०	अधीक्षक, जळगाव या कार्यालयान कर्मचारीवर्गाचे निवासस्थानाच्या जागेचे बांधकाम प्रगतीत आहे.
९	निरीक्षक, रा.उ.शु., चाळीसगाव कार्यालयाच्या इमारतीचे बांधकाम.	२.७३	१.३६	१.३६	१.३६	०	निरीक्षक, चाळीसगाव कार्यालयाच्या प्रशासकीय इमारतीचे बांधकाम प्रगतीत आहे.
१०	अधीक्षक, रा.उ.शु., जालना कार्यालयाच्या इमारतीचे बांधकाम.	८.६३	४.८४	३.७९	३.७९	०	आर.सी.सी. वीट बांधकाम अंतर्गत प्लास्टर पूर्ण. बाहेरील प्लास्टर ५० टक्के पूर्ण. संरक्षण भिंत ८० टक्के पूर्ण. पाण्याच्या टाकीचे काम पूर्ण. पार्किंग शेडचे काम प्रलंबित. काम प्रगतिपथावर.
११	अधीक्षक, रा.उ.शु., हिंगोली कार्यालयाच्या इमारतीचे बांधकाम.	७.१५	३.५	१.६५	१.६५	०	इमारत बांधकाम पूर्ण. अनुषंगिक काम प्रगतीत.
१२	अधीक्षक, रा.उ.शु., वाशिम कार्यालयाच्या मोकळ्या जागेमध्ये कर्मचाऱ्यांसाठी निवासस्थान बांधकाम.	३.१२	०	०.६२	०	०	

विवरणपत्र-अ--चालू

१	२	३	४	५	६	७	८
१३	अधीक्षक, रा.उ.शु., सांगली व अधिनस्त निरीक्षक कार्यालयाच्या इमारतीचे बांधकाम.	१३.६२	०	५	०	५	आर.सी.सी. संकल्पन तयार करण्याचे काम संकल्प-चित्र मंडळाकडून प्रगतीत आहे. आर.सी.सी. संकल्पन प्राप्त झाल्यानंतर तांत्रिक मान्यता अंदाज-पत्रक मंजुरीस्तव सादर करण्याचे नियोजन असल्याचे अधीक्षकांनी कळविले आहे.
१४	वि.उ.आ./अधीक्षक, राउशु, छत्रपती संभाजीनगर कार्यालय तसेच वि.उ.आ./अधीक्षक, छत्रपती संभाजीनगर यांचे निवासस्थान बांधकाम.	१२.१८	३	६.१९	६.१९	२.९९	काम प्रगतिपथावर
१५	अधीक्षक, रा.उ.शु., भंडारा कार्यालयाच्या प्रशासकीय इमारतीचे बांधकाम.	८.४७	०	३.८	०	०	
१६	निरीक्षक, रा.उ.शु., तळेगाव दाभाडे, ता. मावळ, जि. पुणे कार्यालयाच्या आवारास संरक्षक भिंत.	०.४४	०.३४	०.१	०.४३	०.९	काम पूर्ण असल्याचे अधीक्षकांनी कळविले आहे.
१७	अधीक्षक, रा.उ.शु., सोलापूर कार्यालयाच्या कार्यालयीन इमारतीचे बांधकाम.	१५.९३	०	३.५	३.५	५	निविदास्तर. निविदा प्रक्रिया करण्यात आली असून प्राप्त निविदांची तांत्रिक तपासणी सां.बां. विभागाकडून करण्यात येत आहे.
१८	अधीक्षक, रा. उ. शु., पुणे, निवासी सदनिका इमारत बांधकाम.	१५.१९	०	१.५	१.५	१३.६९	प्रारूप निविदा मंजुरीची प्रक्रिया प्रगतीत असल्याचे अधीक्षकांनी कळविले आहे.
१९	अधीक्षक, रा.उ.शु., पुणे, प्रशासकीय इमारतीचे बांधकाम.	३०.६५	०	३	३	२७.६५	प्रारूप निविदा मंजुरीची प्रक्रिया प्रगतीत असल्याचे अधीक्षकांनी कळविले आहे.
२०	मौजे मोहाडी, जि. धुळे, येथील रा. उ. शु., विभागासाठी आरक्षित जागेवर संरक्षक भिंत बांधकाम.	०.९१	०	०	०	०	अर्थसंकल्पात काम समाविष्ट नसल्याबाबत अधीक्षकांनी कळविले आहे.

विवरणपत्र-अ--चालू

१	२	३	४	५	६	७	८
२१	अधीक्षक, रायगड अलिबाग कार्यालयाचे प्रशासकीय इमारतीचे बांधकाम.	७.६४	०	२.५५	०.५	४.५	अंदाजपत्रकीय स्तरावर
२२	रत्नागिरी येथील सर्व्हे क्र. २४८/१, हिस्सा नंबर २८७९ येथे अधीक्षक, रा. उ. शु., रत्नागिरी येथे अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क विभागाकरिता कार्यालयीन इमारतीचे बांधकाम.	११.०३	०	०	०	०	
२३	अधीक्षक, रा. उ. शु., सिंधुदुर्ग कार्यालयीन इमारतीचे बांधकाम करण्याबाबत.	८.९१	०	०	०	०	
२४	निरीक्षक/दुय्यम निरीक्षक, शिरपूर, धुळे येथे कार्यालयाचे बांधकाम.	४.०६	०	१.३५१४	०	०	प्रारूप निविदा मंजुरीस्तव सादर केल्याचे अधीक्षकांनी कळविले आहे.
२५	अधीक्षक, रा. उ. शु., धुळे कार्यालयीन इमारतीचे बांधकाम करण्याबाबत.	८.९	०	२.९७	३.५	५.५	निविदा निश्चितीची प्रक्रिया प्रगतीत. १५/०८/२०२३ पर्यंत प्रत्यक्ष काम सुरु होईल, असे अधीक्षकांनी कळविले आहे.
२६	निरीक्षक, रा. उ. शु., साकोली, जि. भंडारा कार्यालयीन इमारतीचे बांधकाम.	२.१९	०	०	०	०	
२७	निरीक्षक, रा. उ. शु., तळेगाव दाभाडे, ता. मावळ, जि. पुणे या कार्यालयाची प्रशासकीय इमारत.	३.४८	०	१.१६	२	१.४८	निविदास्तरावर असल्याचे अधीक्षकांनी कळविले आहे.
२८	निरीक्षक, रा. उ. शु., दौंड, जि. पुणे, तालुकास्तरीय प्रशासकीय इमारत, अधिकारी/कर्मचारी निवासस्थान व गोडारुन बांधकाम.	६.१३	०	२.०४	२	४.१३	निविदास्तरावर असल्याचे अधीक्षकांनी कळविले आहे.

विवरणपत्र-अ-चालू

१	२	३	४	५	६	७	८
२९	पंढरपूर येथील निरीक्षक, रा. उ. शु., पंढरपूर यांच्या कार्यालयाच्या प्रशासकीय इमारतीचे बांधकाम.	४.६१	०	१.५४	२	२.६१	निविदास्तर, मा. आयुक्त यांचे दि. १०/०४/२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये ४.६० कोटी निधी उपलब्ध करून देण्यात आल्याचे सा. बां. विभागास सोलापूर कार्यालयाचे पत्र दि. १९/०२/२०२३ अन्वये कळविण्यात आले आहे.
३०	सोलापूर निरीक्षक, कुर्डुवाडी कार्यालय	४.११	०	१.३६	१.५	२.६१	तांत्रिक मान्यता प्राप्त व उपविभागाकडून DTP बनवणे प्रगतीत. मा. आयुक्त यांचे दि. १०/०४/२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये ४.११ कोटी निधी उपलब्ध करून देण्यात आल्याचे सा. बां. विभागास सोलापूर कार्यालयाचे पत्र दि. १९/०२/२०२३ अन्वये कळविण्यात आले आहे.
३१	अधीक्षक, रा. उ. शु., पालघर कार्यालयीन इमारतीचे बांधकाम करण्याबाबत.	१०.४८	०	०	०	०	गृह विभाग, शासन निर्णय, दि. २८/०२/२०२३ अन्वये सदर प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. त्याअनुषंगाने तांत्रिक मान्यता मिळण्याकरिता कार्यकारी अभियंता, सा. बां. विभाग, पालघर यांच्या- कडे दि. १२/०४/२०२३ अन्वये पत्रव्यवहार करण्यात आलेला आहे. तसेच सदर भूखंडावर तारेचे कंपाउंड करण्याचे काम पूर्ण. तसेच नवीन प्रशासकीय इमारतीचे बांधकाम करण्याची प्रत्यक्षात कोणतीही अर्थिक तरतूद उपलब्ध झालेली नसल्याचे कळविले आहे.
३२	अधीक्षक, रा. उ. शु., नंदुरबार कार्यालयीन इमारत, गोडारुन व आवार भित्त बांधकाम करण्याबाबत.	८.९३	०	०	०	०	अंदाजपत्रकस्तर.

विवरणपत्र-अ--चालू

१	२	३	४	५	६	७	८
३३	अधीक्षक, रा. उ. शु., चंद्रपूर कार्यालयीन इमारतीचे बांधकाम करण्याबाबत.	९.४८	०	३.१६	६.६५	२.८३	निविदास्तरावर असल्याचे अधीक्षकांनी कळविले आहे.
३४	कल्याण, जि. टाणे येथे प्रशासकीय इमारत, शासकीय निवासस्थाने व अन्य अनुषंगिक बांधकाम.	४.४९	०	०	०	०	
३५	अधीक्षक, सातारा यांचे प्रशासकीय इमारत व विश्रामगृह इमारत बांधकाम.	१४.५१	०	०	०	०	शासन निर्णय, क्र. बीजीटी-१०२३/प्र.क्र २५५/ राउशु-१, दि. २६/१०/२०२३ अन्वये रु. १४,५०,८०,०००/- इतक्या खर्चास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे.
एकूण		३४०.०७	७८.२६	६५.९५६९	५१.१९७२	९३.८९	

विभागातील वाहनांचा आढावा २०२२-२३

अ. क्र.	कार्यालयाचे नाव	मंजूर वाहने	कार्यरत वाहने	निर्लेखित वाहने/निरुपयोगी
१	२	३	४	५
१	मा. मंत्री	१	१	०
२	आयुक्त कार्यालय	१२	१५	०
३	विभागीय उप आयुक्त, कोकण विभाग, ठाणे	२	२	०
४	अधीक्षक, मुंबई शहर	१४	१३	१
५	अधीक्षक, मुंबई, उपनगर	२०	१७	३
६	अधीक्षक, ठाणे	१५	१४	१
७	अधीक्षक, रायगड	९	८	१
८	अधीक्षक, पालघर	७	८	०
९	विभागीय उप आयुक्त, पुणे	२	२	०
१०	अधीक्षक, पुणे	१८	१६	२
११	अधीक्षक, सोलापूर	८	६	२
१२	अधीक्षक, अहमदनगर	९	७	२
१३	विभागीय उप आयुक्त, कोल्हापूर	२	२	०
१४	अधीक्षक, कोल्हापूर	१०	९	१
१५	अधीक्षक, सांगली	७	६	१
१६	अधीक्षक, सिंधुदुर्ग	५	४	१
१७	अधीक्षक, सातारा	५	५	०
१८	अधीक्षक, रत्नागिरी	८	८	०
१९	विभागीय उप आयुक्त, छत्रपती संभाजीनगर	२	२	०
२०	अधीक्षक, छत्रपती संभाजीनगर	७	६	०
२१	अधीक्षक, बीड	४	४	०
२२	अधीक्षक, धाराशिव	५	५	०
२३	अधीक्षक, जालना	४	४	०
२४	विभागीय उप आयुक्त, नांदेड	२	०	२
२५	अधीक्षक, नांदेड	६	६	०
२६	अधीक्षक, लातूर	३	३	०
२७	अधीक्षक, परभणी	३	२	१
२८	अधीक्षक, हिंगोली	२	१	०
२९	विभागीय उप आयुक्त, नाशिक	२	२	०
३०	अधीक्षक, नाशिक	११	८	३

विभागातील वाहनांचा आढावा २०२२-२३--चालू

१	२	३	४	५
३१	अधीक्षक, जळगाव	६	६	०
३२	अधीक्षक, नंदुरबार	४	४	०
३३	अधीक्षक, धुळे	५	५	०
३४	विभागीय उप आयुक्त, नागपूर	२	२	०
३५	अधीक्षक, नागपूर	१२	९	१
३६	अधीक्षक, भंडारा	४	४	०
३७	अधीक्षक, गोंदिया	४	४	०
३८	अधीक्षक, चंद्रपूर	५	४	१
३९	अधीक्षक, वर्धा	३	३	०
४०	अधीक्षक, गडचिरोली	२	२	०
४१	विभागीय उप आयुक्त, अमरावती	२	०	२
४२	अधीक्षक, अमरावती	६	४	२
४३	अधीक्षक, अकोला	४	४	०
४४	अधीक्षक, यवतमाळ	५	४	१
४५	अधीक्षक, वाशिम	२	२	०
४६	अधीक्षक, बुलढाणा	५	५	०
एकूण वाहने		२७६	२४८	२८

तक्ता १--चातू

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(ii) Financial Requirements

(रुपये हजारत / Rs. in thousands)

तपशील	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२३ Actual 2022-23	अर्थसंकल्प २०२३-२४ Budget Estimates 2023-24	सुधारलेले अंदाज २०२३-२४ Revised Estimates 2023-24	अर्थसंकल्प २०२४-२५ Budget Estimates 2024-25	Particulars
	1	2	3	4	5
००.९११, अतिप्रदानाची वसुली (००) (००) (०१) अतिप्रदानाची वसुली.					00911, Recoveries of Overpayments (00) (00) (01) Recoveries of Overpayments.
२०३९००१२१ दत्तमत (अनिवार्य)	153	0	0	0	2039012 Voted (Committed)
निव्वळ बेरीज २०३९, राज्य उत्पादन शुल्क भारित.	0	151	106	151	NET Total 2039, State Excise- Charged.
निव्वळ बेरीज २०३९, राज्य उत्पादन शुल्क दत्तमत.	2133172	2492198	2466289	2871288	NET Total 2039, State Excise- Voted
एकूण	2133172	2492349	2466395	2871439	Total
ब. उद्दिष्टनिहाय वर्गीकरण ००१ संचालन व प्रशासन					B. Objectwise Classification 001 Direction and Administration
(०१) (०१) आयुक्त कार्यालय आस्थापना (२०३९००९७- भारित) (अनिवार्य)					(01) (01) Commissioner Office - Establishment (20390097-Charged) (Committed)
५० इतर खर्च	0	150	105	150	50 Other Charges
(०१) (०१) आयुक्त कार्यालय, आस्थापना (२०३९००९४) (दत्तमत) अनिवार्य					(01) (01) Commissioner Officer Establishment (20390014-Voted) (Committed)
०१. वेतन	120218	140040	133028	158421	01 Salaries
०२. मजुरी	154	116	116	122	02 Wages
०३ अतिकाल भत्ता	0	1	1	1	03 Overtime Allowance
०६ दूरध्वनी वीज व पाणीशुल्क	1488	2000	2000	5000	06 Telephone, Electricity and Water Charges.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(ii) Financial Requirements

तक्ता १--चालू

(रुपये हजारत/ Rs. in thousands)

तपशील	Particulars				
	1	2	3	4	5
	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२३ Actual 2022-23	अर्थसंकल्प २०२३-२४ Budget Estimates 2023-24	सुधारलेले अंदाज २०२३-२४ Revised Estimates 2023-24	अर्थसंकल्प २०२४-२५ Budget Estimates 2024-25	
१० कंत्राटी सेवा	०	१०००	३०००	१०००	१० Contractual Services
११ देशातर्गत प्रवास खर्च	१०३	५००	३५०	५००	११ Domestic Travel Expenses.
१२ विदेश प्रवास खर्च	०	१	१	१	१२ Foreign Travel Expenses.
१३ कार्यालयीन खर्च	१९९१	२३३२	२३३२	२४४९	१३ Office Expenses
१४ भाडेपट्टी व कर	०	१	१	१	१४ Rent, Rates and Taxes
१६ प्रकाशने	०	१	१	१	१६ Publications
१७ संगणक खर्च	१८८८०	२२८२२	१७११७	२३९६३	१७ Computer Expenses
१९ आहार खर्च	०	१	१	१	१९ Diet Charges
२० इतर प्रशासकीय खर्च	२०७९२	१	२२५०१	२६१००	२० other Administrative Exp.
२१ पुरवठा व सामग्री	०	१	१	१	२१ Supplies and Materials
२२ शस्त्र व दारूगोळे	०	५००	४००	५००	२२ Arms and Ammunition
२४ पेट्रोल व तेल व वंगण	१९४१	१२४५	२४४५	२५००	२४ P. O. L.
२५ पोषाख, राहुटी व भांडारे	०	१	१	१	२५ Cloting, Tentage and Store
२६ जाहिरात व प्रसिद्धी	०	१	१७२६	१००	२६ Advertising and Publicity
२७ लहान कामे	४२००	१००००	६१६०	१००००	२७ Minor works
२८ व्यावसायिक सेवा	०	१०००	८००	१०००	२८ Professional Services
४१ गुप्त सेवा खर्च	४२८५	२००	१४०	२००	४१ Secrete Service Expenses.
५० इतर खर्च	१०७६	२०००	५२०००	२०००	५० Other charges Vehicles
५१ मोटार वाहन	३१२१	२०००	५६००	२०००	५१ Motor Vehicles
५२ यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	०	१	१	१	५२ Machinery and Equipments
६४ हानी निर्लेखित करणे	०	१	१	१	६४ Write off Losses
एकूण (भारित २०३१००९७)	०	१५०	१०५	१५०	Total (Charged 20390097)
एकूण (दत्तमत २०३१००९४)	१७८२४९	१८५७६६	२४९७२४	२३५८६४	Total (Voted 20390014)

₹

तक्ता १--वालू

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(ii) Financial Requirements

(रुपये हजारत / Rs. in thousands)

तपशील	Particulars				
	1	2	3	4	5
प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२३	अर्थसंकल्प २०२३-२४	सुधारलेले अंदाज २०२३-२४	अर्थसंकल्प २०२४-२५		
Actual 2022-23	Budget Estimates 2023-24	Revised Estimates 2023-24	Budget Estimates 2024-25		
(०२) (०१) निरीक्षण व प्रतिबंधक आस्थापना (२०३१००२३ - भारत) (अनिवार्य)	५० इतर खर्च	०	१	१	
(०२) (०१) निरीक्षण व प्रतिबंधक आस्थापना (२०३१००३२ - दत्तमत) (अनिवार्य)	०१. वेतन	१८९२२७६	२२४००००	२५५९१०५	०१ Salaries
	०२. मजुरी	३९३	७७२	७७२	०२ Wages
	०३ अतिकालिक भत्ता	२९२	९०८	९५३	०३ Overtime Allowance
	०६ दूरध्वनी वीज व पाणीशुल्क	६१७१	८१६६	८१६६	०६ Telephone, Electricity and Water Charges.
	१० कंत्राटी सेवा	०	५०	५०	१० Contractual Services
	११ देशांतर्गत प्रवास खर्च	१७९५	५८३०	५८३०	११ Domestic Travel Expenses.
	१२ विदेश प्रवास खर्च	०	१	१	१२ Foreign Travel Expenses
	१३ कार्यालयीन खर्च	१७७३४	३५७५९	२२५३२	१३ Office Expenses
	१४ भाडेपट्टी व कर	१४०३६	२१५००	१८६९९	१४ Rent, Rates and Taxes
	१६ प्रकाशने	०	१	१	१६ Publications

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(ii) Financial Requirements

तक्ता १--चालू

(रुपये हजारत / Rs. in thousands)

तपशील	Particulars				
	1	2	3	4	5
प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२३	अर्थसंकल्प २०२३-२४	सुधारलेले अंदाज २०२३-२४	अर्थसंकल्प २०२४-२५		
Actual 2022-23	Budget Estimates 2023-24	Revised Estimates 2023-24	Budget Estimates 2024-25		
१७ संगणक खर्च	६६१	१४१९	१०६४	१४९०	१७ Computer Expenses
१९ आहार खर्च	३०	६०	४५	६४	१९ Diet Expenses
२० इतर प्रशासकीय खर्च	०	१	१	१	२० Other Administrative Expenses
२१ पुरवठा व सामग्री	०	१	१	१	२१ Supplies and Materials
२२ शस्त्रे व दारुगोळा	०	१	१	१	२२ Arms and Ammunition
२४ पेट्रोल व तेल व वंगण	११०७६	९०८७	११५८७	१२५००	२४ P. O. L.
२५ पोषाख, राहटी व भांडारे	०	१	१	१	२५ Cloting, Tentage and Store
२६ जाहिराती व प्रसिद्धी	१५३	४००	२८०	४००	२६ Advertising and Publicity
२७ लहान कामे	९२०	१९४३	१३६०	१९४३	२७ Minor works
२८ व्यावसायिक व विशेष सेवा	०	१०	८	१०	२८ Professional and Special ser.
४१ गुप्त सेवा खर्च	६३००	२०००	२०००	२५००	४१ Secrete Service Expenses.
५० इतर खर्च	२६२४	१००	७०	१००	५० Other charges
५१ मोटर वाहन	०	५०	३५	५०	५१ Motor Vehicles
५२ यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	०	५०	३५	५३	५२ Machinery and Equipments
६४ हानी निर्लेखित करणे	०	१	१	१	६४ Write off Losses
ब - एकूण (भारित २०३१००२३) ..	०	१	१	१	Total (Charged 20390023)
ब - एकूण (दत्तमत २०३१००३२) ..	१९५४६१	२३०६३११	२२१६४६८	२६३५२२४	Total (Voted 20390032)

तक्ता १--चातू

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(ii) Financial Requirements

(रुपये हजारत / Rs. in thousands)

तपशील	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२३ Actual 2022-23	अर्थसंकल्प २०२३-२४ Budget Estimates 2023-24	सुधारलेले अंदाज २०२३-२४ Revised Estimates 2023-24	अर्थसंकल्प २०२४-२५ Budget Estimates 2024-25	Particulars
	1	2	3	4	5
१०२, अफू इत्यादीची खरेदी (००) (००) (०१) राज्य उत्पादन शुल्क विभागाला पुरविलेल्या अफूचा खर्च (२०३१००४१ - दत्तमत) (अनिवार्य).	...	112	96	100	102 Purchase of Opium etc. (00) (00) (01) Cost of Opium Supplied 0 State Excise Department (20390041-Voted) (Committed). Other Charges
एकूण (दत्तमत २०३१००४१) ...	112	120	96	100	Total (Voted 20390041)
८००, इतर खर्च (००) (००) (०३) धान्य वापरून अल्कोहोल तयार करण्यासाठी आसवनीना प्रोत्साहन कार्यक्रम (२०३१०१०३ - दत्तमत) (अनिवार्य).	...	0	0	0	800, Other Expenditure (00) (00) (00) To Encourage Distilleries for producing Grain based Alcohol (Scheme) (20390103-Voted) (Committed). Subsidies
एकूण (दत्तमत २०३१०१०३) ...	0	0	0	0	Total (Voted 20390103)
(००) (०४) दारूची दुकाने बंद करण्याच्या मतदानासंदर्भातील खर्च.	...	503	1	100	(00) (04) Expeniture in connection with poll on closing down of liquor shops. 20390112 Voted (Committed) Office Expenses
एकूण (दत्तमत २०३१०११२) ...	503	1	1	100	Total (Voted 20390112)
ब - एकूण स्थूल (भारित) ...	0	151	106	151	B - Gross Total (Charged)
ब - एकूण स्थूल (दत्तमत) ...	2133325	2492198	2466289	2871288	B - Gross Total (Voted)
एकूण ...	2133325	2492349	2466395	2871439	Total

तक्ता १--चालू

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(ii) Financial Requirements

(रुपये हजारत / Rs. in thousands)

तपशील	Particulars				
	1	2	3	4	5
प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२३	अर्थसंकल्प २०२३-२४	सुधारलेले अंदाज २०२३-२४	अर्थसंकल्प २०२४-२५		
Actual 2022-23	Budget Estimates 2023-24	Revised Estimates 2023-24	Budget Estimates 2024-25		
००९११, अतिप्रदानाची वसुली					
(००) (००) (०१) अतिप्रदानाची					
वसुली (दत्तमत - २०३९०१२९)					
(अनिवार्य)					
७० वजा वसुली	153	0	0	70	Deduct Recoveries
एकूण (दत्तमत २०३९०१२९)	153	0	0		Total (Voted 20390121)
ब - एकूण निव्वळ (भारित)	0	151	151		B - Net Total (Charged)
ब - एकूण निव्वळ (दत्तमत)	2133172	2492198	2466289	2871288	B - Net Total (Voted)
एकूण	2133172	2492349	2466395	2871439	Total

क. वित्त व्यवस्थेची साधने

मागणी क्रमांक बी-२

प्रधान शीर्ष २०३९

Source of Finance

Demand No. B-2

Major Head 2039.

**निरीक्षण व प्रतिबंधक आस्थापना
(तीन) कार्यक्रमाच्या कार्यभाराचा सारांश**

या विभागात अंमलबजावणी होत असलेले अधिनियम व त्यांच्या नियमाखाली निरनिराळ्या प्रकारच्या अनुज्ञापत्रांच्या व परवाने देण्यात आले आहेत. त्याशिवाय निरनिराळे परवाने व पास, अधिकृत दारुबंदी व उत्पादन शुल्क अधिकारी देत असतात.

स्पिरिट, स्पिरिटयुक्त पदार्थ, भारतीय बनावटीची विदेशी दारू, देशी दारू, औषधी व निर्बंधपत्राखाली व निर्मिती द्रव्यांची निर्मिती तयार (अफूव्यतिरिक्त) करण्याकरिता व विक्री करण्याकरिता या विभागाकडून प्रशासित अनुज्ञापत्री अधिकारी देतात, तसेच नूतनीकरण करतात. याबाबत संपूर्ण रक्यात दिलेल्या वर्षानिहाय एकूण अनुज्ञापत्रांच्या संख्या खालीलप्रमाणे आहेत.

न : नवीन नू : नूतनीकरण

F : Stands for Fresh R : Stands for Renewal

तक्ता २ / TABLE 2

विभागीय कार्यालय Divisional Office	वर्ष Year	वर्षांभी अनिर्णित अर्ज Pending Applications		वर्षभरात प्राप्त अर्ज Applications during year		एकूण अर्ज Total Applications		कार्यवाही झालेले अर्ज Disposed Applications		देण्यात आलेल्या अनुज्ञापत्रांच्या Issued Licences		फेटाळलेले अर्ज Refused Applications		शिल्लक अर्ज Balance Applications		एकूण वसूल शुल्क Total Fees Recovered	
		न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
सर्व जिल्हांची एकूण आकडेवारी.	2022-2023	44	98	69	983	113	1081	45	976	43	974	2	2	68	105	8054328	2727595198
	2023-2024	68	105	61	1008	129	1113	69	850	64	850	5	0	60	263	10070771	3051036291
	2024-2025	60	263	65	1095	125	1358	70	1105	64	1105	6	0	55	253	10728452	5795145383

(सन 2024-2025 ची आकडेवारी अंदाजित आहे.)

तक्ता ३ / TABLE 3

स्पिरिट, स्पिरिटयुक्त पदार्थ, भारतीय बनावटीची विदेशी दारू, देशी दारू, ताडी, निरा, मोलॅसिस, मोहाची फुले आणि अधिसूचित द्रव्ये यांची घारुक किरकोळ विक्री करण्याकरिता या विभागाकडून प्रशासित अधिनियमाखाली आणि नियमाखाली निरनिराळ्या नमुन्यात अनुज्ञाप्या दिल्या जातात. याबाबत संपूर्ण राख्यात दिलेल्या वर्षानिहाय एकूण अनुज्ञाप्यांच्या संख्या खालीलप्रमाणे आहेत.

न : नवीन
 नू : नूतनीकरण
 F : Stands for Fresh
 R : Stands for Renewal

विभागीय कार्यालय Divisional Office	वर्ष Year	वर्षांभी अनिर्णीत अर्ज Pending Applications		वर्षभरात प्राप्त अर्ज Applications during year		एकूण अर्ज (३+५=७) Total Applications		कार्यवाही झालेले अर्ज (११+१३=२४) Disposed Applications		देण्यात आलेल्या अनुज्ञाप्या Issued Licences		फेटाळलेले अर्ज Refused Applications		शिल्लक अर्ज (७-९=१५) Balance Applications		एकूण वसूल शुल्क Total Fees Recovered	
		न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.	न. F.	नू. R.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
सर्व जिल्हांची एकूण आकडेवारी.	2022-2023 2023-2024 2024-2025	1579 1337 1552	2814 835 1099	1844 2046 2355	27022 30894 32753	3423 3383 3907	29836 31729 33852	2086 1831 2294	29001 30630 32524	1943 1719 2204	28996 30620 32512	143 112 90	5 10 12	1337 1552 1613	835 1099 1328	397251653 482206386 560524182	9109328405 9852315113 10984280177

(सन 2024-2025 ची आकडेवारी अंदाजित आहे.)

तक्ता ४ / TABLE 4

शुद्धिकृत स्पिट, मोहाची फुले, निरा, ताडी, मोलॅसिस, भारतीय बनावटीची विदेशी दारू, देशी दारू तयार आणि अधिसूचित द्रव्ये बाळगणे व वापरण्याकरिता निरनिराळ्या नमुन्यात या विभागाकडून प्रशासित अधिनियम आणि नियमाखाली अनुज्ञाप्या, परवाने व पास दिले जातात. याबाबत संपूर्ण रफ्यात दिलेल्या वर्षनिहाय एकूण अनुज्ञाप्यांची संख्या खालीलप्रमाणे आहेत.

न : नवीन नू : नूतनीकरण

F : Stands for Fresh R : Stands for Renewal

विभागीय कार्यालय Divisional Office	वर्ष Year	वर्षांमधील अर्ज Pending Applications		वर्षभरात प्राप्त अर्ज Applications during year		एकूण अर्ज Total Applications		कार्यवाही झालेले अर्ज Disposed Applications		देण्यात आलेल्या अनुज्ञाप्या Issued Licences		फेटाळलेले अर्ज Refused Applications		शिल्लक अर्ज Balance Applications		एकूण वसूल शुल्क Total Fees Recovered	
		न.	नू.	न.	नू.	न.	नू.	न.	नू.	न.	नू.	न.	नू.	न.	नू.	न.	नू.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
सर्व जिल्हाची एकूण आकडेवारी.	2022-2023 2023-2024 2024-2025	387 666 980	23 0 221	1569459 731662 799668	10472 11222 12482	1569846 732328 800648	10495 11222 12703	1569180 731348 799260	10495 11001 12281	1569086 731242 799216	10606 10999 12277	94 106 44	0 2 4	666 980 1388	0 221 422	430106912 224528070 1195158552	4141747333 4456590719 4912827240

(सन 2024-2025 ची आकडेवारी अंदाजित आहे.)

तक्ता ५ / TABLE 5

विभागीय कार्यालय	निरीक्षण	आवश्यक अनुज्ञप्त्यांचे प्रकार	निरीक्षकाकरिता	दुय्यम निरीक्षकाकरिता	सहायक दुय्यम निरीक्षकाकरिता	उत्पादन शुल्क शिपाईकरिता	
१	२	३	४	५	६	७	
(ब) मुंबई व्यतिरिक्त सर्व जिल्ह्यांतील कार्यकारी अधिकाऱ्यांसाठी कामाचे मासिक प्रमाणक							
सर्व जिल्ह्यांची एकूण Total of all Districts	१. २.	प्रधान अनुज्ञप्त्या गौण अनुज्ञप्त्या	१६५२९ ८६४	१८८३१ ९२७	९६४ --	९६४ --

(ज्यांचे शुल्क रुपये १०० चे वर आहे अशा अनुज्ञप्तीस प्रधान अनुज्ञप्ती म्हणून समजले जाते आणि ज्यांचे शुल्क रुपये १०० व त्यापेक्षाही कमी आहे अशा अनुज्ञप्तीस गौण अनुज्ञप्ती समजले जाते.)

तक्ता-६ / TABLE-6

संपूर्ण राज्यातील कार्यकारी अधिकाऱ्यांनी केलेले निरीक्षण काम याबाबतची एकूण आकडेवारी खालील तक्त्यात-

विभागीय कार्यालय Divisional Office	वर्ष Year	निरीक्षण आवश्यक अनुज्ञप्त्यांची संख्या		निरीक्षण केलेल्या अनुज्ञप्त्यांची संख्या		दृष्टोत्पत्तीस आलेल्या गंभीर नियमबाह्य बाबी Serious irregularities Shown
		No. of Licences Necessary to be inspected		No. of Inspected Licenses		
		मुख्य Main	गौण Subsidiary	मुख्य Main	गौण Subsidiary	
१	२	३	४	५	६	७
सर्व जिल्ह्यांची एकूण	२०२२-२०२३	८८७३५	१८७५	९०४९८	१४६१	९१३
	२०२३-२०२४	१०३२३४	२४३२	९७३०२	१३३४	१०५६
Total of all Districts.	२०२४-२०२५	११०९६४	२६१२	११५३७३	१५४२	१२५८

(सन २०२४-२०२५ ची आकडेवारी अंदाजित आहे)

राज्य उत्पादक शुल्क विभागाच्या भरारी पथकाच्या कामगिरीबाबत

राज्यात आजमितीपर्यंत एकूण ४५ भरारी पथके कार्यरत आहेत. त्यापैकी १ भरारी पथक राज्यस्तरावर, ६ भरारी पथके विभागीय स्तरावर व ३८ भरारी पथके जिल्हा स्तरावर कार्यरत आहेत. उपरोक्त भरारी पथकांपैकी लातूर/उस्मानाबाद/परभणी/हिंगोली, चंद्रपूर/गडचिरोली, भंडारा/गोंदिया, अकोला/वाशिम अशी एकत्रित पथके आहेत.

(अ) आयुक्तालयातील राज्यस्तरावरील एक भरारी पथक, विभागीय भरारी पथक, कोकण विभाग, ठाणे व कोकण विभागातील जिल्हास्तरावरील एकूण ८ भरारी पथके यांच्यावर नियंत्रण थेट संचालक, (अंमलबजावणी व दक्षता), राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई हे ठेवतील.

(ब) तसेच उर्वरित विभागीय स्तरावरील एकूण ५ भरारी पथके व उर्वरित जिल्हास्तरावरील एकूण ३० भरारी पथके यांच्यावर संबंधित विभागीय उपआयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क यांच्या सहसंचालक (अंमलबजावणी व दक्षता) हे संयुक्तरीत्या नियंत्रण ठेवतील.

मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, रायगड, पुणे, अहमदनगर, नाशिक व नागपूर, या जिल्ह्यात २ भरारी पथके कार्यान्वित आहेत. उर्वरित २३ जिल्ह्यांना केवळ एकच भरारी पथक देण्यात आले आहे.

भरारी पथके ही मुख्यतः महाराष्ट्र दारूबंदी कायदा, एन. डी. पी. कायदा, १९८५ अंतर्गत गुन्हे पकडण्याचे काम पाहतात. तसेच उत्पादन शुल्क चुकविण्याचे प्रकार उघडकीस आणणे इत्यादी कामे प्राधान्याने करतात. शासनाच्या महसुलाचे संरक्षण व्हावे व अधिकाऱ्यांच्या कामगिरीमध्ये भरीव वाढ व्हावी व अवैध धंद्यावर कठोर कारवाई होऊन नियंत्रण मिळविण्याकरिता खालील तक्त्यामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे आयुक्तांचे परिपत्रक क्रमांक डीईटी-११२०१६/१२४-उद्दिष्ट पूर्तता/नऊ, दिनांक १३ एप्रिल २०१६ अन्वये गुन्हा अन्वेषणाचे उद्दिष्ट दिलेली आहेत.

विभाग	उद्दिष्ट
निरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य भरारी पथक	३५ गुन्हे प्रति माह (किमान ४ गुणात्मक गुन्हे)
विभागीय भरारी पथके व जिल्हा भरारी पथक	३० गुन्हे प्रति माह (किमान २ गुणात्मक गुन्हे)
निरीक्षक कार्यकारी	१० गुन्हे प्रति माह (किमान १ गुणात्मक गुन्हा)
कार्यकारी दुय्यम निरीक्षक क्रमांक १	७ गुन्हे प्रति माह (किमान १ गुणात्मक गुन्हा)
कार्यकारी दुय्यम निरीक्षक क्रमांक २	७ गुन्हे प्रति माह (किमान १ गुणात्मक गुन्हा)

१. एफ. एल. २ आणि 'ई' अनुज्ञप्ती खालील प्रत्येक महिन्यास एक मोठी अनियमितता शोधून काढणे.
२. सी. एल. ३ अनुज्ञप्तीखालीस महिन्यात दोन मोठ्या अनियमितता शोधून काढणे.
३. सी. एल. २ अनुज्ञप्तीखाली महिन्यात एक मोठी अनियमितता शोधून काढणे.
४. डी. एस. ६ अनुज्ञप्तीखाली महिन्यास एक मोठी अनियमितता शोधून काढणे.
५. विदेश दारू, देशी दारू आणि विप्रकृत स्पिरिटच्या वाहतूक पासांची पडताळणी महिन्यास निदान ५०.
६. विप्रकृत स्पिरिटयुक्त पदार्थांच्या विक्रीचा टक्केवारी तपास महिन्यास निदान दोन अनुज्ञप्त्या.

तसेच केंद्र सरकारने अशी शिफारस केली आहे की, भारतातील प्रत्येक राज्यात अमली पदार्थविषयक बाबी हाताळण्यासाठी राज्य नियंत्रण केंद्र असावे, हे केंद्र अंमली पदार्थांविरुधी कायद्यांतर्गत येणाऱ्या अंमली पदार्थासंबंधीच्या सर्व बाबी हाताळेल. पुढे अशीही शिफारस केली आहे की, राज्य उत्पादन शुल्क विभागांनी यासंबंधी राज्यात प्रमुख समन्वय संघटना म्हणून कार्य करावे. त्याकरिता राज्य उत्पादन शुल्क खात्यातील अंमलबजावणी व दक्षता शाखेच्या बळकटीकरणार्थ एक प्रस्ताव राज्य शासनाच्या विचाराधीन आहे.

संपूर्ण राज्यातील भरारी पथकाने केलेले निरीक्षण काम याबाबतची एकूण आकडेवारी खालील तक्त्यात

तक्ता-७

Table-7

विभागीय कार्यालय Divisional Office	वर्ष Year	निरीक्षण आवश्यक अनुज्ञप्त्यांची संख्या No. of Licences Necessary to inspected		निरीक्षण केलेल्या अनुज्ञप्त्यांची संख्या No. of Inspected Licenses		दृष्टोत्पत्तीस आलेल्या गंभीर नियमबाह्य बाबी Serious irregularities Shown
		मुख्य Main	गौण Subsidiary	मुख्य Main	गौण Subsidiary	
१	२	३	४	५	६	७
सर्व जिल्ह्यांची एकूण	२०२२-२०२३ २०२३-२०२४	३६१६ ३७४९	६४ ६३	२८६ २९८	३९ ४८	१६६ १६०
Total of all Districts.	२०२४-२०२५	३९७३	६४	४७३	९०	१८५

(सन २०२४-२०२५ ची आकडेवारी अंदाजित आहे).

तक्ता-८ / TABLE-8
कार्यकारी अधिकाऱ्यांनी पकडलेल्या दारूबंदीविषयक व इतर गुन्हांची संपूर्ण राज्यातील वर्गनिहाय एकूण प्रकरणे
 Total Cases of Prohibition Crime (Classwise) detected by flying Squad in State

विभागीय कार्यालय	वर्ष	कोर्टात प्रलंबित प्रकरणांची संख्या	वर्षभरात पकडलेल्या प्रकरणांची संख्या	कोर्टात पाठविलेल्या प्रकरणांची संख्या	दोषमुक्त प्रकरणांची संख्या	सिद्धापराध प्रकरणांची संख्या	कोर्टात प्रलंबित असलेल्या प्रकरणांची संख्या	जप्त केलेल्या वस्तूंची अदमासे किंमत	जप्त केलेल्या वस्तूंच्या विक्रीचे उत्पन्न
Divisional Office	Year	Opening no. of Court Cases	Total No. of Cases registered in year	Total No. of Cases submitted in Court	No. of discharged Cases	No. of Cases in charges in proved	No. of Cases pending in Court	Approximate value of seized articles in Rs.	Sale proceeding of seized articles in Rs.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
सर्व जिल्हांची	2022-2023	76055	29809	27686	3666	1174	94240	646676557	1065722
एकूण आकडेवारी	2023-2024	95717	27614	30167	4386	805	106164	2468481399	578294
All Districts	2024-2025	108268	34670	30417	5167	1147	116584	809712516	670130
Figures									

(सन २०२३-२०२४ ची आकडेवारी अंदाजित आहे).

६३

तक्ता-९ / TABLE-9
भारती पथकाने पकडलेल्या दारूबंदीविषयक व इतर गुन्हांची संपूर्ण राज्यातील वर्गनिहाय एकूण प्रकरणे
 Total Cases of Prohibition Crime (Classwise) detected by flying Squad in State

विभागीय कार्यालय	वर्ष	कोर्टात प्रलंबित प्रकरणांची संख्या	वर्षभरात पकडलेल्या प्रकरणांची संख्या	कोर्टात पाठविलेल्या प्रकरणांची संख्या	दोषमुक्त प्रकरणांची संख्या	सिद्धापराध प्रकरणांची संख्या	कोर्टात प्रलंबित असलेल्या प्रकरणांची संख्या	जप्त केलेल्या वस्तूंची अदमासे किंमत	जप्त केलेल्या वस्तूंच्या विक्रीचे उत्पन्न
Divisional Office	Year	Opening no. of Court Cases	Total No. of Cases registered in year	Total No. of Cases submitted in Court	No. of discharged Cases	No. of Cases in charges in proved	No. of Cases pending in Court	Approximate value of seized articles in Rs.	Sale proceeding of seized articles in Rs.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
सर्व जिल्हांची	2022-2023	40971	16615	15505	4152	729	45574	586242604	1340110
एकूण आकडेवारी	2023-2024	49224	15653	13095	3611	489	54256	644651398	1641351
All Districts	2024-2025	53952	18467	15824	3585	907	59589	658572545	2016056
Figures									

(सन २०२४-२०२५ ची आकडेवारी अंदाजित आहे).

कर्मचारीविषयक गोषवारा

अ. क्र. Sr. No.	पदनाम	वेतनश्रेणी Pay Scale	आकृतिबंधानुसार मंजूर पदे (2022-2023)		Designation
			स्थायी Permanent	अस्थायी Temporary	
1	2	3	3(अ)	4(ब)	2
राजपत्रित अधिकारी, वर्ग-1--					
1	आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.	.. S-30 : 144200-218200	1	-	1 Commissioner of State Excise Maharashtra State, Mumbai.
2	अपर आयुक्त	.. S-27 : 118500-214100	1	-	2 Additional Commissioner
3	सहाआयुक्त	.. S-25 : 78800-209200	2	-	3 Joint Commissioner
4	मुख्य लेखा अधिकारी	.. S-23 : 67700-208700	1	-	4 Chief Account Officer
5	उपआयुक्त (वरिष्ठ श्रेणी)	.. S-23 : 67700-208700	10	-	5 Deputy Commissioner (Senior Grade)
6	संचालक (दक्षता व अंमलबजावणी).	S-23 : 67700-208700	1	-	6 Director (Vigilance and Enforcement)
7	अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क (निवडश्रेणी).	S-23 : 67700-208700	4	-	7 Superintendent of State Excise (Selection Grade).
8	अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क	.. S-20 : 56100-177500	32	-	8 Superintendent of State Excise
9	उपआयुक्त (कनिष्ठ श्रेणी)	.. S-20 : 56100-177500	2	-	9 Deputy Commissioner (Lower Grade)
10	उपसंचालक (सांख्यिकी व संगणक).	S-20 : 56100-177500	1	-	10 Deputy Director (Statistics and Computer)
राजपत्रित अधिकारी वर्ग-1 एकूण ..			55	-	55 Gazetted Officer Class-1 Total
राजपत्रित अधिकारी, वर्ग-2--					
1	लेखाधिकारी	.. S-16 : 44900-142400	9	-	1 Accounts Officer
2	उपअधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क.	S-15 : 41800-132300	21	27	2 Deputy Superintendent, State Excise
3	सहायक आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क.	S-16 : 44900-142400	12	-	3 Assistant Commissioner, State Excise
4	सहायक लेखाधिकारी	.. S-15 : 41800-132300	10	-	4 Assistant Accounts Officer
5	निरीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क	.. S-15 : 41800-132300	200	54	5 Inspector, State Excise
राजपत्रित अधिकारी वर्ग-2 एकूण ..			252	81	333 Gazetted Officer, Class-2 Total

कर्मचारीविषयक गोषवारा-चालू

अ. क्र. Sr. No.	पदनाम	वेतनश्रेणी Pay Scale	ग्रेड वेतन Grade Pay	आकृतिबंधानुसार मंजूर पदे (2022-2023) Approved post as per Restructure		Designation
				स्थायी Permanent	अस्थायी Temporary	
1	2	3	4	4(अ)	4(ब)	4(क)
अराजपत्रित अधिकारी, वर्ग-3--						
1	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	.. S-16 : 44900-142400		3	-	3
2	कार्यालय अधीक्षक	.. S-14 : 38600-122800		54	-	54
3	संशोधन सहायक (संगणक)	.. S-14 : 38600-122800		2	-	2
4	लघुलेखक (निम्नश्रेणी)	.. S-15 : 41800-132300		16	-	16
5	उपलेखापाल	.. S-13 : 35400-112400		10	-	10
6	दुय्यम निरीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क.	.. S-12 : 32000-101600		469	429	898
7	लेखापाल	.. S-8 : 25500-81100		19	-	19
8	टिप्पणी सहायक	.. S-8 : 25500-81100		24	-	24
9	वरिष्ठ लिपिक	.. S-8 : 25500-81100		66	-	66
10	लघुटंकलेखक	.. S-8 : 25500-81100		38	-	38
11	लिपिक-नि-टंकलेखक	.. S-6 : 19900-63200		276	-	276
12	सहायक दुय्यम निरीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क.	.. S-8 : 25500-81100		99	123	222
13	राज्य उत्पादन शुल्क, शिपाई (जवान).	S-7 : 21700-69100		844	593	1437
14	शिपाई चालक	.. S-7 : 21700-69100		252	-	252
				2172	1145	3317
अराजपत्रित वर्ग-३ एकूण ..				2172	1145	3317
						Non-Gazetted, Class-3 Total

कर्मचारीविषयक गोषवारा-चालू

अ. क्र. Sr. No.	पदनाम	वेतनश्रेणी Pay Scale	ग्रेड वेतन Grade Pay	आकृतिबंधानुसार मंजूर पदे (2022-2023) Approved post as per Restructure			Designation
				स्थायी Permanent	अस्थायी Temporary	एकूण Total	
1	2	3	4	4(अ)	4(ब)	4(क)	2
अराजपत्रित कर्मचारी, वर्ग-४--							
1	दफ्तर बंद	..	S-3 : 16600-52400	3	-	3	1 Daftar Bandh
2	पट्टा नाईक	..	S-3 : 16600-52400	8	-	8	2 Patta Naik
3	आवेष्ट	..	S-3 : 16600-52400	2	-	2	3 Packer
4	चपराशी	..	S-1 : 15000-47600	120	-	120	4 Peon
अराजपत्रित कर्मचारी वर्ग-४ एकूण ..				133	-	133	Total Non-Gazetted EmployeesClass-4
एकूण पदांची संख्या ..				2612	1226	3838	Total Number of Posts

विभागाच्या कार्यालयाची माहिती २०२३-२०२४

अ.क्र.	जिल्ह्याचे नाव	आयुक्त कार्यालय	विभागीय उपआयुक्त कार्यालय	जिल्हा अधीक्षक कार्यालय	क्षेत्रीय उपअधीक्षक कार्यालय	क्षेत्रीय निरीक्षक कार्यालय
१	२	३	४	५	६	७
१	मुंबई शहर	१	०	१	०	१३
२	मुंबई उपनगर	०	०	१	०	१६
३	ठाणे	०	१	१	१	१३
४	पालघर	०	०	१	०	५
५	रायगड	०	०	१	०	७
६	पुणे	०	१	१	२	१५
७	अहमदनगर	०	०	१	०	७
८	सोलापूर	०	०	१	०	६
९	नाशिक	०	१	१	०	१०
१०	धुळे	०	०	१	०	४
११	नंदुरबार	०	०	१	०	३
१२	जळगाव	०	०	१	०	५
१३	कोल्हापूर	०	१	१	०	९
१४	सातारा	०	०	१	०	४
१५	सांगली	०	०	१	०	५
१६	रत्नागिरी	०	०	१	०	६
१७	सिंधुदुर्ग	०	०	१	०	४
१८	छत्रपती संभाजीनगर	०	१	१	०	६
१९	जालना	०	०	१	०	३
२०	लातूर	०	०	१	०	२
२१	बीड	०	०	१	०	३
२२	धाराशिव	०	०	१	०	४
२३	परभणी	०	०	१	०	२
२४	हिंगोली	०	०	१	०	१
२५	नांदेड	०	१	१	०	६
२६	नागपूर	०	१	१	०	१०
२७	अमरावती	०	१	१	०	६
२८	अकोला	०	०	१	०	३
२९	वाशिम	०	०	१	०	१
३०	यवतमाळ	०	०	१	०	४
३१	वर्धा	०	०	१	०	२
३२	चंद्रपूर	०	०	१	०	४
३३	गडचिरोली	०	०	१	०	१
३४	भंडारा	०	०	१	०	३
३५	गोंदिया	०	०	१	०	३
३६	बुलढाणा	०	०	१	०	४
	एकूण	१	८	३६	३	२००

कार्यक्रम-२

अफूची खरेदी

प्रस्तावनात्मक टिपणी :—

मुंबई दारूबंदी कायदा, १९४९ मधील कलम १७ व नारकोटिक ड्रग्स अँड सायकोट्रापिक सबस्टन्सेस कायदा, १९८५ मधील कलम ८ अनुसार महाराष्ट्र राज्यात अफू बाळगणे, वाहतूक करणे, आयात करणे, निर्यात करणे / विकणे किंवा खरेदी करणे सेवन करणे किंवा वापरणे यावर बंदी आहे.

नारकोटिक ड्रग्स अँड सायकोट्रापिक सबस्टन्सेस कायदा, १९८५ मधील कलम १० अनुसार वैद्यकीय कारणासाठी अफूचा पुरवठा करता येतो व यासाठी शासनाने दि महाराष्ट्र नारकोटिक ड्रग्स अँड सायकोट्रापिक सबस्टन्सेस नियम, १९८५ अंतर्गत अफूचा पुरवठा वैद्यकीय कारणासाठी करण्याची तरतूद केली आहे. सदर नियमाच्या नियम २० नुसार वैद्यकीय कारणासाठी अफूचा पुरवठा परवानाधारकांना करण्यात येतो.

या अफूची खरेदी नियम २५ नुसार गव्हर्नमेंट ओपियम अँड अल्काईड वर्क्स अंडरटेकिंग, गाझिपूर, उत्तर प्रदेश यांचेकडून करण्यात येते. सदर अफूचा साठा गाझिपूर येथून मुंबईतील राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या बोरीबंदर एक्सार्ज स्टेशन, मुंबई-४०० ००९ येथे असलेल्या ड्रगडेपो येथे येतो व तेथून या राज्यात अफूचा पुरवठा करण्यात येतो.

पाकिटाचे वजन अफू	विक्रीची किंमत	३२.५० टक्के दराने वसूल करण्यात येणारा विक्रीकर	एकूण किंमत
ग्रॅम	रु. पैसे	रु. पैसे	रु. पैसे
५.००	५०.००	१७.००	६७.००
एकूण ५.००	५०.००	१७.००	६७.००

दोन-वित्तीय आवश्यकता

- (१) सन २०१७-२०१८ सालासाठी ६५ कि. ग्रॅम अफूची मागणी करण्यात आली असून सन २०१६-१७ साठी ५५.५० कि. ग्रॅम अफू मंजूर झाली आहे. ती या कार्यालयास प्राप्त झाली आहे.
- (२) सन २०१८-१९ या वर्षासाठी ६० कि. ग्रॅम अफूची मागणी करण्यात आली असून सन २०१७-२०१८ साठी ५९ कि. ग्रॅम अफू मंजूर झाली आहे. ती या कार्यालयास प्राप्त झाली आहे.
- (३) सन २०१९-२०२० या वर्षाकरिता ५४ कि. ग्रॅम अफू मंजूर झाला होता. त्यापैकी प्रथम २६ कि. ग्रॅम व नंतर २९ कि. ग्रॅम असा एकूण ४७ कि. ग्रॅम अफू या कार्यालयास प्राप्त करण्यात आला.
- (४) सन २०२१-२०२२ या वर्षाकरिता ३५.९५२ कि. ग्रॅम अफू मंजूर झाला असून त्याकरिता रुपये १,१९,०१५/- एवढा खर्च झाला.
- (५) सन २०२२-२३ या वर्षाकरिता ३२.५०० कि. ग्रॅम अफू मंजूर झाला असून त्याकरिता रुपये १,१९,८८८/- एवढा खर्च झाला.
- (६) सन २०२३-२०२४ या वर्षाकरिता ३०.०२८ कि. ग्रॅम अफू मंजूर झाला असून त्याकरिता रुपये ९३,१०६/- एवढा खर्च झाला आहे.
- (७) सन २०२४-२०२५ या वर्षाकरिता ३० कि. ग्रॅम अफूची आवश्यकता भासणार आहे. त्यासाठी एकूण रुपये १,००,०००/- एवढा खर्चाची आवश्यकता भासणार आहे.

(तीन) कार्यक्रमाच्या कार्यभाराचा सारांश आणि वित्तीय आवश्यकतांचे स्पष्टीकरण

(III) Programme Work Load Summary and Explanation of Financial Requirement

महाराष्ट्रातील जिल्ह्यांच्या तालुक्याच्या मुख्य ठिकाणी, मादक द्रव्ये (अफू गांजा व भांग) विकण्याची २० भांडारे आहेत. सदर भांडारांना अफूचा पुरवठा हेम्प, ड्रग्स आणि ओपियम पॅकिंग पुरवठा भांडार बोरीबंदर, एक्सार्ज स्टेशन, मुंबई येथून केला जातो. परवानेधारकांना स्वतःच्या उपयोगासाठी व अनुज्ञप्तिधारकांना अफूचा समावेश असलेली औषधे बनविण्यासाठी केला जातो. अफूयुक्त औषधांवर, औषधी आणि सौंदर्यप्रसाधन पदार्थ (उत्पादन शुल्क) अधिनियम, १९५५ नुसार उत्पादन शुल्क आकार यात येते. औषध विक्रीचा डेपोकडून मागणीपत्र आल्यानंतर अफूची विक्री ही खाली दर्शविलेल्या निरनिराळ्या वजनाच्या पाकिटातून केली जाते.

शासकीय अफू व अल्काईड वर्क्स, गाझीपूर यांच्याकडून हेम्प, ड्रग्स आणि ओपियम पॅकिंग पुरवठा भांडार, बोरीबंदर एक्सार्ज स्टेशन, मुंबई यांनी किती अफूची खरेदी केली व त्याचा पुरवठा महाराष्ट्रातील जिल्ह्यांच्या मुख्य विक्री भांडारांना किती करण्यात आला, याची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.—

तक्ता-२

वर्ष	वर्षारंभी शिल्लक असलेला अफूचा साठा	किंमत	विकत घेतलेला अफू	किंमत	इतर मार्गाने मिळालेला अफू	किंमत	जिल्ह्यातील भांडारांना करण्यात आलेला अफूचा पुरवठा	किंमत
१	२	३	४	५	६	७	८	९
	किलोग्रॅम Kg.	रु. पैसे Rs. Ps.	किलोग्रॅम Kg.	रु. पैसे Rs. Ps.	किलोग्रॅम Kg.	रु. पैसे Rs. Ps.	किलोग्रॅम Kg.	रु. पैसे Rs. Ps.
2021-2022 ...	—	—	35.952	1,19,015	—	—	35.952	1,19,015
2022-2023 ...	—	—	32.500	1,11,888	—	—	32.500	1,11,888
2023-2024 ...	—	—	30.028	93,106	—	—	30.028	93,106

सन २०२४-२०२५ अफूचा नवीन परवाना देण्यास बंदी असल्याने सन २०२४-२०२५ सालासाठी अंदाजे ३० किलोग्रॅम अफूची आवश्यकता आहे असे गृहित धरावे.

कार्यक्रम - ३

००३९ - राज्य उत्पादन शुल्क जमा होणारा महसूल

तक्ता-१

(रुपये कोटीत)

अ. क्र.	विभाग	जिल्हा	२०२२-२०२३ मधील प्रत्यक्ष	२०२३-२०२४ मधील प्रत्यक्ष-अंदाजित	२०२४-२०२५ मधील अंदाजित
१	२	३	४	५	६
१	कोकण विभाग	मुंबई शहर	१४०.९९	१५८.१०	१६९.१६
		मुंबई उपनगरे	४७७.२१	५१७.९५	५५४.२१
		ठाणे	३२७.१०	३४४.८९	३६९.०३
		पालघर	१४५६.२७	१७६९.२१	१८९३.०५
		रायगड	१३२१.८२	१६१२.८१	१७२५.७१
		एकूण	३७२३.३९	४४०२.९६	४७११.१७
२	पुणे विभाग	पुणे	२२३१.४८	२६२३.२२	२८०६.८५
		अहमदनगर	२२०२.११	२७२६.९१	२९१७.७९
		सोलापूर	१५३.८०	१६६.३२	१७७.९६
		एकूण	४५८७.३९	५५१६.४५	५९०२.६०
३	नाशिक विभाग	नाशिक	५३२५.९३	६४७२.२५	६९२५.३१
		धुळे	१२.७१	१४.१९	१५.१८
		नंदुरबार	१४.९६	१६.७५	१७.९२
		जळगाव	२५.११	२८.५१	३०.५०
		एकूण	५३७८.७२	६५३१.७०	६९८८.९१
४	कोल्हापूर विभाग	कोल्हापूर	५१३.८०	६२२.२७	६६५.८३
		सातारा	१३९.७९	१५८.४६	१६९.५५
		सांगली	३८१.७८	४५७.८०	४८९.८५
		रत्नागिरी	५.०१	५.६७	६.०६
		सिंधुदुर्ग	२३.३१	२९.१८	३१.३२
		एकूण	१०६३.७०	१२७३.३७	३१६२.५१
५	छत्रपती संभाजीनगर विभाग.	छत्रपती संभाजीनगर	५११६.३३	६३१३.३९	६७५५.३३
		जालना	९.७३	११.०९	११.८७
		बीड	१३.४१	१५.२५	१६.३२
		धाराशिव	१३८.३८	१६१.५२	१७२.८३
		एकूण	५२७७.८५	६५०१.२५	६९५६.३४

कार्यक्रम - ३--चालू

००३९ - राज्य उत्पादन शुल्क जमा होणारा महसूल

तक्ता-१

(रुपये कोटीत)

अ. क्र.	विभाग	जिल्हा	२०२२-२३ मधील प्रत्यक्ष जमा	२०२३-२४ मधील प्रत्यक्ष-अंदाजित	२०२४-२५ मधील अंदाजित
१	२	३	४	५	६
६.	नांदेड विभाग	नांदेड	४५०.६३	५५६.२४	५९५.१८
		परभणी	६.६३	६.९८	७.४७
		हिंगोली	३.४५	४.४४	४.७५
		लातूर	२१.७४	२४.५२	२६.२३
		एकूण	४८२.४५	५९२.१८	६३३.६३
७	नागपूर विभाग	नागपूर	८०९.४७	९२४.२३	९८८.९३
		वर्धा	०.०२	०.०२	०.०२
		भंडारा	४.३३	४.९२	५.२६
		गोंदिया	४.८०	५.४३	५.८१
		चंद्रपूर	२२.९६	२२.६८	२४.२७
		गडचिरोली	०.०२	०.०४	०.०४
		एकूण	८४१.६०	९५७.३१	१०२४.३३
८	अमरावती विभाग	अमरावती	२१.९४	२३.६६	२५.३२
		अकोला	८७.०६	१०६.४०	११३.८५
		वाशिम	२.९०	३.६५	३.९१
		बुलढाणा	१०.७३	११.१२	११.९०
		यवतमाळ	७१.७३	८०.०३	८५.६३
		एकूण	१९४.३६	२२४.८६	२४०.६०
९	आयुक्त, कोषागार/ इतर राज्य.		०.६६	०.२३	०.२४
	महाराष्ट्र एकूण		२१५५०.११	२६०००.३१	२७८२०.३४

येरवडा कारागृह मुद्रणालय, पुणे-६